VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta paplašinātā sastāvā)

2011. gada 16. jūnijā *

Lieta T-240/07

Heineken Nederland BV, Zūtervūde [*Zoeterwoude*] (Nīderlande),

Heineken NV, Amsterdama (Nīderlande),

ko pārstāv T. Oterfangers [*T. Ottervanger*] un M. de Jongs [*M. de Jong*], advokāti,

prasītājas,

pret

Eiropas Komisiju, ko sākotnēji pārstāvēja A. Bukē [*A. Bouquet*], S. Noe [*S. Noë*] un A. Neijenhaiss [*A. Nijenhuis*], pēc tam A. Bukē un S. Noe, pārstāvji, kuriem palīdz M. Slotboms [*M. Slotboom*], advokāts,

atbildētāja,

* Tiesvedības valoda — holandiešu.

par prasību daļēji atcelt Komisijas 2007. gada 18. aprīļa Lēmumu C(2007) 1697 par [EKL] 81. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/B/37.766 — Nīderlandes alus tirgus) un, pakārtoti, prasību atcelt prasītājām noteikto naudas sodu.

VISPĀRĒJĀ TIESA (sestā palāta paplašinātā sastāvā)

šādā sastāvā: priekšēdētāja pienākumu izpildītājs V. Vadapals [*V. Vadapalas*] (referents), tiesneši A. Ditrihs [*A. Dittrich*] un L. Trišo [*L. Truchot*],

sekretārs J. Plingerss [*J. Plingers*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 25. marta tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Tiesvedības rašanās fakti

1 Prasītājas, *Heineken Nederland BV* un *Heineken NV*, ietilpst grupā *Heineken* (turpmāk tekstā — "*Heineken*"), kura nodarbojas ar alus ražošanu un tirdzniecību. *Heineken NV* ir atbildīga par grupas vadību, kamēr *Heineken Nederland* ir alus ražošanas sabiedrība. *Heineken NV* ar tai 100 % apmērā piederošās meitas sabiedrības *Heineken Nederlands Beheer BV* starpniecību pieder visas *Heineken Nederland* akcijas.

2 *Heineken* ir viens no četriem galvenajiem Nīderlandes alus tirgus dalībniekiem. Pārējie dominējošie alus darītāji šajā tirgū ir, pirmkārt, grupa *InBev* (turpmāk tekstā — "*InBev*"), kura pirms 2004. gada bija pazīstama ar nosaukumu *Interbrew* un kuras vadību veic sabiedrība *InBev NV* un par ražošanu ir atbildīga meitas sabiedrība *InBev Nederland NV*, otrkārt, grupa *Grolsch* (turpmāk tekstā — "*Grolsch*"), kuras vadība uzticēta sabiedrībai *Koninklijke Grolsch NV*, un, treškārt, sabiedrība *Bavaria NV*.

3 Prasītājas un trīs pārējie galvenie alus ražotāji šajā tirgū savu alu pārdod gala klientam, izmantojot divus izplatīšanas kanālus. Tādējādi ir jānošķir, pirmkārt, "horeca" uzņēmumu aprite, t.i., viesnīcās, restorānos un kafejnīcās, kur patēriņš notiek uz vietas, un, otrkārt, aprite "food" lielveikalos un vīna un alkoholisko dzērienu veikalos, kur alus iegāde ir paredzēta patēriņam mājās. Pēdējais minētais sektors tāpat ietver alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, segmentu. Starp četriem attiecīgajiem alus darītājiem vienīgi *InBev* un *Bavaria* ir aktīvas šajā segmentā.

4 Šie četri alus darītāji ir *Centraal Brouwerij Kantoor* (turpmāk tekstā — "*CBK*") locekļi. Tā ir federatīva organizācija, kas atbilstoši tās statūtiem pārstāv savu locekļu intereses un to veido vispārējā asambleja un dažādas komisijas, tādas kā komisija, kas atbildīga par "horeca" jautājumiem, un finanšu komisija, kas tagad ir direkcijas komiteja. Sanāksmēm, kas ir notikušas *CBK* ietvaros, tā sekretariāts sagatavo uzaicinājumus un nepārtrauktā veidā numurētus un dalībniekiem nosūtītus oficiālus protokolus.

Administratīvais process

5 Ar 2000. gada 28. janvāra, kā arī 2000. gada 3., 25. un 29. februāra vēstulēm *InBev* sniedza virkni paziņojumu attiecībā uz informāciju par ierobežojošo komercpraksi

Nīderlandes alus tirgū. Šie paziņojumi tika izdarīti Eiropas Kopienu Komisijas veiktas izmeklēšanas laikā, konkrētāk, 1999. gadā, par aizliegtas vienošanās praksi un par iespējamu dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu Beļģijas alus tirgū. Kopā ar šiem paziņojumiem *InBev* izteica pieteikumu par iecietības režīma piemērošanu, pamatojoties uz Komisijas Paziņojumu par naudas sodu neuzlikšanu vai to apmēra samazināšanu lietās, kas skar aizliegtas vienošanās (OV 1996, C 207, 4. lpp.; turpmāk tekstā — "1996. gada Paziņojums par sadarbību").

6 2000. gada 22. un 23. martā, pēc *InBEV* paziņojumiem, Komisija veica pārbaudes prasītāju un citu iesaistīto uzņēmumu telpās. 2001.–2005. gadā prasītājām un citiem iesaistītajiem uzņēmumiem tika nosūtīti papildu informācijas pieprasījumi.

7 2005. gada 30. augustā Komisija prasītājām un citiem iesaistītajiem uzņēmumiem nosūtīja paziņojumu par iebildumiem. Ar 2005. gada 24. novembra vēstuli prasītājas par šo paziņojumu iesniedza savus rakstveida apsvērumus. Neviena no iesaistītajām personām nav pieprasījusi uzklausīšanu.

8 Ar 2006. gada 26. janvāra un 7. marta vēstulēm Komisija prasītājām darīja zināmus papildu dokumentus. Konkrētāk, tie attiecās uz *InBev* adresētajiem informācijas pieprasījumiem, kā arī uz tiem sniegtajām atbildēm.

9 2007. gada 18. aprīlī Komisija pieņēma Lēmumu C(2007) 1697 par [EKL] 81. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/B/37.766 — Nīderlandes alus tirgus, turpmāk tekstā — "apstrīdētais lēmums"), kura kopsavilkums ir publicēts 2008. gada 20. maija *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (OV 2008, C 122, 1. lpp.) un kurš prasītājām tika paziņots ar 2007. gada 24. aprīļa vēstuli.

Apstrīdētais lēmums

Attiecīgais pārkāpums

10 Apstrīdētā lēmuma 1. pantā noteikts, ka prasītājas un sabiedrības *InBev NV*, *InBev Nederland*, *Koninklijke Grolsch* un *Bavaria* laika periodā no 1996. gada 27. februāra līdz 1999. gada 3. novembrim ir piedalījušās vienotā un turpinātā EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumā, ko veidoja nolēmumu un/vai saskaņotu darbību kopums, lai ierobežotu konkurenci kopējā tirgū.

11 Pārkāpumu veidoja, pirmkārt, alus cenu un cenu paaugstinājumu koordinācija Nīderlandē vienlaikus "horeca" sektorā un mājas patēriņa sektorā, tostarp attiecībā uz alu, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, otrkārt, laiku pa laikam notikusi citu individuālajiem klientiem piedāvāto komercnosacījumu saskaņošana "horeca" sektorā Nīderlandē, tādu kā aizdevumi uzņēmumiem, un, treškārt, laiku pa laikam notikusi saskaņošana klientu sadalē, vienlaikus "horeca" sektorā un mājas patēriņa sektorā Nīderlandē (apstrīdētā lēmuma 1. pants un 257. un 258. apsvērums).

12 Alus darītāju pret konkurenci vērstā rīcība saskaņā ar apstrīdēto lēmumu ir notikusi neoficiālu daudzpusēju sanāksmju ciklā, kas regulāri pulcēja četrus galvenos Nīderlandes alus tirgus dalībniekus, kā arī papildu divpusējas tikšanās, kurās iesaistījās tie paši alus darītāji dažādās kombinācijās. Saskaņā ar apstrīdēto lēmumu šīs tikšanās ir notikušas slepeni, apzinātā veidā, dalībniekiem apzinoties, ka tās nav atļautas (apstrīdētā lēmuma 257.–260. apsvērums).

13 Tādējādi, pirmkārt, virkne daudzpusēju sanāksmju ar nosaukumu "Catherijne overleg" (saskaņošana *Catherijne*) vai "agendacommissie" (dienas kārtības komisija) ir noturētas laika periodā no 1996. gada 27. februāra līdz 1999. gada 3. novembrim. Apstrīdētajā lēmumā konstatēts, ka šo sanāksmju, kas koncentrētas uz "horeca" sektoru, bet varēja tāpat attiekties uz mājas patēriņa sektoru, mērķis būtībā bija saskaņot alus cenas un cenu paaugstinājumus, apspriest atlaižu summas ierobežojumus un klientu sadali, kā arī apspriesties par noteiktiem citiem komerciālajiem nosacījumiem. Alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, cenas arī esot tikušas apspriestas šo sanāksmju laikā (apstrīdētā lēmuma 85., 90., 98., 115.–127. un 247.–252. apsvērums).

14 Otrkārt, attiecībā uz divpusējiem kontaktiem starp alus darītājiem, apstrīdētajā lēmumā norādīts, ka 1997. gada 12. maijā *InBev* un *Bavaria* ir tikušās un apspriedušas cenu paaugstināšanu alum, kas tiek pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi (apstrīdētā lēmuma 104. apsvērums). Turklāt — saskaņā ar Komisijas viedokli — prasītājas un *Bavaria* ir tikušās 1998. gadā, lai apspriestu ierobežojumus pārdošanas vietām "horeca" sektorā (apstrīdētā lēmuma 189. apsvērums). Komisija norāda, ka divpusējie kontakti tāpat ir notikuši 1999. gada 5. jūlijā starp prasītājām un *Grolsch* attiecībā uz kompensācijām, kas piešķirtas klientiem mājas patēriņa sektorā un kas uz laiku sniedza cenu samazinājumus (apstrīdētā lēmuma 212. un 213. apsvērums).

15 Visbeidzot, saskaņā ar apstrīdēto lēmumu divpusējie kontakti un apmaiņa ar informāciju, kas veltīta vispārējām apspriedēm par alus cenu, kā arī apspriedēm, kuras turklāt attiecās uz izplatītāja preču zīmēm, notika 1997. gadā starp *InBev* un *Bavaria*. Divpusējos kontaktos informācijas apmaiņas, kas veltīta izplatītāja preču zīmēm, veidā tāpat bija iesaistīti Beļģijas alus darītāji 1998. gada jūnija un jūlija mēnešos. Komisija precizē, ka šīs apspriedes ir notikušas prasītāju un *Grolsch* klātbūtnē (apstrīdētā lēmuma 105., 222.–229. un 232.–236. apsvērums).

16 *Heineken NV* atbildība ir tikusi noteikta, pamatojot ar to, ka pārkāpuma perioda laikā *Heineken Nederland* bija tai tieši vai netieši 100 % apmērā piederoša meitas sabiedrība, šim apstāklim, ko apstiprina citi lietas materiālos ietverti dokumenti, pierādot, ka tai bija izšķiroša ietekme uz tās meitas sabiedrības komerciālo politiku (apstrīdētā lēmuma 400.–414. apsvērums).

Prasītājām noteiktais naudas sods

17 Ar apstrīdētā lēmuma 3. panta a) apakšpunktu prasītājām solidāri ir noteikts naudas sods EUR 219 275 000.

18 Lai aprēķinātu šī naudas soda summu, Komisija piemēroja Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 23. panta 2. punktu un metodoloģiju, kas noteikta Pamatnostādnēs sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.; turpmāk tekstā — "pamatnostādnes") (apstrīdētā lēmuma 436. un 442. apsvērums). Atbilstoši šai metodoloģijai prasītājām noteiktā naudas soda noteikšana ir tikusi veikta, pamatojoties uz pārkāpuma smagumu un ilgumu (apstrīdētā lēmuma 437. apsvērums).

19 Konkrētāk, pārkāpums ir ticis kvalificēts kā "sevišķi smags", ciktāl to būtībā veidoja regulāra cenu, cenu paaugstinājumu un citu komerciālo nosacījumu saskaņošana un klientu sadale (apstrīdētā lēmuma 440. apsvērums). Komisija tāpat ņēma vērā slēpto un apzināto pret konkurenci vērtās rīcības raksturu, kā arī apstākli, ka pārkāpums bija ietekmējis visu Nīderlandes teritoriju un visu alus tirgu, proti, kā "horeca" sektoru, tā arī mājas patēriņa sektoru (apstrīdētā lēmuma 453. un 455. apsvērums). Turklāt

Komisija precizēja, ka pret konkurenci vērstās rīcības faktiskais iespaids uz Nīderlandes tirgu netika ņemts vērā izskatāmajā lietā, jo nebija iespējams to izmērīt (apstrīdētā lēmuma 452. apsvērums).

20 Turklāt Komisija prasītājām piemēroja diferencētu attieksmi, lai ņemtu vērā to reālo ekonomisko spēju un to individuālo nozīmi konstatētajā pārkāpjošajā rīcībā. Šim mērķim Komisija izmantoja alus tirdzniecības apgrozījumu, ko prasītājas bija realizējušas Nīderlandē 1998. gadā, t.i., pēdējā pilnajā pārkāpuma kalendāra gadā. Uz šī pamata prasītājas tika iedalītas pirmajā kategorijā, kas atbilst sākumsummai EUR 65 000 000 (apstrīdētā lēmuma 462. apsvērums).

21 Lai nodrošinātu pietiekamu preventīvu iedarbību, šai sākumsummai tika piemērots palielinājuma koeficients 2,5, ievērojot *Heineken* lielo tirdzniecības apgrozījumu (apstrīdētā lēmuma 464. apsvērums).

22 Tā kā prasītājas bija piedalījušās pārkāpumā no 1996. gada 27. februāra līdz 1999. gada 3. novembrim, proti, trīs gadus un astoņus mēnešus, šī sākumsumma tika palielināta par 35 % (apstrīdētā lēmuma 465. un 466. apsvērums). Tādējādi pamatsumma sasniedza EUR 219 375 000.

23 Visbeidzot, Komisija piešķīra samazinājumu EUR 100 000 no naudas soda summas, ciktāl tā atzina, ka izskatāmajā lietā administratīvā procesa ilgums bija pārāk ilgs (apstrīdētā lēmuma 495.–499. apsvērums).

Process un lietas dalībnieku prasījumi

24 Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas [tagad — Vispārējā tiesa] kancelejā iesniegts 2007. gada 4. jūlijā, prasītājas cēla šo prasību.

25 Vispārējā tiesa ar 2010. gada 10. februāra lēmumu nodeva lietu izskatīšanai sestajai palātai paplašinātā sastāvā atbilstoši Vispārējās tiesas Reglamenta 14. panta 1. punktam un 51. panta 1. punktam.

26 2010. gada 12. februāra procesa organizatorisko pasākumu ietvaros Vispārējā tiesa Komisijai uzdeva rakstveida jautājumus, uz kuriem tā atbildēja noteiktajā termiņā.

27 Vispārējā tiesa 2010. gada 25. marta sēdē uzklausīja lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumus un atbildes uz uzdotajiem jautājumiem.

28 Tā kā tiesnesis referents nevarēja piedalīties tiesas sēdēs pēc mutvārdu procesa pabeigšanas, lieta tika nodota jaunam tiesnesim referentam, un šo spriedumu apsprieda trīs tiesneši, kas parakstījuši šo spriedumu, atbilstoši Reglamenta 32. pantam.

29 Prasītāju prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— pilnībā vai daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu, ciktāl tas attiecas uz prasītājām;

— atcelt vai samazināt tām uzlikto naudas sodu;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

30 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību;

— piespriest prasītājām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

31 Savu prasību pamatojot, prasītājas izvirza vienpadsmit pamatus, kas saistīti, pirmkārt, ar labas pārvaldes principa un Regulas Nr. 1/2003 27. panta pārkāpumu, kas attiecas uz atteikumu sniegt piekļuvi atbildēm uz paziņojumu par iebildumiem, ko snieguši citi iesaistītie uzņēmumi, otrkārt, labas pārvaldības principa, "rūpības principa" un sacīkstes principa pārkāpumu, kas izriet no rūpīgas un neitrālas izmeklēšanas apgalvotas neesamības, treškārt, nevainīguma prezumpcijas pārkāpumu, ceturtkārt, saprātīga termiņa neievērošanu administratīvā procesa ietvaros, piektkārt, pierādījumu par pārkāpumu nepietiekamību, sestkārt, nolīgumu un/vai saskaņotu darbību EKL 81. panta 1. punkta izpratnē neesamību, septītkārt, kļūdaina pārkāpuma ilguma noteikšanu, astotkārt, Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punkta, pamatnostādņu, vienlīdzīgas attieksmes principa, tiesiskās drošības un samērīguma principu pārkāpumu, kā arī pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi attiecībā uz naudas soda

summas noteikšanu, devītkārt, atbildību mīkstinošo apstākļu kļūdainu novērtējumu, desmitkārt, administratīvā procesa ilguma ietekmi uz naudas soda summu un, vienpadsmitkārt, pārāk ierobežoto Komisijas piešķirtā naudas soda samazinājumu sakarā ar pārliecīgo administratīvā procesa ilgumu.

32 Vispārējā tiesa uzskata, ka vispirms ir jāpārbauda piektais, sestais un septītais pamats, ar ko būtībā paredz apstrīdēt pārkāpumu, turpinājumā ir jāpārbauda pirmais, otrais, trešais un ceturtais pamats, kas izriet no apgalvotajiem procesuāliem pārkāpumiem un tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, un, visbeidzot, astotais, devītais, desmitais un vienpadsmitais pamats, kas attiecas uz naudas soda summas noteikšanu.

Par piekto un sesto pamatu, kas attiecīgi izriet no pierādījumu par pārkāpumu nepietiekamības un nolēmumu un/vai saskaņotu darbību EKL 81. panta 1. punkta izpratnē neesamības

Lietas dalībnieku argumenti

33 Piektā pamata ietvaros prasītājas būtībā apgalvo, ka Komisijas apstrīdētajā lēmumā izvirzītie pierādījumi nav pietiekami, lai pierādītu EKL 81. panta pārkāpuma pastāvēšanu, izslēdzot jebkādas saprātīgas šaubas. Komisijas secinājums šajā ziņā tādējādi esot pretrunā nevainīguma prezumpcijai un pienākumam norādīt pamatojumu.

34 Šim mērķim prasītājas apstrīd pierādījuma spēku *InBev* paziņojumam, kas esot bijis apstrīdētā lēmuma galvenais balsts, pamatojot ar to, ka tas esot ļoti vispārīgs un pretrunīgs un ka tas daļēji esot balstīts uz informāciju, kas iegūta no trešām personām. Turklāt tās pārmet Komisijai, ka tā nav analizējusi, vai šis paziņojums ir ticis izdarīts pārdomāti un pēc nopietnas izvērtēšanas, un nav reaģējusi uz šajā paziņojumā ietvertajiem attaisnojošiem paziņojumiem.

35 Turklāt prasītājas uzskata, ka ar roku rakstītās piezīmes, ko sagatavojuši Nīderlandes alus darītāju pārstāvji inkriminētajās sanāksmēs, bija fragmentāra rakstura, kas vēl jo vairāk nebija pietiekamas, lai pieradītu pret konkurenci vērstu rīcību.

36 Sestā pamata ietvaros prasītājas apstrīd atbilstību un Komisijas interpretāciju noteiktiem dokumentāliem pierādījumiem, kas pamatojuši secinājumu par konkurenci ierobežojošu nolīgumu un/vai saskaņotu darbību kopuma pastāvēšanu.

37 Prasītājas apstrīd, ka kontakti starp alus darītājiem būtu noveduši pie nolīguma, jo starp tām nekad neesot bijusi gribas sakritība noteikt konkrētu rīcības kursu tirgū.

38 Tās tāpat apstrīd saskaņotu darbību pastāvēšanu. Šajā ziņā tās apgalvo, ka pieejamie pierādījumi nenorāda, ka kontakti starp alus darītājiem būtu novērsuši vai vismaz nozīmīgi samazinājuši nedrošību attiecībā uz to rīcību tirgū nākotnē. Savukārt tās uzskata, ka ir pietiekami pierādījušas, ka alus darītāju rīcība tirgū tika noteikta autonomā veidā.

39 Prasītājas turklāt uzskata, ka inkriminētajām sanāksmēm nekad nav bijis pret konkurenci vērsts mērķis. Apspriedes šajās sanāksmēs esot attiekušās uz lielu daudzumu likumīgu tematu, kādēļ pārrunām, kas attiecās uz situāciju tirgū, tostarp uz patēriņa cenām mājas patēriņa tirgū un piedāvājumiem kādiem "horeca" klientiem, esot bijis tikai gadījuma un neformāls raksturs.

40 Visbeidzot, prasītājas iebilst, ka tās tiek vainotas par sarunām starp *Interbrew* un *Bavaria* attiecībā uz alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, segmentu, kurā tās nedarbojas.

41 Komisija apstrīd prasītāju argumentus.

Vispārējās tiesas vērtējums

42 Ar savu piekto pamatu prasītājas būtībā Komisijai pārmet, ka tā nav juridiski pietiekami pierādījusi faktiskās konstatācijas, uz kuru pamata tā ir secinājusi pārkāpuma pastāvēšanu. Ar savu sesto pamatu tās apstrīd attiecīgās rīcības kvalificēšanu par nolīgumiem un/vai saskaņotām darbībām EKL 81. panta izpratnē. Tā kā šie divi pamati vērsti uz to, lai apšaubītu pārkāpuma konstatāciju, tie ir jāapskata kopā.

43 Atbilstoši EKL 81. panta 1. punktam turpmāk norādītais ir aizliegts kā nesaderīgs ar kopējo tirgu: visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kuri var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci kopējā tirgū.

44 Lai pastāvētu nolīgums EKL 81. panta 1. punkta izpratnē, pietiek, ja iesaistītie uzņēmumi ir izteikuši kopēju gribu rīkoties tirgū noteiktā veidā (Vispārējās tiesas 1991. gada 17. decembra spriedums lietā T-7/89 *Hercules Chemicals*/Komisija, *Recueil*, II-1711. lpp., 256. punkts, un 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-9/99 *HFB* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1487. lpp., 199. punkts).

45 Var uzskatīt, ka nolīgums EKL 81. panta 1. punkta izpratnē ir noslēgts, ja pastāv gribu sakritība par pašu konkurences ierobežošanas principu, pa ja specifiskie paredzētās ierobežošanas elementi vēl ir sarunu priekšmets (skat. šajā ziņā iepriekš 44. punktā minēto spriedumu lietā *HFB* u.c./Komisija, 151.–157. un 206. punkts).

46 Saskaņotu darbību jēdziens paredz saskaņošanas formu starp uzņēmumiem, ar kuru, nesasniedzot vienošanos šī vārda tiešā nozīmē, apzināti aizstāj konkurences riskus ar praktisku sadarbību starp tiem (Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-49/92 P Komisija/*Anic Partecipazioni*, *Recueil*, I-4125. lpp., 115. punkts, un C-199/92 P *Hüls*/Komisija, *Recueil*, I-4287. lpp., 158. punkts).

47 Šajā ziņā ar EKL 81. panta 1. punktu neļauj veikt nekādu tiešu vai netiešu saziņu, kas varētu vai nu ietekmēt pašreizējā vai potenciālā konkurenta rīcību tirgū, vai arī atklāt šādam konkurentam, kā tas pats ir izlēmis rīkoties tirgū vai kā tas vēlas rīkoties tirgū, ja šīs saziņas mērķis vai sekas ir konkurences ierobežošana (skat. šajā ziņā iepriekš 46. punktā minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 116. un 117. punkts).

48 Ir jāatgādina, ka attiecībā uz EKL 81. panta 1. punkta pārkāpuma pierādīšanu Komisijai ir jāpierāda tās konstatētie pārkāpumi un jāsavāc atbilstoši pierādījumi, lai juridiski pietiekami pierādītu faktu, kuri veido pārkāpumu, esamību (Tiesas 1998. gada

17. decembra spriedums lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe*/Komisija, *Recueil*, I-8417. lpp., 58. punkts, un iepriekš 46. punktā minētais spriedums lietā Komisija/*Anic Parteciapzioni*, 86. punkts).

49 Tādējādi Komisijai ir jāsniedz precīzi un savstarpēji atbilstoši pierādījumi, lai radītu stingru pārliecību, ka pārkāpums ir izdarīts (skat. šajā ziņā Vispārējās tiesas 2000. gada 6. jūlija spriedumu lietā T-62/98 *Volkswagen*/Komisija, *Recueil*, II-2707. lpp., 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

50 Tomēr ir svarīgi uzsvērt, ka katram Komisijas sniegtajam pierādījumam nav obligāti jāatbilst šiem kritērijiem attiecībā uz katru pārkāpuma apstākli. Pietiek, ka vispārēji novērtēts pazīmju kopums, uz kuru atsaucas iestāde, atbilst šai prasībai (skat. Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedumu apvienotajās lietās T-67/00, T-68/00, T-71/00 un T-78/00 *JFE Engineering* u.c./Komisija, Krājums, II-2501. lpp., 179. un 180. punkts un tajos minētā judikatūra).

51 Ņemot vērā konkurenci traucējošu nolīgumu noslēgšanas aizlieguma nepārprotamo raksturu, nevar prasīt, lai Komisija iesniegtu dokumentus, kas skaidri liecina, ka attiecīgie uzņēmēji ir kontaktējušies. Katrā ziņā ir jābūt iespējai papildināt fragmentāros un izkliedētos faktus, kuri var būt Komisijas rīcībā, ar secinājumiem, kas ļautu atveidot atbilstošos apstākļus. Tādējādi par konkurenci traucējošas prakses vai nolīguma pastāvēšanu var secināt no noteikta to sakritību un norāžu daudzuma, kas, izvērtētas kopā, var tikt uzskatītas par pierādījumu konkurences noteikumu pārkāpumam, ja nav cita loģiska izskaidrojuma (Tiesas 2004. gada 7. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 55.–57. punkts).

52 Ja Komisija ir atsaukusies uz dokumentārajiem pierādījumiem, lai pierādītu pret konkurenci vērsta nolīguma vai saskaņotu darbību pastāvēšanu, lietas dalībniekiem, kas šo konstatāciju apstrīd Vispārējā tiesā, ir ne tikai jāiesniedz alternatīva Komisijas apgalvotajam, bet arī jāizvirza apstrīdētajā lēmumā, lai pierādītu pārkāpuma neesamību, izvirzīto pierādījumu nepietiekamība (iepriekš 50. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 187. punkts).

53 Attiecībā uz tiesas pārbaudes apjomu, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru gadījumā, ja ir iesniegta prasība par lēmuma par EKL 81. panta 1. punkta piemērošanu atcelšanu, Vispārējai tiesai ir vispārīgi jāveic pilnīga pārbaude, lai noskaidrotu, vai ir izpildīti EKL 81. panta 1. punkta piemērošanas nosacījumi (skat. Vispārējās tiesas 2000. gada 26. oktobra spriedumu lietā T-41/96 *Bayer*/Komisija, *Recueil*, II-3383. lpp., 62. punkts un tajā minētā judikatūra).

54 Tiesas šaubām ir jābūt vērstām par labu uzņēmumam — lēmuma par pārkāpuma atzīšanu adresātam, atbilstoši nevainīguma prezumpcijas principam, kas, kā Eiropas Savienības tiesību vispārējais princips, ir piemērojams arī tādos procesos par uzņēmumiem piemērojamo konkurences tiesību normu pārkāpumiem, kuru rezultātā var noteikt naudas sodus vai kavējuma naudu (iepriekš 46. punktā minētais spriedums lietā *Hüls*/Komisija, 149. un 150. punkts, un Vispārējās tiesas 2006. gada 27. septembra spriedums apvienotajās lietās T-44/02 OP, T-54/02 OP un T-56/02 OP, T-60/02 OP un T-61/02 OP *Dresdner Bank* u.c./Komisija, Krājums, II-3567. lpp., 60. un 61. punkts).

55 Tieši šo apsvērumu kontekstā ir jāizvērtē, vai izskatāmajā lietā Komisija ir juridiski pietiekami pierādījusi, ka prasītāju rīcība veido EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumu.

— Par *InBev* paziņojumu

56 Vispirms ir jānorāda, ka Komisija lielā mērā pamatojas (skat. it īpaši apstrīdētā lēmuma 40.–62. apsvērumu) uz *InBev* sniegto paziņojumu saistībā ar tās ar 2000. gada 28. janvāra, 3., 25. un 29. februāra vēstulēm, kuras papildina pielikumā pievienotie *InBev* piecu direktoru paziņojumi, iesniegto pieteikumu par iecietības režīma piemērošanu (apstrīdētā lēmuma 34. un 40. apsvērums, turpmāk tekstā kopīgi dēvēti — "*InBev* paziņojums").

57 No apstrīdētā lēmuma izriet, ka *InBev* paziņojumā ir norādīta "dažādu formu saskaņošanas [pastāvēšana] [..] starp alus darītājiem Nīderlandes alus tirgū", nošķirot *CBK* ģenerālās asamblejas oficiālās sanāksmes, *CBK* finanšu komisijas neformālās sanāksmes un paralēlās "citas sanāksmes", kas zināmas ar nosaukumu "Catherijne overleg", kuru sastāvs bija mainīgs un par ko *InBev* paziņoja, ka nav atradusi rakstveida norādes. "Citas sanāksmes" varēja tikt iedalītas "i) četru galveno alus darītāju (*Heineken*, *Interbrew*, *Grolsch* un *Bavaria*) *horeca* direktoru sanāksmēs [..]; ii) *horeca* direktoru un par mājas patēriņu atbildīgo direktoru kopējās sanāksmēs (divas 1998. gadā) un iii) par mājas patēriņu atbildīgo direktoru sanāksmēs (viena 1999. gadā [..])" (apstrīdētā lēmuma 41.–46. apsvērums).

58 Saskaņā ar *InBev* paziņojumu, finanšu komisija "ietvēra oficiālo dienas kārtību, taču tāpat bija diskusiju forums par cenu noteikšanu mājas patēriņa sektorā un *horeca* sektorā[;] šīs diskusijas netika atspoguļotas nekādā protokolā" (apstrīdētā lēmuma 43. apsvērums).

59 Saskaņā ar šo pašu paziņojumu "citās sanāksmēs" tāpat tika aptverti kā "horeca" sektors, tā arī mājas patēriņa sektors un alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, sektors (apstrīdētā lēmuma 47. apsvērums).

60 Attiecībā, pirmkārt, uz "horeca" sektoru ir tikuši apspriesti divi galvenie temati: "Pastāvēja fundamentāls nolīgums par maksimālo apjoma atlaižu noteikšanu *horeca* sektorā [..], cits apspriežu temats attiecās uz *horeca* veiktajiem ieguldījumiem[;] ideja bija saglabāt *statu quo* sektorā un izvairīties no tā, ka klientus pārņem citi alus darītāji" (apstrīdētā lēmuma 48. apsvērums).

61 *InBev* direktors norāda, ka viņš nezināja precīzu minētā nolīguma saturu un cits direktors to aprakstīja kā "ļoti komplicētu un nenoteiktu nolīgumu par pakāpju atlaidēm [*échelles*] (atlaides, kas piešķirtas *horeca*), kurā mēs nekad neesam piedalījušies", norādot, ka "saskaņošana izpaudās kā reizi divos mēnešos notiekoša *horeca* direktoru sanāksme, kurā tie apsprieda zināmos "noteikuma" (lai arī tas bija nenoteikts; runājām par tirgus pārsniegšanu) pārkāpumus" (apstrīdētā lēmuma 48. apsvērums).

62 Otrkārt, attiecībā uz mājas patēriņa sektoru, saskaņā ar *InBev* paziņojumu apspriedes attiecās gan uz cenu līmeni vispār, gan uz specifisko alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, tematu.

63 Kas attiecas uz cenu līmeni kopumā, viens no *InBev* direktoriem paziņo, ka "bija ierasts, ka alus darītava paaugstina savas cenas pēc tam, kad par to iepriekš paziņojusi saviem kolēģiem alus darītājiem [..;] iniciatīvu vienmēr izrādīja viens no lielajiem alus darītājiem un parasti — *Heineken*[;] tādā gadījumā pārējiem alus darītājiem bija vajadzīgais laiks, lai ieņemtu nostāju[;] lai arī alus darītavas lielos vilcienos pielīdzināja cenas vienu otrai, katrai tomēr bija un saglabājās pašas cenu politika" (apstrīdētā lēmuma 51. apsvērums).

64 Kas attiecas uz alu, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, *InBev* norāda, ka apspriedes par cenām starp Nīderlandes tirgus dalībniekiem šajā sektorā (*Bavaria* un *Oranjeboom*, ko vēlāk iegādājās *Interbrew*) risinājās kopš 1987. gada. Tā piebilst, ka "abas puses saprata, ka pēc tam, kad tāpat bija to pārrunājušas kopā, tās nepieņemšot

nekādu iejaukšanos to attiecīgajos klientu, kas izmanto izplatītāja preču zīmi, lokos, kas beigtos ar apjoma zaudēšanu" (apstrīdētā lēmuma 52. apsvērums).

65 Attiecībā uz *Heineken* un *Grolsch* iesaistīšanos šajā sektorā, saskaņā ar *InBev* paziņojumu "Nīderlandes tirgu raksturo nozīmīgas atšķirības starp alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi ("B preču zīmes"), cenām un [tāda, kas pārdots, izmantojot citas preču zīmes ("A preču zīmes"), cenām;] *Heineken*, kas nepiedalās izplatītāja preču zīmju segmentā, vienmēr ir noraidījusi cenu paaugstinājumus attiecībā uz A preču zīmēm, kamēr cenas alum, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, nepaaugstinājās[;] šādā veidā tā īstenoja netiešu spiedienu īpaši uz alus, ko pārdod, izmantojot izplatītāja preču zīmi, ražotājiem, tādiem kā *Bavaria* un *Interbrew*" (apstrīdētā lēmuma 53. apsvērums).

66 *InBev* norāda, ka četri alus darītāji tāpat apsprieda cenas alum, ko pārdod, izmantojot izplatītāja preču zīmi, citiem vārdiem sakot — arī *Grolsch* klātbūtnē, saistībā ar vispārīgāku tēmu par saglabājamo cenu atšķirību starp alus veidiem atkarībā no preču zīmēm. Saskaņā ar *InBev* paziņojumu "*Heineken* un *Grolsch* nav paaugstinājušas savas cenas gadiem un citu alus darītāju alus, kas apzīmēts ar [to pašu] preču zīmi, un alus, ko pārdod, izmantojot izplatītāja preču zīmi, cenas arī nav tikušas paaugstinātas[;] šajos pēdējos gados *Bavaria* un *Interbrew* ir paaugstinājušas savas cenas, tām sekoja *Grolsch*" (apstrīdētā lēmuma 54. apsvērums). Tāpat ir norādīts, ka "pirms trim līdz četriem gadiem šīs neformālās konsultācijas tikušas integrētas *Catherijne* saskaņošanā par *horeca*, kurā tāpat piedalījās *CBK* pārstāvji[;] pēc dažam sanāksmēm tika nolemts no jauna sadalīt sanāksmes par mājas patēriņu un sanāksmes par *horeca*" (apstrīdētā lēmuma 54. apsvērums).

67 Turklāt *InBev* norāda, ka tas, ka Beļģijas alus darītava *Martens* kopš 1996.–1997. gada ieguva zināmu tirgus daļu, izraisīja "nolīgumu starp Beļģijas un Nīderlandes alus darītājiem, kas darbojas alus, ko pārdod, izmantojot izplatītāja preču zīmes, tirgū[;] divas sanāksmes ir notikušas Bredā [*Breda*] 1998. gadā [..;] tika panākta vienošanās ievērot

attiecīgos alus, ko pārdod, izmantojot izplatītāja preču zīmes, apjomus, kas pārdoti klientiem Nīderlandē un Beļģijā" (apstrīdētā lēmuma 55. apsvērums).

68 Atbilstoši *InBev* direktoru paziņojumiem "citas sanāksmes" tika organizētas, lai nomierinātu viens otru attiecībā uz "ierobežota rakstura agresivitāti" tirgū (apstrīdētā lēmuma 46. apsvērums).

69 Savā 2001. gada 19. decembra atbildē uz informācijas pieprasījumu *InBev* norāda, ka "iepriekšējo gadu darba kārtības un piezīmes, kas izdarītas neformālajās sanāksmēs, ir tikušas iznīcinātas 1998. gada novembra beigās[;] ap šo laiku sāka atklāties saskaņošanas pastāvēšana tirgū starp Nīderlandes alus darītājiem un radās bailes no Nīderlandes konkurences iestādes pārbaudes[;] darba kārtības ir tikušas iznīcinātas arī turpmākajos gados" (apstrīdētā lēmuma 61. apsvērums).

70 Vispirms ir jānorāda, ka ne kāda tiesību norma, ne arī Savienības tiesību vispārējs princips neliedz Komisijai, vēršoties pret uzņēmumu, atsaukties uz citu apsūdzēto uzņēmumu paziņojumiem. Pretējā gadījumā Komisijas pienākums pierādīt darbības, ar ko pārkāpts EKL 81. un 82. pants, būtu neiespējams un nesavienojams ar tai ar EK līgumu izvirzīto uzdevumu pārraudzīt šo noteikumu pienācīgu piemērošanu (iepriekš 50. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 192. punkts).

71 Izskatāmajā lietā prasītājas neapstrīd norādes, kas ietvertas *InBev* paziņojumā, saskaņā ar kurām starp Nīderlandes alus ražotājiem ir notikušas sanāksmes. Tās vēl jo vairāk neapstrīd, ka tās ir bijušas pārstāvētas lielākajā daļā šo sanāksmju un ka tajās neformālā veidā ir tikusi apspriesta vispārējā situācija alus tirgū. Tās turklāt prasības pieteikumā atzīst, ka sanāksmēs reizēm ir tikušas arī izteiktas bažas par patēriņa cenu līmeni un par problēmām saistībā ar noteiktiem klientiem.

72 Tomēr prasītājas noliedz, ka sarunas, kas risinājās šajās sanāksmēs, būtu novedušas pie prettiesiska nolīguma noslēgšanas vai saskaņotu darbību uzsākšanas. Tās apgalvo, kas sanāksmes būtībā attiecās uz likumīgiem priekšmetiem un ka, ciktāl tikusi apspriesta situācija tirgū, tas nav ticis darīts pret konkurenci vērstiem mērķiem. Šajā ziņā tās apstrīd *InBev* paziņojuma ticamību, apgalvojot, ka tas ir ļoti nenoteikts un pretrunīgs un daļēji ietver konstatējumus, kas paziņojumu autoriem nav bijuši tieši zināmi, tādējādi ietverot "pierādījumus, kas izriet no baumām".

73 Attiecībā uz *InBev* paziņojumu pretrunīgo raksturu prasītājas piebilst, ka tas ietver virkni attainojošu paziņojumu.

74 Pirmkārt, tas esot attiecies uz paziņojumiem, kas neesot minēti apstrīdētajā lēmumā, saskaņā ar kuriem "apspriedē tika runāts par zināmiem klasifikācijas pēc pakāpēm pārkāpumu gadījumiem (kas turklāt bija ļoti nenoteikta)[;] uz vietas katrs rīkojās, kā gribēja"; "mūsu rīcība tirgū bija ļoti agresīvā veidā orientēta uz jaunu klientu iegūšanu — tāpat, izmantojot atlaides"; "tādējādi mēs esam rīkojušies pilnīgi likumīgā veidā"; "[*InBev*] nav noslēgusi nekādu nolīgumu un neko nav ievērojusi"; "[*Catherijne*] saskaņošanai nav bijuši konkrēti rezultāti attiecībā uz ietekmi uz tirgu [..;] nevienā no šīm divām reizēm mēs neesam runājuši konkrēti par rīcību tirgū[;] sanāksmei vairāk bija neformāls raksturs"; "pārtikas izstrādājumu sektorā nepastāvēja nekāds nolīgums"; "es nekad neesmu konstatējis, ka [*CBK*] sanāksme būtu ieilgusi apspriežu par jūtīgiem tirgus jautājumiem dēļ[;] tomēr ir iespējams, ka šādas sanāksmes ļāva notikt neformālām divpusējām sarunām, taču, manuprāt, nekas nenotika".

75 Turklāt prasītājas atsaucas uz noteiktām apstrīdētajā lēmumā minēto paziņojumu rindkopām, saskaņā ar ko "*Interbrew* domā, ka šai saskaņošanai kā tādai nekad nav bijusi nozīmīga ietekme tirgū un tā esot bijusi mazāk intensīva pēdējā laikā [..;]

apspriedes pēc rakstura bija ļoti vispārīgas" (minēts apstrīdētā lēmuma 45. apsvērumā); "mēs it īpaši apspriedāmies, lai savstarpēji sniegtu priekšstatu, ka mēs tirgū saglabājam mieru[;] bija maz vai nebija jautājumu par klasifikāciju pēc pakāpēm un tirdzniecības vietām[;] faktiski ikviens pārējos uzskatīja par idiotiem[;] šajos pēdējos gados šīs sanāksmes arvien vairāk un vairāk ir zaudējušas savu būtību un saskaņošana ir ieguvusi nenoteiktāku raksturu" (apstrīdētā lēmuma 46. apsvērums); "tāpat pastāvēja ļoti komplicēts un nenoteikts nolīgums par pakāpju atlaidēm (atlaidēm, kas tiek piešķirtas *horeca*), kura ietvaros mēs nekad neesam sadarbojušies[;] turklāt es nekad neesmu redzējis nevienu dokumentu šajā sakarā" (minēts apstrīdētā lēmuma 48. apsvērumā).

76 Saskaņā ar prasītāju viedokli, šie paziņojumi ne vien nebija konkrēti, bet arī bija nesavienojami ar Komisijas secinājumiem attiecībā uz konkrētā pārkāpuma pastāvēšanu. Prasītājas uzskata, ka no tā izriet, ka alus darītāju tikšanās esot bijušas ļoti vispārīga rakstura, ka nav ticis noslēgts nekāds nolīgums, ka *InBev* nav ievērojusi nekādu slepenu vienošanos un ka saskaņošanai nav bijis nekādas ietekmes uz tirgu.

77 Vispirms ir jākonstatē, ka prasītāju secinājumi, kas izdarīti, pamatojoties uz noteiktiem *InBev* paziņojuma elementiem, kuri parāda apspriežu vispārīgo raksturu, nolēmuma neesamību noteiktos sektoros un apspriežu neesamību par alus darītāju rīcību tirgū, paši par sevi nevar likt apšaubīt Komisijas konstatāciju par pārkāpuma esamību.

78 Attiecībā uz minētā paziņojuma apgalvoto vispārīgo raksturu ir jāatgādina, ka praksē Komisijai bieži vien ir pienākums pierādīt pārkāpuma pastāvēšanu apstākļos, kas nebūt nesekmē šo uzdevumu, jo var būt pagājuši vairāki gadi kopš notikumiem, kas veido pārkāpumu, un vairāki uzņēmumi, pret kuriem ierosināta izmeklēšana, nav ar to aktīvi sadarbojušies. Lai gan Komisijai noteikti ir jāpierāda, ka vienošanās par tirgus sadali ir bijusi noslēgta, būtu pārmērīgi prasīt tai iesniegt arī pierādījumus par šā mērķa sasniegšanas konkrēto mehānismu. Uzņēmumam, kas vainīgs pārkāpumā, būtu

pārāk viegli izvairīties no jebkādām sankcijām, ja tas pamatojumam varētu atsaukties uz nenoteikto raksturu, kāds ir informācijai, kas sniegta attiecībā uz pretlikumīgā nolīguma darbību situācijā, kurā jau pienācīgā veidā ir pierādīta nolīguma pastāvēšana un tā pret konkurenci vērstais mērķis. Šādā situācijā uzņēmumi var lietderīgi aizstāvēties, ciktāl tiem ir iespēja paust nostāju par visiem pierādījumiem, ko pret tiem izvirzījusi Komisija (iepriekš 50. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 203. punkts; skat. šajā ziņā arī Tiesas 2007. gada 25. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-403/04 P un C-405/04 P *Sumitomo Metal Industries* un *Nippon Steel*/Komisija, Krājums, I-729. lpp., 50. punkts).

79 Turpinot, attiecībā uz apgalvotajām norādēm par strīdīgās rīcības ietekmes uz tirgu neesamību, no EKL 81. panta normas paša formulējuma izriet, ka nolīgumi un saskaņotas darbības starp uzņēmumiem ir aizliegtas neatkarīgi no jebkādas ietekmes uz tirgu, ja tiem ir pret konkurenci vērsts mērķis (iepriekš 46. punktā minētais Tiesas spriedums lietā *Hüls*/Komisija, 163.–166. punkts, un 2009. gada 4. jūnija spriedums lietā C-8/08 *T-Mobile Netherlands* u.c., Krājums, I-4529. lpp., 29. punkts).

80 Tādējādi, tā kā Komisija ir konstatējusi nolīgumu un saskaņotu darbību ar pret konkurenci vērstu mērķi pastāvēšanu, šo konstatējumu nevar apstrīdēt ar norādēm, kas saistītas ar norādēm par slepenu vienošanos piemērošanas neesamību vai ietekmes uz tirgu neesamību.

81 Kas attiecas uz apgalvotajām *InBev* paziņojumā ietvertajām norādēm par nolīguma neesamību mājas patēriņa sektorā un "horeca" sektorā, ir jānorāda, ka rindkopas, uz kurām atsaukušās prasītājas, apskatot tās to kontekstā, nekādi neizslēdz nolīguma vai saskaņotu darbību pastāvēšanu attiecīgajos sektoros.

82 Attiecībā uz mājas patēriņa sektoru (mazumtirdzniecība) viena no *InBev* direktoru izteiktajam apgalvojumam, ka "[šajā] sektorā nepastāvēja nolīgums", seko konkrēts apraksts alus darītāju piemērotajam cenu koordinācijas mehānismam. Attiecīgā rindkopa ir šāda (apstrīdētā lēmuma 51. apsvērums):

"Mazumtirdzniecības ("Food") sektorā nepastāvēja nolīgums. Attiecībā uz alus cenu paaugstināšanu bija ierasts, ka alus darītava savas cenas paaugstina tikai pēc tam, kad tā tās iepriekš paziņojusi saviem kolēģiem alus darītājiem. Ja viens no dalībniekiem izdarīja šādu paziņojumu, tam sekoja debate par šāda paaugstinājuma iespaidu uz tirgu; vienlaikus alus cenu paaugstināšana par spīti visam tomēr notika. Iniciatīvu vienmēr izrādīja viena no lielajām alus darītavām un parasti — *Heineken*. Šādā gadījumā pārējām alus darītavām bija vajadzīgais laiks, lai ieņemtu nostāju. Lai arī alus darītāji lielās līnijās savstarpēji saskaņoja cenas, tomēr katram bija un saglabājās pašam sava cenu politika".

83 Šajā kontekstā apstāklis vien, ka *InBev* direktors ir norādījis uz "nolīguma" neesamību, nevar būt ticams arguments, ciktāl Komisijai un, attiecīgā gadījumā, Vispārējai tiesai ir jāveic iesaistīto uzņēmumu atbildīgo personu paziņojumos aprakstītās rīcības juridiskā kvalifikācija.

84 Kas attiecas uz apgalvoto nolīguma neesamību un nolīguma neievērošanu "horeca" sektorā, ir jākonstatē, ka *InBev* vadītāja paziņojums, saskaņā ar kuru "[*InBev*] nav noslēgusi nekādu nolīgumu un neko nav ievērojusi", nav pretrunā secinājumam par nolīguma pastāvēšanu EKL 81. panta 1. punkta izpratnē. Šajā paziņojumā tas pats *InBev* vadītājs tieši atsaucas uz to, ka pastāvēja, pirmkārt, "ļoti komplicēts un nenoteikts nolīgums par pakāpju (atlaidēm, kas piešķirtas *horeca*)", un, otrkārt, nolīgums, kura mērķis esot bijis "izvairīties no pārāk liela izmaiņu skaita *horeca*".

85 No iepriekš minētā izriet, ka nevar piekrist prasītāju apgalvojumiem par *InBev* paziņojuma pretrunīgo raksturu. Šajā ziņā tāpat ir jānoraida to arguments, kas izriet no tā, ka Komisija šo paziņojumu, kā apgalvo prasītājas, izmantojusi selektīvi, ciktāl tā neesot ņēmusi vērā to apgalvotās pretrunas.

86 Tādējādi prasītājas nav pierādījušas apgalvotās pretrunas, kas varētu mazināt *InBev* paziņojuma ticamību.

87 Turklāt apstiprinot, ka *InBev* paziņojums ietver "pierādījumus, kas izriet no baumām", prasītājas atsaucas uz rindkopām, saskaņā ar kurām "*Interbrew* nekad nav redzējusi dokumentu, kas ietvertu nolīgumu par atlaidēm, uz kurām norāde izdarīta sarunās, taču vispārīgais princips šķita esam zināms" (minēts apstrīdētā lēmuma 45. apsvērumā), "es pats šo nolīgumu (pakāpju atlaides) nezinu, un es arī neesmu redzējis nevienu dokumentu šajā sakarā", un "es nezinu precīzu šī nolīguma saturu [..;] turklāt es nekad neesmu redzējis nevienu dokumentu par šo tematu".

88 Ir jānorāda, ka prasītāju izvirzītās rindkopas attiecas tikai uz jautājumu par nolīguma ("pakāpju atlaides") par atlaidēm, kas piešķirtas "horeca" sektora klientiem, pastāvēšanu. No šī īpašā aspekta *InBev* paziņojuma pierādījuma vērtība, protams, ir samazināta tiešu pierādījumu neesamības dēļ. Sniegto norāžu attiecībā uz apjomu ["pakāpju atlaides"] pastāvēšanu ticamība tomēr ir nostiprināta ar apstākli, ka, pirmkārt, tās ir divos dažādos avotos un, otrkārt, ka tās ietver precīzas norādes par "pakāpi", proti, precīzu maksimālas atlaides summu (skat. apstrīdētā lēmuma 48. apsvērumu). "Pakāpes" pastāvēšana turklāt ir apstiprināta ar diviem pierādījumiem, kas ir neatkarīgi no *InBev*, proti, *Bavaria* administratīvās padomes locekļa ar roku rakstītās piezīmes par 1997. gada 1. maija sanāksmi (apstrīdētā lēmuma 92. apsvērums) un *Bavaria* "horeca" direktora piezīmes par 1998. gada 12. marta sanāksmi (atkārtotas apstrīdētā lēmuma 143. apsvērumā).

89 Prasītāju arguments, ar kuru tiek izvirzīta "pierādījumu, kas izriet no baumām", esamība, tādējādi nevar likt apšaubīt secinājumus, kas izdarīti no *InBev* paziņojuma.

90 Visbeidzot, attiecībā uz vispārējo vērtējumu *InBev* paziņojuma ticamībai ir jāuzskata, ka, pretēji prasītājas apgalvotajam, Komisija pamatoti varēja *InBev* paziņojumam piešķirt īpaši augstu pierādījuma vērtību, ievērojot, ka runa ir par atbildi, kas sniegta uzņēmuma kā tāda vārdā, kura apveltīta ar uzticamību, kas pārsniedz to, kas varētu būt atbildei, ko sniedzis tā darbinieks, lai kāda būtu tā pieredze vai personīgais viedoklis. Tāpat ir jānorāda, ka *InBev* paziņojums atspoguļo uzņēmuma veiktas iekšējās izmeklēšanas iznākumu un ka to Komisijai iesniedzis advokāts, kuram bija profesionālais pienākums rīkoties šī uzņēmuma interesēs. Tādējādi viņš nevarēja viegli atzīt pārkāpumu, nenovērtējot šī soļa sekas (Vispārējās tiesas 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-23/99 *LR AF 1998*/Komisija, *Recueil*, II-1705. lpp., 45. punkts, un iepriekš 50. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 206. punkts).

91 Turklāt no judikatūras izriet, ka, kaut gan parasti ir jāatzīst zināma neuzticēšanās prettiesiskas aizliegtas vienošanās galveno dalībnieku brīvprātīgi sniegtajām liecībām, ievērojot iespēju, ka šie dalībnieki centīsies samazināt sava un palielināt citu dalībnieku ieguldījuma nozīmi pārkāpuma izdarīšanā, apstāklis, ka ir izteikts lūgums piemērot paziņojumā par sadarbību paredzētās priekšrocības, lai saņemtu naudas soda samazinājumu, ne vienmēr norāda uz mēģinājumu sniegt sagrozītus pierādījumus citu inkriminētās aizliegtās vienošanās dalībnieku rīcībai. Faktiski ikviens mēģinājums maldināt Komisiju var radīt šaubas par šāda lūguma iesniedzēja godīgumu, kā arī sadarbības pilnību un apdraudēt tā iespēju saņemt visas paziņojumā par sadarbību paredzētās priekšrocības (Vispārējās tiesas 2006. gada 16. novembra spriedums lietā T-120/04 *Peróxidos Orgánicos*/Komisija, Krājums, II-4441. lpp., 70. punkts).

92 Protams, ir jāatgādina, ka viena uzņēmuma, kas apsūdzēts par dalību aizliegtajā vienošanās, paziņojums, ko savukārt apstrīd vairāki citi apsūdzētie uzņēmumi, nevar tikt uzskatīts par pietiekamu šo uzņēmumu izdarīta pārkāpuma pierādījumu, ja to neapliecina citi pierādījumi (skat. šajā ziņā Vispārējās tiesas 1998. gada 14. maija spriedumu lietā T-337/94 *Enso-Gutzeit*/Komisija, *Recueil*, II-1571. lpp., 91. punkts, un iepriekš 50. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 219. punkts).

93 Tādējādi *InBev* paziņojums pats par sevi nevar būt pietiekams, lai pierādītu pārkāpuma pastāvēšanu, bet tas ir jāapstiprina ar citiem pierādījumiem.

94 Tomēr ir jāuzskata, ka, ņemot vērā *InBev* paziņojuma uzticamību, nepieciešamā apstiprinājuma ar citiem pierādījumiem pakāpe kā precizitātes, tā arī dziļuma ziņā šajā gadījumā ir mazāka, nekā tā būtu, ja tas nebūtu īpaši ticams. Tādējādi ir jāuzskata, ka, ja tiktu nolemts, ka *InBev* paziņojumā un apstrīdētā lēmuma 1. pantā minētās prakses pastāvēšanu un atsevišķus tās aspektus apstiprinātu vēl vairāki savā starpā saskaņoti pierādījumi, minētais paziņojums šajā situācijā pats par sevi varētu būt pietiekams, lai pierādītu citus apstrīdētā lēmuma aspektus. Turklāt, ciktāl kāds dokuments nav tiešā pretrunā *InBev* paziņojumam attiecībā uz pārmesto darbību pastāvēšanu vai to būtisko saturu, tas, ka šis dokuments ietver pierādījumus par būtiskiem šās prakses aspektiem, ir pietiekami, lai tas kļūtu par apstiprinošu pierādījumu pārkāpuma pierādījumu kopuma kontekstā (skat. šajā ziņā iepriekš 50. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 220. punkts un tajā minētā judikatūra).

95 Iepriekš minētā kontekstā ir jāpārbauda prasītāju argumenti par pārējiem pierādījumiem, uz ko apstrīdētajā lēmumā atsaukusies Komisija, lai apstiprinātu konstatējumus, kas secināti no *InBev* paziņojuma.

— Par pārējiem pierādījumiem

96 Apstrīdētajā lēmumā Komisija norāda, ka *InBev* paziņojumu apstiprina virkne iekšēju dokumentu, kuru avots ir prasītājas un trīs citi Nīderlandes alus darītāji, rokrakstā sagatavotas sanāksmju piezīmes, izmaksu piezīmes un dienas kārtību kopijas, kas iegūtas pēc izmeklēšanas un informācijas pieprasījumiem.

97 Apstrīdētā lēmuma 67. apsvērumā Komisija atsaucas uz *Grolsch* komercdirektora rokrakstā sagatavotajām piezīmēm par 1996. gada 27. februāra sanāksmi; šīs sanāksmes priekšmets tika aprakstīts ar norādi "CBK cie HOR cath". Šīs piezīmes ietver šādu teikumu: "Garantijas/finansējums: fin[ansējums] [..] pārsniedz vajadzības noteiktās vietās. Tādējādi [..] mil[joni]".

98 Saskaņā ar Komisijas viedokli, no šī teikuma izriet, ka četri attiecīgi alus darītāji "*Catherijne* sanāksmes" ietvaros ir apsprieduši finanšu nosacījumus, kas tika piemēroti vai bija piemērojami noteiktiem "horeca" klientiem (apstrīdētā lēmuma 72. apsvērums) un, konkrētāk, uzņēmumiem, ko vada vairāku "horeca" uzņēmumu īpašnieks Nīderlandē.

99 Apstrīdētā lēmuma 76. apsvērumā Komisija atsaucas uz *Bavaria* "horeca" direktora rokrakstā veiktajām piezīmēm par 1996. gada 19. jūnija sanāksmi. Piezīmes atkārtotas šādi:

"adaptēt cenas

patēriņš mājās paaugstināts — vājš

saskaņošana *Bavaria — Interbrew*

[..] un [..] –> problēma [..]

Martens

Schultenbrau!! 89 ct

vienīgi cenas par mucu paaugstināšana

argumenti

vienīgi pilnībā *Hein + Grolsch*

Frise US Heit

Interbrew \

| Paaugstina kopā

Bavaria /

–> [..] arī

zemākais paaugstinās vairāk nekā augstākais

— iepūst gaisu

— nolīgumi

stabilizēt debeta atlaidi dzērieniem 7,5 par mucu *Heineken*

sagatavot pārstāvjus attiecībā uz iespējamajiem nolīgumiem

Interbrew \

| var izmantot gaisu

Grolsch /."

100 Saskaņā ar Komisijas viedokli, šīs piezīmes parāda, ka klātesošie alus ražotāji ir detalizēti apsprieduši cenas kā alum, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, tā arī alum, kas pārdots mucās, un ka lētākā alus, ko ražo *Interbrew* un *Bavaria*, cenai bija jāpaaugstinās vairāk nekā dārgākā alus, ko ražo *Heineken* un *Grolsch*, cenai (apstrīdētā lēmuma 85. apsvērums).

101 Apstrīdētā lēmuma 89. apsvērumā Komisija atsaucas uz vēstuli, ko *Interbrew Nederland* ģenerāldirektors 1997. gada 25. martā nosūtīja *InBev* sēdeklim Beļģijā:

"Tagad starp galvenajiem alus ražotājiem pastāv vienprātība veikt cenu paaugstināšanu pirms 1998. gada. Tas alus darītājiem atļaus palielināt viņu buferi nepieciešamajiem papildu reklāmas budžetiem. A preču zīmes tirgus dalībniekiem ir tendence nošķirt cenu paaugstināšanos starp A preču zīmēm (pielikt 2 NLG/hl) un B preču zīmēm B (pielikt 4 NLG/hl). Tas man šķiet ļoti nereālistiski — mums visiem ir jāatbalsta pilnīga paaugstināšanās par NLG 4. Es izslēgšu mūsu speciālā alus, "kas tiek dzerts" (*DAS*, *Hoegaarden*, *Leffe*), cenu paaugstināšanos. Sarunas ir sākušās".

102 Komisija uz šīs vēstules pamata ir secinājusi, ka bija paredzēta cenu paaugstināšana pirms 1998. gada pēc sarunām par cenām starp galvenajiem ražotājiem. Turklāt tā pati vēstule esot apstiprinājusi, ka tika nošķirti dārgāka un lētāka alus ražotāji un preču zīmes (apstrīdētā lēmuma 90. apsvērums).

103 Apstrīdētā lēmuma 92. apsvērumā Komisija atsaucas uz rokrakstā veiktajām *Bavaria* administratīvās padomes locekļa piezīmēm par 1997. gada 1. maija sanāksmi. Tā min šādas rindkopas:

""Catherijne Club" 1/5 – 97

"iekšējie" transfēri grupas ietvaros

tāpat ir jāievēro "pakāpju atlaides"

[..] "La Haye"

Monster ZH [Dienvidholande] visaugstākais konkurējošais piedāvājums."

104 Saskaņā ar Komisijas viedokli, šīs piezīmes apstiprina, ka alus darītāji apsprieda "pakāpju atlaides" par komercnosacījumiem, kas tiek piešķirti individuālajām pārdošanas vietām, transfēra no vienas grupas uz citu, taču tāpat arī transfēra gadījumā vienas un tās pašas grupas ietvaros (apstrīdētā lēmuma 99. apsvērums).

105 Apstrīdētā lēmuma 100. apsvērumā Komisija konstatē, ka iepriekš minētās piezīmes tāpat ietver nosaukumus "Heineken/Amstel/Brand/Grolsch" pirmajā līnijā un nosaukumus "Interbrew/Bavaria" otrajā līnijā, šīm divām līnijām esot sasaistītām ar figūriekavām, pēc kurām ir atrodama norāde "nav cenu paaugstināšanu". Komisija no tā secināja, ka *Heineken* un *Grolsch* piederošo A preču zīmju un *Interbrew* un *Bavaria* piederošo B preču zīmju nošķiršana bija pamats alus ražotāju sarunām par alus cenu paaugstināšanu (apstrīdētā lēmuma 103. apsvērums).

106 Apstrīdētā lēmuma 117. apsvērumā Komisija atsaucas uz *Bavaria* administratīvās padomes locekļa rokrakstā veiktajām piezīmēm par 1997. gada 17. decembra sanāksmi. Tā min šādu rindkopu:

"2) Cenu situācija: marts/aprīlis

palaists vienā pakāpē/palaists divās pakāpēs

a) Heineken paredz mazu kņadu!! *Heineken* 18.59

b) paaugstināšanas gadījumā: ļoti iespējams risināt darījumu sarunas; no visas sirds; būs atbalsts."

107 Komisija no tā secina, ka alus darītāji, kas piedalījās 1997. gada 17. decembra sanāksmē, proti, *Bavaria*, *Grolsch* un *Heineken*, apsprieda cenu paaugstināšanas, kā arī iespējamās reakcijas uz cenu paaugstināšanām (apstrīdētā lēmuma 127. apsvērums).

108 Apstrīdētā lēmuma 129. apsvērumā Komisija norāda *Bavaria* "horeca" direktora rokrakstā sagatavoto piezīmju rindkopu par 1998. gada 12. marta sanāksmi:

"Kopš 1. janvāra maz noticis

A preču zīmes nav panikas attiecībā uz cenām *Hein*

9.95 samazināšanai no 11,49 maz jēgas *Int*

9.75 9.36 *Bavaria*

2x 4.95 4.75 }→

izplatītāju preču zīmes

cena tirgus apakšējā daļā

[..] marta vidū *Bavaria* kaut kas

zem *Amstel* (17) *Bavaria* (15)

no 9.75 līdz 10.75, ja nekā

nenotiek, tātad *Grolsch* un *Hein*

kabatas paaugstināšanas alus darītava

→ noteikt nolīgumu [..] un *Dick*

Tam jābūt "nodemonstrējamam" *via Nielsen*, pretējā gadījumā

nekas nenotiks."

109 Saskaņā ar Komisijas viedokli, no tā izriet, ka alus darītāji, kas piedalījās 1998. gada 12. marta sanāksmē, ir apsprieduši samazinājumus, kas piešķirti Nīderlandes lielveikaliem (apstrīdētā lēmuma 137. apsvērums), un ka *Bavaria* veiktajām cenu paaugstināšanām bija jābūt nodemonstrējamām lielveikalu kases datos, ko apkopojusi *AC Nielsen* (apstrīdētā lēmuma 133. apsvērums).

110 Apstrīdētā lēmuma 138. apsvērumā Komisija atsaucas uz iepriekš minēto rokrakstā rakstīto piezīmju otro rindkopu:

"*Bav* procenti 4 %? 6 1/2

izņemot,

ja ir atlīdzība par reklāmu."

111 Saskaņā ar Komisijas viedokli, šī rindkopa pierāda, ka ir notikusi apspriede par procentu likmi, kas tiek piemērota aizdevumiem, kuri tiek piešķirti "horeca" pārdošanas vietās (apstrīdētā lēmuma 142. apsvērums).

112 Apstrīdētā lēmuma 143. apsvērumā Komisija izvirza iepriekš minēto rokrakstā sagatavoto piezīmju trešo rindkopu:

"Futbola klubi Izrāžu zāles Teātri

Studentu asociācijas

[..]

Grolsch

Pārsniedzot/ārpus pakāpes

130

[..] (125) 124,5."

113 Saskaņā ar Komisijas viedokli, no tā izriet, ka alus darītāji bija noturējuši īpašu apspriedi par "horeca" klientiem tieši attiecībā uz "pakāpju atlaidēm", apstiprinot *InBev* paziņojumu attiecībā uz nolīguma, kura nosaukums ir "pakāpju atlaides", pastāvēšanu (apstrīdētā lēmuma 147. apsvērums).

114 Apstrīdētā lēmuma 156. apsvērumā Komisija atsaucas uz *Bavaria* administratīvās padomes rokrakstā sagatavoto piezīmju par 1998. gada 3. jūlija sanāksmi rindkopu.

"[..] *Heineken* paaugstināts

[..] >> *Heineken* alus mucā."

115 No šīs rindkopas Komisija secina, ka alus darītāji apsprieda cenas, kas piemērotas kā attiecībā uz mājas patēriņa sektora klientiem, tā arī uz "horeca" klientu (apstrīdētā lēmuma 162.–164. apsvērums).

116 Apstrīdētā lēmuma 165. apsvērumā Komisija atsaucas uz citu iepriekš minēto rokrakstā sagatavoto piezīmju rindkopu:

"~~*Café*~~ [..] 1800 [..]

[..] 400 [..]

60 par hl

650.000, — V.B.K."

117 Saskaņā ar Komisijas viedokli, no šīs rindkopas izriet, ka alus darītāji ir apsprieduši noteiktu atlaidi un/vai rezervi samazinājumam, kas piemērots vai piemērojams specifiskās "horeca" pārdošanas vietās (apstrīdētā lēmuma 171. apsvērums).

118 Apstrīdētā lēmuma 174. apsvērumā Komisija atsaucas uz 1998. gada 30. jūnija dokumentu un *Heineken* cenu sarakstu, ar kuru paziņo jaunās cenas, kas piemērojamas alum pudelēs un izlejamajam alum (alus cisternā un alus mucā), sākot ar 1998. gada 1. jūniju, kuri atklāti *Grolsch* "mājas patēriņa" tirdzniecības direktora birojā un ietver norādi "agenda c[ommiss]ie CBK" (*CBK* dienas kārtības komisija). Saskaņā ar Komisijas viedokli, šie dokumenti apstiprina *InBev* paziņojumu, saskaņā ar kuru attiecīgajās sanāksmēs apskatītas gan "mājas patēriņa" cenas, gan arī konkurence "horeca" tirgū (apstrīdētā lēmuma 175. apsvērums).

119 Apstrīdētā lēmuma 179. apsvērumā Komisija atsaucas uz *Heineken* 1998. gada 14. oktobra iekšējām piezīmēm, kas adresētas *Heineken* vadības grupai un kas formulētas šādi: "*Bavaria CBK* ietvaros apsolītā cenu paaugstināšana *Nielsen* [skaitļos] skaidri neparādās". Saskaņā ar Komisijas viedokli, šī piezīme nostiprina secinājumu, ka *Bavaria* 1998. gada 12. marta sanāksmē bija paziņojusi par savu nodomu pirmajai palielināt savas cenas mājas patēriņa sektorā, pārējiem alus darītājiem vēlāk tai sekojot, un ka *Bavaria* veiktajiem paaugstinājumiem bija jābūt "nodemonstrējamiem" *Nielsen* skaitļos (apstrīdētā lēmuma 180. apsvērums).

120 Apstrīdētā lēmuma 184. apsvērumā Komisija atsaucas uz vēstuli, ko *Heineken* Nīderlandes "horeca" nodaļas direktoram nosūtījis alus darītavas *Brand BV d'Heineken* mārketinga un mājas patēriņa direktors attiecībā uz tā sarunu ar *Bavaria* administratīvās padomes locekli:

"*Noordwijk* pārtikas izstādē [1998. gada] 9. septembrī [*Bavaria* administratīvās padomes loceklis] ar mani pārrunāja lietu [..] un *Heineken* reakciju. Īsumā, saskaņā ar viņa viedokli, ir izrādījies, ka *Heineken* būtu varējusi daudz agrāk pievienoties sarunu galdam ar *Heineken* un *Bavaria* pirmajiem atbildīgajiem Nīderlandes *horeca* tirgū. Tādējādi zaudētos hektolitrus varētu kompensēt citādā veidā. Turklāt viņš piebilda, ka ar laiku *Bavaria*, iespējams, būtu padomā citi potenciālie *horeca* klienti, kas

vēlētos pāriet brīvprātīgi (uzsvaram esot uz vārdu brīvprātīgi, kā [..] gadījumā, saskaņā ar viņa viedokli) pie *Bavaria* [*Heineken* atbildīgās personas par *horeca* Nīderlandē vārds], pats par sevi saprotams, ka šie komentāri pilnībā iekļāvās labi zināmajā [..] retorikā. Es nevēlos tev liegt šo informāciju. Vēlu veiksmi tavā sarunā."

121 Komisija uzskata, ka šī vēstule apstiprina *InBev* paziņojumu, ka alus darītāji apspried ne tikai atlaižu ierobežojumus, bet tāpat ierobežojumus pārdošanas vietām, kas izvēlas citu alus darītāju, un tas notiekot ne tikai daudzpusējās sanāksmēs, bet arī divpusējo tikšanos gadījumos (apstrīdētā lēmuma 189. apsvērums).

122 Apstrīdētā lēmuma 193. apsvērumā Komisija atsaucas uz *Grolsche Bierbrouwerij Nederland* ģenerāldirektora rokrakstā veiktajām piezīmēm uz ielūguma uz 1999. gada 8. janvāra sanāksmi:

"— pārdošana '98

— alus cena →

— "pinool" veida pudeļu kaste | akcijas/*cat* II

— pudeļu kastes | apakšējā mala

| muca

| *NMA".*

123 Komisija uzskata, ka no tā izriet, ka apspriedes par alus cenu ir koncentrējušās uz četriem elementiem: pirmkārt, reklāmas darbībām mājas patēriņa tirgū, otrkārt, mazāk dārgā alus un alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, cenām, treškārt, cenu alum mucā un lielajos konteineros, kas tiek izmantoti Nīderlandes alus tirgus "horeca" sektorā, un, ceturtkārt, Nīderlandes Konkurences iestādi *NMA* (apstrīdētā lēmuma 194. apsvērums).

124 Apstrīdētā lēmuma 197. un 199. apsvērumā Komisija atsaucas uz tematu sarakstu, kas apskatāmi 1999. gada 8. janvāra sanāksmē, uz kura *Grolsch* pārstāvis bija atzīmējis saīsinājumu "BP", ko Komisija interpretēja kā "alus cena" (*bierprijs*) vai "zemākā cena" (*bodemprijs*), kā arī "*P[rivate] L[abel] 50 ct.* augstāk". Komisija no šīm atzīmēm secina, ka attiecībā uz alu mucās — alus darītāji ir detalizēti apsprieduši cenas (apstrīdētā lēmuma 203. apsvērums).

125 Apstrīdētā lēmuma 212. un 213. apsvērumā Komisija atsaucas uz dokumentu, kas ietver norādi uz trim saziņas gadījumiem vadības līmenī starp *Heineken* un *Grolsch* ap 1999. gada 5. jūliju, kurā minēts "cenu karš" starp abiem alus ražotājiem. Komisija no tā secina, ka *Heineken* bija tieši sazinājies ar *Grolsch* attiecībā uz atlaidēm un ka tas notika pusotru mēnesi, pirms faktiski tika piemērotas pagaidu atlaides, kuras piemēroja veikalu ķēde, kurai *Grolsch* bija atteikusies piešķirt kompensāciju (apstrīdētā lēmuma 213. apsvērums).

126 Apstrīdētā lēmuma 224. apsvērumā Komisija atsaucas uz virkni dokumentu, kas ietverti administratīvajos lietas materiālos, no kuriem izriet temati, kas tikuši apskatīti *Bavaria* un *InBev* divpusējās sanāksmēs 1995. gada 8. martā, 1997. gada marta otrajā pusē, 1997. gada 12. maijā, 1997. gada 19. jūnijā un 1997. gada 8. septembrī. Tā citē šādas rindkopas:

— 1995. gada 8. marta sanāksme: "[*Bavaria*] un [*Interbrew Nederland*] abas ir apstiprinājušas, ka tām ir lielas grūtības ar [..] k-gu Nīderlandē" (zemsvītras piezīme apstrīdētā lēmuma 491. lpp.);

— 1997. gada 12. maija sanāksme: ir izvirzītas — "cenu paaugstināšana" un "izplatītāja preču zīmes kā Damokla zobens [..] *Grolsch* un it īpaši *Heineken* psiholoģiskais spiediens paaugstināt cenas alum, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi" (zemsvītras piezīme apstrīdētā lēmuma 493. lpp.);

— 1997. gada 19. jūnija sanāksme: ir apspriestas — "īstenojamā rīcība izplatītāja preču zīmju segmentā un attiecībā uz to, *Interbrew* nostāja attiecībā uz *Martens* (kas tika uzskatīts par nevēlamu viesi Nīderlandes alus pasaulē)" (zemsvītras piezīme apstrīdētā lēmuma 494. lpp.);

— 1997. gada 8. septembra sanāksme: ir izvirzīti — "izplatītāja preču zīmju tirgus situācija Nīderlandē un apstāklis, ka *Bavaria* bija atņēmusi klientu *Interbrew* [..] *Bavaria* [klientam] iesniedzot zemāku piedāvājumu, grozot *statu quo* [..]" (zemsvītras piezīme apstrīdētā lēmuma 495. lpp.).

127 Komisija šos dokumentus interpretē kā pierādījumu, ka *Bavaria* un *InBev* divpusējās konsultācijas ļāva saglabāt "bruņotu mieru" vai "neagresijas paktu" attiecībā uz alu, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi (apstrīdētā lēmuma 223. apsvērums).

128 Apstrīdētā lēmuma 227. apsvērumā Komisija atsaucas uz vēstuli, kas datēta ar 1997. gada 26. septembri, ko *Interbrew Nederland* eksporta direktors nosūtīja *Interbrew* centrālās darbības vietas eksporta direktoram attiecībā uz "alus pārdošanu Vācijā un izplatītāja preču zīmēm":

"Šajā ziņā es esmu sarunājies ar mūsu galveno konkurentu Nīderlandē un šajā ziņā esmu noskaidrojis, ka viņiem jātiekas [..], lai virzītos vai nevirzītos uz priekšu attiecībā uz *TIP* alus apjomu par 1998. gadu. Es esmu apjautājies par cenu līmeni, kurā tie ir iecerējuši darboties, un viņš man apstiprināja tieši to pašu cenu, atskaitot dalības maksājumu, kas paredzēts [..] galvenajai darbības vietai [..], un apstākli, ka viņš piekristu apjomam aptuveni 200 000 hl apmērā par šo cenu."

129 Komisija uzskata, ka no tā izriet, ka *Interbrew* ir lūgusi *Bavaria* un saņēmusi no tās detalizētu informāciju par cenām un apjomiem attiecībā uz iespējamu alus piegādi, ko veiktu *Bavaria*, izmantojot izplatītāja preču zīmi, Vācijas lielveikalu ķēdei. Komisija uzskata, ka šis pierādījums apstiprina *InBev* paziņojumu, saskaņā ar kuru *Interbrew* un *Bavaria* bija apmainījušās ar informāciju par klientiem piedāvātajām cenām alum, [ko pārdod, izmantojot] izplatītāja preču zīmi. Komisija turklāt apgalvo, ka šo apstākli *InBev* atzinusi 2006. gada 21. februāra vēstulē (apstrīdētā lēmuma 228. apsvērums).

130 Apstrīdētā lēmuma 234. apsvērumā Komisija atsaucas uz šādu alus darītavas *Haacht* paziņojumu par 1998. gada 14. vai 15. jūnija sanāksmi starp *Bavaria*, *Interbrew Nederland* un Beļģijas alus darītājiem *Interbrew Belgique*, *Alken Maes*, *Haacht* un *Martens*:

"Šīs sanāksmes laikā Nīderlandes alus darītāji tika informēti par saturu informācijas apmaiņai, kas veikta starp Beļģijas dalībniekiem. Nīderlandes alus darītavas ir snieguša savu piekrišanu datu apmaiņai par apjomiem, iepakojuma veidiem, līgumu ilgumu

un iespējamajām maksājumu veikšanas dienām un klientiem. Attiecībā uz cenām dalībnieki vienojās par principu neapmainīties ar informāciju šajā ziņā [..]

Sanāksmes dalībnieki uzskatīja, ka bija jāuzdod neitrālai personai centralizēt informācijas apmaiņu. Šāds lūgums tika izteikts, jo personas, kas darbojās Nīderlandes tirgū, neuzticējās pārējiem dalībniekiem. *Haacht* ir tikusi uzaicināta centralizēt informāciju, jo tā nedarbojās Nīderlandes tirgū."

131 Komisija uzskata, ka šis paziņojums attiecībā uz apskatāmo jautājumu apstiprina *InBev* paziņojumu (apstrīdētā lēmuma 235. apsvērums).

132 Apstrīdētā lēmuma 236. apsvērumā Komisija atsaucas uz rokrakstā veiktajām piezīmēm par iepriekš minēto 1998. gada 14. vai 15. jūnija sanāksmi, kas ir tikušas atrastas *Bavaria* vadības komitejas priekšsēdētāja sekretāra birojā:

"*Martens* → Nīderlandē nekas nekad nav ticis konkretizēts

→ apakša — tirgus — cenu sagrāvējs

|→ ir iesniegti cenu piedāvājumi

Interbrew Nederland — *Martens* –> iesniegts piedāvājums lielam izplatītāja preču zīmju klientam

izplatītājs

[..]

7,68 [aptuveni]

Martens — "cenu pazemināšana Beļģijā"

šobrīd *NL* → [..]

Interbrew Belgique spērusi pirmo soli attiecībā uz *P*[*rivate*] *L*[*abel*]

Tikai par [..]

Pilsener [..]

/ \ / \

vairāki vienīgais

[..] — "izlemts" |→ pie *Interbrew*

CAT I+II".

133 Komisija uzskata, ka šīs piezīmes apstiprina, ka *Interbrew Belgique* bija uzņēmusies iniciatīvu sanāksmei par alu, ko pārdod, izmantojot izplatītāja preču zīmi, kurā ir ticis nolemts, ka līgums ar mazumtirgotāju iepirkuma organizāciju "Nīderlandē būs *Interbrew*" (apstrīdētā lēmuma 237. apsvērums).

134 Attiecībā uz šo pēdējo sanāksmi Komisija tāpat atsaucas uz šādu *InBev* "mājas patēriņa" direktora paziņojumu, ko *InBev* iesniegusi 2006. gada 21. februārī, atbildot uz informācijas pieprasījumu (apstrīdētā lēmuma 238. apsvērums):

"Noteiktā brīdī [..], [..] k-gs no [..] mani konfrontēja ar zemu cenu, ko viņam bija piedāvājusi *Martens*. Viņš man apstiprināja, ka viņš bija panācis cenu NLG 0,32 par pudeli. Tas atbilst summai NLG 7,68 apmērā par 24 pudeļu kasti, kas minēta k-ga [*Bavaria* atbildīgā] piezīmēs. Šo apspriežu ietvaros, kas notika no 1998. gada aprīļa līdz jūnija sākumam, es viņam ierosināju pāriet uz II kategoriju un tādējādi izmantot akcīzes samazinājumu. Visbeidzot, 1998. gada jūnija sākumā mēs noslēdzām nolīgumu ar [..] par piegādi jaunam [..] II kategorijas alum [..]. Akcīzes samazinājuma dēļ, ko izraisīja pāreja uz II kategorijas alu, mēs varējām ierosināt summu NLG 6,36 apmērā (ietverot akcīzes samazinājumu par NLG 0,84) un tādējādi atvairīt *Martens* piedāvājumu.

[..]

1998. gada 14. vai 15. jūnija sanāksmes laikā [..] *Interbrew* īstenoja nolīgumu ar [..] par I kategorijas [..] un II kategorijas alus piegādēm [..]. Šīs sanāksmes laikā es divu iemeslu dēļ minēju apspriedi un panākto nolīgumu ar [..]. Pirmkārt, es vēlējos konfrontēt

Martens ar piedāvājumu, ko tā bija iesniegusi [..], ievērojot, ka tā vienmēr bija noliegusi, ka būtu iesniegusi cenu piedāvājumus Nīderlandē. Otrkārt, es informēju pārējos dalībniekus, ka tiem vairs nebija jāiesniedz piedāvājumi [..], ievērojot starp *Interbrew* un [..] noslēgto nolīgumu. [Apstrīdētā lēmuma 236. apsvērumā minētā dokumenta] n līnija apliecina manu saziņu par I un II kategorijas alus piegādes līguma noslēgšanu starp [..] un *Interbrew*. Šī nolīguma pastāvēšana [..] izriet no 1998. gada 24. jūnija dokumenta pa faksu."

135 Apstrīdētā lēmuma 240. apsvērumā Komisija atsaucas uz Beļģijas alus darītāja *Haacht* paziņojumu par otro Beļģijas un Nīderlandes sanāksmi 1998. gada 7. jūlijā, saskaņā ar kuru:

"Tieši pēdējā sanāksme tika organizēta starp dalībniekiem. Tajā *Haacht* uzsāka izplatīt par Nīderlandes tirgu apkopoto informāciju.

Pēc tam dalībnieki mainīja tēmu, lai apspriestu noteiktus mazāk svarīgus jautājumus, taču *Haacht* šajā apspriedē nepiedalījās. Lai kā tas nebūtu, nekāda apmaiņa ar svarīgu informāciju par šiem jautājumiem nenotika. Šī sanāksme radīja iespaidu, ka nav sniegts nekas konkrēts."

136 Saskaņā ar Komisijas viedokli, *Interbrew* "mājas patēriņa" direktora paziņojums apstiprinot *Haacht* paziņojumu, saskaņā ar kuru tas attiecās uz pēdējo Beļģijas–Nīderlandes sanāksmi. Komisija uzskata, ka lēmums izbeigt šīs sanāksmes balstās uz precīzu pamatojumu, proti, bažām, ka Nīderlandes konkurences iestāde pārmeklēs vienu vai vairākas alus darītavas, ko apstiprina *InBev* paziņojums (apstrīdētā lēmuma 241. apsvērums).

137 Apstrīdētā lēmuma 248. apsvērumā Komisija atsaucas uz *Heineken* iekšēju paziņojumu, saskaņā ar kuru: "ārkārtīgi zemās cenas, ko šobrīd piemēro Beļģijas alus darītava *Martens* [..], būtu pretrunā politikai, kas paredz pacelt tirgus apakšējo daļu līdz augstāku cenu līmenim".

138 Visbeidzot, apstrīdētā lēmuma 249. apsvērumā Komisija atsaucas uz paziņojumu, kas izdarīts tās 2000. gada 23. marta pārbaudes laikā un ko parakstījis *Grolsche Bierbrouwerij Nederland* ģenerāldirektors, tagad — *Koninklijke Grolsch* administratīvās padomes priekšsēdētājs:

"Viņš ir iesniedzis dokumentu [..] ar virsrakstu "Cenu scenāriji, kas balstīti uz vairumtirdzniecības cenu neto paaugstināšanu par NLG 2,00 par hl", kas ietver norādi "*CBK — Fie* — vienmēr ņemt līdzi" uz *CBK* finanšu komisijas sanāksmēm. Viņš šo dokumentu izmantoja, lai piesaistītu *Interbrew* un *Bavaria* (alus, kas Nīderlandē tiek pārdots, izmantojot izplatītāju preču zīmes, ražotāji) uzmanību cenu noteikšanai, kas, pēc viņa domām, ir nepamatojama, alum, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi (mazāk nekā NLG 10 par pudeļu kasti)."

139 Šajā pašā apstrīdētā lēmuma apsvērumā Komisija tāpat atsaucas uz šādu *Heineken Nederland* ģenerāldirektora paziņojumu:

"Es jau esmu piedalījies *CBK* sanāksmē, kurā pārējie pārrunāja izplatītāja preču zīmju cenu noteikšanu. Šādas piezīmes ir tikušas formulētas, lai izteiktu bažas. Es nereaģēju, jo principā *Heineken* nav saistīts ar izplatītāja preču zīmju ražošanu."

140 Komisija no rindkopām, kas minētas apstrīdētā lēmuma 248. un 249. apsvērumā, secina, ka alus, kas tiek pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, ražotāji (*Interbrew* un *Bavaria*) bija atklājuši savu cenu stratēģiju *Heineken* un *Grolsch*, kas nedarbojas šajā sektorā (apstrīdētā lēmuma 248. apsvērums). Tā no tā secina, ka divpusējās apspriedes starp *Interbrew* un *Bavaria*, kas bija vērstas uz alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, cenu paaugstināšanu, bija daļa no vispārējām apspriedēm, kas veiktas starp četriem alus darītājiem (apstrīdētā lēmuma 252. apsvērums).

141 Ir jākonstatē, ka iepriekš uzskaitītās norādes apstiprina *InBev* paziņojumu un pamato konstatējumu, ka *Heineken*, *Grolsch*, *Interbrew* un *Bavaria* pārstāvji regulāri tikās neformālu sanāksmju ciklā, kas pazīstamas ar nosaukumu "saskaņošana *Catherijne*" vai "dienas kārtības komisija", kuras sastāvs bija mainīgs (*InBev* paziņojums, minēts apstrīdētā lēmuma 45. apsvērumā; citi pierādījumi, kas apskatīti apstrīdētā lēmuma 65.–222. apsvērumā). Apstrīdētajā lēmumā minētās 18 sanāksmes, kas ietilpst šajā ciklā, ir notikušas 1996. gada 27. februārī, 1996. gada 19. jūnijā, 1996. gada 8. oktobrī, 1997. gada 8. janvārī, 1997. gada 1. maijā, 1997. gada 2. septembrī, 1997. gada 16. decembrī, 1997. gada 17. decembrī, 1998. gada 12. martā, 1998. gada 9. aprīlī, 1998. gada 3. jūlijā, 1998. gada 15. decembrī, 1999. gada 8. janvārī, 1999. gada 4. martā, 1999. gada 10. maijā, 1999. gada 11. augustā, 1999. gada 19. augustā un 1999. gada 3. novembrī.

142 Kas attiecas uz apspriežu, kas īstenotas minēto sanāksmju ietvaros, saturu, iepriekš minētās norādes apstiprina *InBev* paziņojumu un pierāda šādus elementus:

— attiecībā uz mājas patēriņa sektoru:

— četri alus darītāji apsprieda cenas (*InBev* paziņojums, minēts 51. apsvērumā, un citi pierādījumi, kas minēti apstrīdētā lēmuma 76., 129., 156., 174., 193.,

212. un 213. apsvērumā) un alus cenu paaugstināšanu Nīderlandē (*InBev* paziņojums, minēts 51. apsvērumā, un citi pierādījumi, kas minēti apstrīdētā lēmuma 76., 89., 117. un 179. apsvērumā);

— apspriedes par cenām tāpat tika veiktas, izmantojot divpusējus kontaktus, it īpaši starp *Grolsch* un *Heineken* 1999. gada jūlijā (apstrīdētā lēmuma 212. un 213. apsvērumā minētais dokuments);

— bija apspriesti konkrēti piedāvājumi cenu jautājumā (*Interbrew* iekšēja vēstule, uz kuru izdarīta atsauce apstrīdētā lēmuma 89. apsvērumā) un savstarpēji sniegtā informācija nereti bija visnotaļ detalizēta (apstrīdētā lēmuma 129. un 174. apsvērumā minētie dokumenti);

— 1997. un 1998. gadā pastāvēja vienprātība starp alus darītājiem, lai īstenotu cenu paaugstināšanu pirms 1998. gada vai šī gada laikā (apstrīdētā lēmuma 89., 174. un 179. apsvērumā minētie dokumenti);

— "A preču zīmju" alus ražotāji (*Heineken* un *Grolsch*) ir uzstājuši, pretēji "B preču zīmju ražotājiem" (alus, kas tiek pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi) (*Interbrew* un *Bavaria*), kas pret to iebilda, lai cenu paaugstināšana tiktu veikta "divās fāzēs", vispirms attiecībā uz B preču zīmēm un pēc tam attiecībā uz A preču zīmēm, un lai paaugstināšanas likme tiktu diferencēta starp A preču zīmēm un B preču zīmēm (*InBev* paziņojums, kas minēts 53. apsvērumā, citi pierādījumi, kas minēti apstrīdētā lēmuma 76., 89., 100., 117. un 193. apsvērumā);

— *Bavaria* izziņoja (iespējams, 1998. gada 12. marta sanāksmē) savu nodomu paaugstināt savas cenas (pierādījumi, kas minēti 129. un 179. apsvērumā, un *InBev* paziņojums, kas minēts apstrīdētā lēmuma 51. apsvērumā). Pārējiem alus darītājiem, iespējams, bija jāseko *Bavaria*, līdz ar to paaugstinot savas cenas (*InBev* paziņojums, kas minēts apstrīdētā lēmuma 51. apsvērumā);

— kas attiecas uz sekošanas mehānismu, bija panākta vienošanās, ka *Bavaria* piemērotajām paaugstināšanām ir jābūt nodemonstrējamām ar skaitļiem, pamatojoties uz datiem par lielveikaliem *AC Nielsen* apkopotajos datos (apstrīdētā lēmuma 129. un 179. apsvērumā minētie dokumenti);

— nav nekādu pierādījumu, ka būtu notikusi 1998. gadam paredzētā cenu paaugstināšana;

— konsultāciju par cenām ietvaros alus darītāji ir apsprieduši noteiktu konkrētu lielveikalu situāciju (apstrīdētā lēmuma 76. un 156. apsvērumā minētās rokrakstā veiktās piezīmes);

— apspriedēs dalībnieki norādīja konkrētus cenu skaitļus (apstrīdētā lēmuma 76., 89., 117., 129. un 174. apsvērumā minētie dokumenti);

— attiecībā uz alu, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi:

— sākot ar 1995. gadu, divi Nīderlandes alus ražotāji alum, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi (*Interbrew* un *Bavaria*) ir vairākkārt izteikuši savas bažas, kas saistītas ar Beļģijas alus darītāja *Martens* projektu iekļūt Nīderlandes

tirgū šajā sektorā (*InBev* paziņojums, kas minēts 55. apsvērumā; citi pierādījumi, kas minēti apstrīdētā lēmuma 224., 236., 238. un 248. apsvērumā);

— šīs bažas ir tikušas apspriestas *Bavaria* un *InBev* divpusējās konsultācijās (*InBev* paziņojums, kas minēts 52. apsvērumā; *Interbrew* iekšējā vēstule, kas minēta apstrīdētā lēmuma 227. apsvērumā) un piecās divpusējās sanāksmēs (1995. gada 8. martā, 1997. gada marta mēneša otrajā pusē, 1997. gada 12. maijā, 1997. gada 19. jūnijā un 1997. gada 8. septembrī), kas bija veltītas šai problēmai (dokumenti, kas minēti apstrīdētā lēmuma 224. apsvērumā);

— tāpat 1998. gada 14. vai 15. jūnijā ir notikušas divas "Beļģijas–Nīderlandes" sanāksmes (dokumenti, kas minēti apstrīdētā lēmuma 234., 236. un 238. apsvērumā) un 1998. gada 7. jūlijā (*Haacht* paziņojums, kas minēts apstrīdētā lēmuma 240. apsvērumā) Bredā, kur piedalījās *Interbrew Nederland*, *Bavaria* un Beļģijas alus darītāji *Interbrew Belgique*, *Alken-Maes*, *Haacht* un *Martens* (*InBev* paziņojums, kas minēts apstrīdētā lēmuma 55. apsvērumā);

— temati, kas saistīti ar alu, kurš pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, tāpat ir tikuši apspriesti, klātesot *Heineken* un *Grolsch* (kas nav aktīvas šajā segmentā), vispārējās apspriedes ietvaros (*InBev* paziņojums, kas minēts 54. apsvērumā; citi pierādījumi apstrīdētā lēmuma 156., 193., 248. un 249. apsvērumā);

— alus darītāji apsprieda alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, cenas (*InBev* paziņojums, kas minēts 54. apsvērumā; citi pierādījumi, kas minēti apstrīdētā lēmuma 193., 199., 227., 236., 238. un 249. apsvērumā);

— *Heineken* un *Grolsch* īstenoja "psiholoģisku spiedienu" uz *Bavaria* un *Interbrew*, lai paaugstinātu alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, cenas (dokumenti, kas minēti apstrīdētā lēmuma 224. apsvērumā, zemsvītras piezīmē 493. lpp. un apstrīdētā lēmuma 248. apsvērumā), atsakoties paaugstināt A preču zīmju cenas (*InBev* paziņojums, kas minēts apstrīdētā lēmuma 53. apsvērumā);

— gan divpusējā līmenī starp *Interbrew Nederland* un *Bavaria*, gan daudzpusējā līmenī starp Nīderlandes un Beļģijas alus darītājiem, kas darbojās šajā sektorā, bija panākta vienošanās nemēģināt pārvilināt klientus un ievērot attiecīgos apjomus alum, kas tiek pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi Nīderlandē un Beļģijā; konkrētāk, bija nolemts, ka līgums ar mazumtirgotāju iepirkumu organizāciju pienāksies *Interbrew Nederland* (*InBev* paziņojums, kas minēts 55. apsvērumā; dokumenti, kas minēti apstrīdētā lēmuma 224., 236. un 238. apsvērumā);

— alus darītāji apmainījās ar informāciju par komerciālajiem nosacījumiem, kas tika piedāvāti noteiktiem konkrētiem klientiem (vēstule, kas minēta apstrīdētā lēmuma 227. apsvērumā, un dokumenti, kas minēti apstrīdētā lēmuma 236. un 238. apsvērumā);

— apspriedēs dalībnieki norādīja konkrētas cenas (dokumenti, kas minēti apstrīdētā lēmuma 236., 238. un 249. apsvērumā);

— attiecībā uz "horeca" sektoru:

— četri alus darītāji apsprieda cenas (dokumenti, kas minēti apstrīdētā lēmuma 174., 193. un 197. apsvērumā) un cenu paaugstināšanas (rokrakstā sagatavotās piezīmes, kas minētas apstrīdētā lēmuma 76. apsvērumā) "horeca" sektorā;

— starp alus darītājiem pastāvēja nolīgums, kura nosaukums ir "pakāpju atlaides", kas attiecās uz atlaižu, kuras piešķiramas "horeca" klientiem, apmēru (*InBev* paziņojums, kas minēts 48. apsvērumā; rokrakstā sagatavotās piezīmes, kas minētas apstrīdētā lēmuma 92., 143. un 165. apsvērumā) un kas alus darītājiem bija "jāievēro" (rokrakstā sagatavotās piezīmes, kas minētas apstrīdētā lēmuma 92. apsvērumā); šī nolīguma ievērošanai tika sekots un pārkāpumi, par kuriem bija zināms, tika apspriesti "Catherijne" sanāksmju ietvaros (*InBev* paziņojums, kas minēts apstrīdētā lēmuma 48. apsvērumā);

— konsultācijas tāpat attiecās uz ierobežojumu, lai saglabātu *statu quo* sektorā, izvairoties no citu alus darītāju klientu pārņemšanas, īstenošanu (*InBev* paziņojums, kas minēts 48. apsvērumā; *Heineken* iekšējā vēstule par studentu apvienības pārvilināšanu, ko veica *Bavaria*, kas minēta apstrīdētā lēmuma 184. apsvērumā);

— šādu ierobežojumu apspriešana tāpat notika divpusējo kontaktu veidā; tādējādi 1998. gada 9. septembrī *Heineken* un *Bavaria* vadītāji savstarpēji apsprieda to, ka *Bavaria* pārņēma kādu *Heineken* "horeca" klientu (*Heineken* iekšējā vēstule, kas minēta apstrīdētā lēmuma 184. apsvērumā);

— alus darītāji apmainījās ar informāciju par noteiktiem klientiem un precīzām tirdzniecības vietām (dokumenti, kas minēti apstrīdētā lēmuma 92., 143., 156., 165. un 184. apsvērumā);

— apspriežu ietvaros alus darītāji minēja konkrētus skaitļus par atlaižu līmeni un nosacījumus samazinājumam (rakstveidā sagatavotās piezīmes, kas minētas apstrīdētā lēmuma 143. un 165. apsvērumā).

143 Tieši šo pierādījumu kontekstā ir jāizvērtē prasītāju argumentācija par trim inkriminētās rīcības elementiem attiecībā uz, pirmkārt, alus cenu un cenu paaugstināšanu saskaņošanu Nīderlandē vienlaikus gan "horeca", gan mājas patēriņa sektorā, ietverot alu, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, otrkārt, laiku pa laikam notikušo citu komercnosacījumu, kas tika piedāvāti individuālajiem klientiem "horeca" sektorā Nīderlandē, saskaņošanu un, treškārt, laiku pa laikam notikušo saskaņošanu attiecībā uz klientu sadali vienlaikus gan "horeca", gan mājas patēriņa sektorā Nīderlandē (apstrīdētā lēmuma 1. pants un 257. un 258. apsvērums).

— Par faktiskajiem apstākļiem attiecībā uz, pirmkārt, alus cenu un cenu paaugstināšanu saskaņošanas konstatējumu un, otrkārt, laiku pa laikam notikušas saskaņošanas attiecībā uz klientu sadali konstatējumu

144 Prasītājas būtībā uzskata, ka rokrakstā sagatavotās alus darītāju pārstāvju piezīmes sanāksmēs, kas tikušas inkriminētas, Komisija interpretējusi neobjektīvā un tendenciozā veidā.

145 Tās norāda, ka rokrakstā sagatavotās piezīmes, kuru avots ir *Bavaria* un *Grolsch*, ir grūti saprotamas trešajām personām, izņemot to autorus. Savos apsvērumos tās tikai apskata noteiktu pašu prasītāju izdotu dokumentu un citu dokumentu, attiecībā uz kuriem to reakcija Komisijā ir tikusi atspoguļota apstrīdētā lēmuma tekstā, atbilstību un interpretāciju. Turklāt prasītājas tikai norāda, ka piezīmes, uz kurām atsaukusies Komisija, var tikt interpretētas dažādos veidos un ka tādējādi ar tām nepietiek, lai pierādītu pārkāpuma pastāvēšanu, izslēdzot jebkādas saprātīgas šaubas.

146 Prasītājas it īpaši apstrīd interpretāciju elementiem, kas minēti apstrīdētā lēmuma 76., 89., 117., 156., 165., 174., 175., 179., 184., 199., 212., 213., 248., 249. apsvērumā (skat. iepriekš 99., 101., 106., 114., 116., 118.–120., 124., 125., 137. un 138. punktu).

147 Pirms pārbaudīt prasītāju argumentus par iepriekš minētajiem elementiem, ir jānorāda, ka vairākums iepriekš 141. un 142. punktā minēto faktu konstatējumu ir balstīti uz vairākiem pierādījumiem.

148 Attiecībā uz 1996. gada 19. jūnija un 1997. gada 17. decembra piezīmēm (minētas apstrīdētā lēmuma 76. un 117. apsvērumā) ir jākonstatē, ka prasītājas neapstrīd vis Komisijas interpretāciju attiecībā uz to saturu, bet gan veidu, kā apstrīdētajā lēmumā atspoguļota to pašu sākotnējā reakcija par šiem dokumentiem. Tādējādi nekādas nozīmes attiecībā uz faktu konstatējumiem nav tam, ka attiecīgajiem dokumentiem ir tendence pamatot prasītāju piezīmes, saskaņā ar kurām, pirmkārt, to atbildēs tās nav apgalvojušas, ka bija "sarunas", bet vienīgi, ka apspriedes 1996. gada 19. jūnija sanāksmē, iespējams, ir attiekušās uz alu, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, un, otrkārt, ka tās nav kritizējušas Komisijas interpretāciju attiecībā uz 1997. gada 17. decembra piezīmēm, pamatojot ar to, ka tirgus segments, uz ko tās attiecas, nevar tikt noteikts, bet ir apgalvojušas, ka šīs piezīmes nesniedz pārliecinošu pierādījumu par prettiesisku saskaņošanu.

149 Turklāt ir jākonstatē, ka piezīmes, kas minētas apstrīdētā lēmuma 76. un 117. apsvērumā, attiecībā uz katru no konstatējumiem apstiprina vairāki neapstrīdēti pierādījumi (skat. iepriekš 142. punktu). Tas tā ir arī attiecībā uz dokumentiem, kas minēti apstrīdētā lēmuma 165., 199., 212. un 213. apsvērumā. Tādējādi nav individuāli jāizvērtē šie dokumenti un prasītāju apsvērumi tajā ziņā, lai analizētu lietas apstākļus.

150 1998. gada 3. jūlijā *Bavaria* administratīvās padomes locekļa rakstveidā sagatavotās piezīmes, *Heineken* iekšējās piezīmes un *Grolsche Bierbrouwerij Nederland* ģenerāldirektora, tagad — *Koninklijke Grolsch*, administratīvās padomes priekšsēdētāja un *Heineken Nederland* ģenerāldirektora paziņojumi (minēti apstrīdētā lēmuma 156., 248. un 249. apsvērumā) savukārt ir svarīgi pierādījumi konstatējumam, ka temati saistībā ar alu, kas tiek pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, ir tikuši apspriesti, klātesot *Heineken* un *Grolsch* (skat. iepriekš 142. punktu). Prasītājas šo secinājumu nenoliedz. Tomēr tās iebilst pret secinājumu, ka *Heineken* būtu bijusi iesaistīta šajās konsultācijās starp *Bavaria* un *Interbrew*. Šis arguments, kas attiecas uz prasītāju rīcības juridisko kvalifikāciju, tiks izvērtēts saistībā ar vērtējumu nolēmumu vai saskaņotu darbību pastāvēšanai (skat. 194.–198. punktu turpmāk).

151 *Heineken* iekšējā vēstule attiecībā uz studentu apvienības pārvilināšanu, ko veica *Bavaria* (minēta apstrīdētā lēmuma 184. apsvērumā), ir vienīgais pierādījums, kas sniedz konkrētu liecību par alus darītāju apspriedēm (šajā gadījumā — *Heineken* un *Bavaria*) par "horeca" klientu pārņemšanu (skat. iepriekš 142. punktu). Prasītājas nenoliedz, ka šajā gadījumā *Bavaria* piedāvāja *Heineken* problēmu apspriest, pat atrisināt, izmantojot kompensāciju. Tās tomēr apstiprina, ka tas nav ticis izdarīts un ka *Heineken* to arī nebūtu pieļāvusi. Turklāt prasītājas noliedz, ka būtu pastāvējusi kompensāciju starp alus darītājiem sistēma klientu pārvilināšanas gadījumā.

152 Šie prasītāju apgalvojumi nav pieņemami. Apstrīdētajā lēmumā Komisija pamatoti norāda, ka frāze "zaudētie hektolitri tādējādi varētu tikt kompensēti citā veidā" attiecīgās vēstules tekstā norāda, ka nav bijis *Heineken* un *Bavaria* diskusijas par kompensācijas nepieciešamību, bet vienīgi par kompensācijas saņemšanas veidu (apstrīdētā lēmuma 185. apsvērums), un ka vārdu "labi zināma retorika", "uzsvars" un "brīvprātīgi" izmantošana autora, kas pieder *Heineken* grupai, ieskatā parāda, ka *Bavaria* tika turēta

aizdomās par to, ka tā nav ievērojusi normu, saskaņā ar kuru alus darītāji aktīvi nevēršas pie citu alus darītāju "horeca" klientiem (apstrīdētā lēmuma 188. apsvērums).

153 Tādējādi pierādījums, kas minēts apstrīdētā lēmuma 184.–188. apsvērumā, apstiprina apliecinājumus, ko ietver *InBev* paziņojums, kas minēti apstrīdētā lēmuma 48. apsvērumā attiecībā uz vienošanās nepārņemt "horeca" klientus pastāvēšanu.

154 Dokumenti, kas atklāti *Grolsche Bierbrouwerij Nederland* mājas patēriņa pārdošanas direktora birojā (minēti apstrīdētā lēmuma 174. un 175. apsvērumā), un *Heineken* 1998. gada 14. oktobra iekšējā vēstule (minēta apstrīdētā lēmuma 179. apsvērumā) ir vērsti uz to, lai pierādītu, ka 1997. un 1998. gadā starp alus darītājiem pastāvēja vienprātība veikt cenu palielināšanu pirms 1998. gada vai 1998. gadā (skat. iepriekš 142. punktu).

155 Attiecībā uz norādi "agenda c[ommiss]ie CBK", kas ir uz dokumentiem, kuri minēti apstrīdētā lēmuma 174. un 175. apsvērumā, prasītājas apgalvo, ka tās nezināja iemeslus, kas pamudinājuši *Grolsch* vadītājus izdarīt šādu anotāciju, un ka tikai šāda personīga anotācija nevar būt pārliecinošs pierādījums par aizliegtas vienošanās pastāvēšanu.

156 Tās tomēr nenoliedz Komisijas secinājumu, ka no šiem dokumentiem izriet, ka cena un konkurence mājas patēriņa sektorā ir tikušas apskatītas *CBK* dienas kārtības komisijā, un nesniedzot nekādus alternatīvus izskaidrojumus apstāklim, ka *Grolsch* vadītājam bija *Heineken* cenu saraksts un ka informācija par *Bavaria* cenu paaugstināšanu tika izplatīta šādā sanāksmē.

157 Attiecībā uz norādi *Heineken* iekšējās piezīmēs (minētas apstrīdētā lēmuma 179. apsvērumā), saskaņā ar kuru "*Bavaria* apsolītā cenu paaugstināšana *CBK* ietvaros skaidri neparādījās *Nielsen* [skaitļos]", prasītājas norāda, ka apstāklis, ka vārda "apsolījums" izmantošana, ar ko saprot *Bavaria* cenu paaugstināšanu, kas tirgū bija zināma jau mēnešiem ilgi, nav pārliecinošs pierādījums par aizliegtu vienošanos. Turklāt šādam secinājumam pretrunā esot apstāklis, ka *Heineken* bija izvēlējusies savas cenas nepaaugstināt līdz 2000. gada februārim.

158 Šajā ziņā ir jānorāda, kā to pamatoti norāda Komisija apstrīdētā lēmuma 182. apsvērumā, ka vārda "apsolīt" interpretācija tādējādi, ka tiek vienkārši "minēta" cenu paaugstināšana, ir attālināšanās no tā parastās nozīmes. Secinājumu, ka pastāvēja *Bavaria* saistības paaugstināt savas cenas, vēl jo acīmredzamāku padara apstākļa, ka paaugstināšana "skaidri neparādījās *Nielsen* [skaitļos]", minēšana. Jau ir ticis konstatēts, ka lielveikalu kases dati, ko apkopojusi *AC Nielsen*, ir tikuši izmantoti kā sekošanas līdzeklis, kuru izmantojot bija jāpadara "nodemonstrējama" *Bavaria* cenu paaugstināšana (skat. apstrīdētā lēmuma 133. apsvērumu un 142. punktu iepriekš). Norāde uz šiem datiem loģiskāk iekļaujas kontekstā, ka tiek sekots saistību izpildei, nekā ka tiek pārbaudīta vienkārša minēšana.

159 Kas attiecas uz prasītāju argumentu, kurš saistīts ar apstākli, ka *Heineken* nepaaugstināja savas cenas līdz 2000. gada februārim (lai arī paaugstināšana, par kuru bija panākta vienošanās, esot bijusi paredzēta 1998. gadā), pietiek norādīt, ka tikai tas, ka nolīgums par cenām netiek izpildīts, pats par sevi nenozīmē, ka pats nolīgums nekad nav pastāvējis.

160 Visbeidzot, vienprātības pastāvēšana par cenu paaugstināšanu 1998. gadā ļoti skaidrā veidā izriet no *Interbrew* 1997. gada 25. marta iekšējās vēstules (minēta apstrīdētā lēmuma 89. apsvērumā). Prasītāju interpretācija, saskaņā ar kuru šī vēstule attiecas uz *Interbrew* darījumu sarunām ar saviem pircējiem (t.i., ar lielveikaliem) un nevis ar

citiem alus darītājiem, nav pārliecinošs, ievērojot tiešo norādi par "galvenajiem alus darītājiem" kā dalībniekiem "vienprātībā" atbilstoši šīs vēstules tekstam.

161 Apstāklis, ka cenu paaugstināšanām, kas minētas vēstulē, bija jānotiek "pirms 1998. gada", lai arī attiecīgie iepriekš minētie pierādījumi ir tikuši apkopoti 1998. gadā, vēl jo vairāk nevar apstiprināt prasītāju apgalvojumu, ka starp šiem dokumentiem nepastāv nekāda saikne. Ir saprotams, ka grūtību, kas saistītas ar tās īstenošanas kārtību (it īpaši diferencēta A un B preču zīmju cenu paaugstināšana, kas minēta *Interbrew* iekšējā vēstulē), dēļ cenu paaugstināšana, kas sākotnēji bija paredzēta 1997. gadā, ir tikusi sākotnēji atlikta uz nākamo gadu un pēc tam alus darītāji ir no tās atteikušies.

162 Turklāt ir jāatgādina, ka, pretēji prasītāju apgalvotajam, *Interbrew* 1997. gada 25. marta iekšējās vēstules un, konkrētāk, norādes par "vienprātības"pastāvēšanu atbilstību neatspēko ne *InBev* vadītāju paziņojumi (skat. iepriekš 82. un 83. punktu), ne apstāklis, ka *Heineken* šķietami nav paaugstinājusi savas cenas līdz 2000. gada februārim (skat. iepriekš 159. punktu).

163 No visa iepriekš minētā izriet, ka norāžu kopums, uz ko atsaukusies Komisija, ir pietiekams, lai apstiprinātu *InBev* paziņojumu attiecībā uz faktu konstatējumiem par cenu un cenu paaugstināšanu saskaņošanu un klientu sadali. Turklāt šo konstatējumu spēkā esamību neliek apšaubīt prasītāju argumenti attiecībā uz pierādījumiem, kas uzskaitīti iepriekš 146. punktā.

164 Tādējādi ir jānoraida prasītāju argumentācija, kas saistīta ar kļūdu faktisko apstākļu vērtējumā attiecībā uz šīm divām attiecīgā pārkāpuma sastāvdaļām.

— Par faktiskajiem apstākļiem saistībā ar laiku pa laikam notikušas citu individuālajiem klientiem "horeca" sektorā piedāvāto komerciālo nosacījumu saskaņošanas konstatējumu

165 Prasītājas uzskata, ka Komisija nav pierādījusi, ka attiecīgie uzņēmumi saskaņoja citus komerciālos nosacījumus, izņemot cenas, kas piešķirtas "horeca" sektora klientiem.

166 Komisija uzskata, ka rokrakstā sagatavotās piezīmes, kas minētas apstrīdētā lēmuma 67. un 138. apsvērumā, ietver laiku pa laikam notikušu saskaņošanu starp četriem alus darītājiem noteiktiem komerciālajiem noteikumiem, tādiem kā aizdevumu nosacījumi, kas tika piedāvāti individuālajiem "horeca" klientiem (apstrīdētā lēmuma 258. apsvērums).

167 Rokrakstā sagatavotās piezīmes, kas minētas apstrīdētā lēmuma 67. apsvērumā, ietver šādu norādi: "Garantijas/finansējumi: fin[ansējumi] par labu [..] pārsniedz vajadzības noteiktās vietās. Attiecīgi [..] mil[joni]".

168 Saskaņā ar Komisijas viedokli, šis citāts tādējādi nozīmē, ka 1996. gada 27. februāra sanāksmē alus darītāji ir apsprieduši garantijas un finansējumu, ko viens vai vairāki alus darītāji piešķīruši vai kas ir piešķirami par labu īpašām tirdzniecības vietām (apstrīdētā lēmuma 68. apsvērums).

169 Ir jāpiebilst, ka prasītājas piedāvā iespējamu alternatīvu interpretāciju rindkopai, uz kuru atsaukusies Komisija, norādot, ka tā iekļaujas apspriedes par "šaubīgiem debitoriem" kontekstā.

170 Apstrīdētā lēmuma 138. apsvērumā Komisija atsaucas uz *Bavaria* "horeca" direktora rokrakstā sagatavotajām piezīmēm par 1998. gada 12. marta sanāksmi, kurās ir ietverta šāda vieta: "*Bav* procenti [..] %? izņemot, ja ir reklāmas izdevumi". Saskaņā ar Komisijas viedokli, šī vieta pierāda, ka ir veikta apspriede par procentu apmēru, kas piemērots attiecībā uz aizdevumiem, kuri piešķirti "horeca" pārdošanas vietām (apstrīdētā lēmuma 142. apsvērums).

171 Pat pieņemot, ka Komisija būtu pareizi interpretējusi rokrakstā sagatavotās piezīmes, šādas atsauces izolētais un lakoniskais raksturs un tas, ka nav nekādu konkrētu norāžu par pārējo alus darītāju dalību apspriedē par attiecīgajām tēmām, neļauj šīs piezīmes uzskatīt par pietiekamu pierādījumu par vienošanās, kas attiecās uz laiku pa laikam notikušu saskaņošanu noteiktiem komercnosacījumiem, pastāvēšanu.

172 Savās atbildēs uz Vispārējās tiesas jautājumiem Komisija norāda, ka rokrakstā sagatavotās piezīmes, kas minētas apstrīdētā lēmuma 67. un 138. apsvērumā, apstiprina *InBev* paziņojums, no kura izrietot, pirmkārt, ka 1998. gada 12. marta sanāksme "Catherijne" ir tikusi veltīta gan jautājumiem, kas saistīti ar "horeca", gan ar mājas patēriņu, un, otrkārt, ka sanāksmju "Catherijne" dalībnieki ir saskaņojuši [savas nostājas] par investīcijām "horeca", lai novērstu klientu pārņemšanu.

173 Tomēr ir jākonstatē, ka divas Komisijas citētās vietas, kā arī atsauce, ko tā izdarījusi uz "*InBev* paziņojuma garu", nesniedz konkrētu norādījumu attiecībā uz alus darītāju apspriežu esamību attiecībā uz aizdevumu nosacījumu saskaņošanu un tādējādi nav tādas, kas pamatotu secinājumu, ko šajā ziņā izdarījusi Komisija.

174 Tādējādi ir jānorāda, ka Komisijas konstatācija par laiku pa laikam notikušo saskaņošanu starp alus darītājiem attiecībā uz aizdevumu nosacījumiem, kas tika piedāvāti individuālajiem "horeca" klientiem, ir pamatota uz fragmentāriem un neprecīziem pierādījumiem.

175 Ņemot vērā, pirmkārt, izolēto un lakonisko raksturu, kāds ir atsaucēm, kas izdarītas rokrakstā sagatavotajās piezīmēs, kuras minētas apstrīdētā lēmuma 67. un 138. apsvērumā, kā arī prasītāju izvirzīto iespējamo alternatīvo interpretāciju, un, otrkārt, to, ka šajā jautājumā *InBev* paziņojumā nav konkrētu norāžu, ir jākonstatē, ka Komisija nav juridiski pietiekami pierādījusi, ka attiecīgais pārkāpums ir ietvēris "laiku pa laikam notikušu citu individuālajiem patērētājiem *horeca* segmentā Nīderlandē piedāvāto komercnosacījumu saskaņošanu".

176 Šajā ziņā apstrīdētā lēmuma 258. apsvērumā un 1. pantā izdarītā konstatācija tādējādi nevar tikt uzskatīta par pierādītu.

177 Tādējādi ir jāpiekrīt prasītāju argumentācijai, kas saistīta ar kļūdu faktu vērtējumā attiecībā uz laiku pa laikam notikušu citu komerciālo nosacījumu, kuri piedāvāti individuālajiem klientiem "horeca" sektorā, saskaņošanu.

— Par apgalvoto kļūdu tiesību piemērošanā un faktisko apstākļu klasifikācijā

178 Prasītājas uzskata, ka Komisijas konstatācija par nolīgumu un/vai uzņēmumu saskaņotu darbību esamību EKL 81. panta izpratnē izriet no kļūdas saistībā ar šīs tiesību normas interpretāciju un piemērošanu (apstrīdētā lēmuma 337. un 341. apsvērums).

179 Vispirms ir jāatgādina, ka saistībā ar daudzpusējām sanāksmēm un to divpusējiem kontaktiem četri alus darītāji ir vairākkārt apmainījušies ar jutīgu informāciju par tirgu (cenas, atlaižu apmēri un konkrētie piedāvājumi noteiktiem klientiem), kas reizēm bija visai detalizēti (dokumenti, kas minēti apstrīdētā lēmuma 129. un 174. apsvērumā) un ietvēra konkrētus cenu skaitļus (dokumenti, kas minēti apstrīdētā lēmuma 76., 89., 117., 129. un 174. apsvērumā), par atlaidēm un nosacījumiem samazinājumam (dokumenti, kas minēti apstrīdētā lēmuma 143. un 165. apsvērumā), kā arī ar norādēm par klientiem un tirdzniecības vietām gan "horeca" sektorā (dokumenti, kas minēti apstrīdētā lēmuma 92., 143., 156., 165. un 184. apsvērumā), tā arī mājas patēriņa sektorā (dokumenti, kas minēti apstrīdētā lēmuma 76. un 156. apsvērumā).

180 Noteikti konkrēti ierosinājumi par rīcību tirgū arī ir tikuši apspriesti, konkrētāk, ierosinājums veikt cenu paaugstināšanu divās daļās mājas patēriņa sektorā (dokuments, kas minēts apstrīdētā lēmuma 89. apsvērumā).

181 Apstākļi, ka nekāds oficiāls protokols nav ticis konstatēts "Catherijne" sanāksmēm, ka apspriežu saturs gandrīz nekad nav ticis atspoguļots kādā iekšējā piezīmē un ka dienas kārtības un piezīmes šo sanāksmju sakarā ir tikušas iznīcinātas 1998. gada novembrī (*InBev* paziņojums, kas minēts apstrīdētā lēmuma 61. apsvērumā) turklāt norāda, ka, pretēji prasītāju apgalvotajam, apspriedēm bija slepens raksturs un ka dalībnieki apzinājās to rīcības pretlikumīgo raksturu un mēģināja to slēpt.

182 Pretēji prasītāju norādītajam, no Komisijas pārbaudītajiem dokumentālajiem pierādījumiem izriet, ka gribu saskaņotība ir tikusi panākta attiecībā uz noteiktiem ierosinājumiem, kā tie, kas attiecas uz līguma ar mazumtirgotāju iepirkuma organizāciju piešķiršanu *Interbrew* (dokuments, kas minēts 236. apsvērumā un zemsvītras piezīme

apstrīdētā lēmuma 531. lpp.) un saskaņotu cenu paaugstināšanu pirms 1998. gada vai 1998. gadā (dokuments, kas minēts apstrīdētā lēmuma 89. apsvērumā).

183 Pēdējā gadījumā nolīguma EKL 81. panta izpratnē pastāvēšanu neliek apšaubīt nedz iespējamais apstāklis, ka alus darītāju gribu saskaņotība neattiecās uz konkrētu cenu paaugstināšanas īstenošanas kārtību, nedz apstāklis, ka tai faktiski nekad nav bijušas sekas tirgū.

184 Pat pieņemot, ka nekad nav ticis panākts nolīgums attiecībā uz specifiskiem paredzētā ierobežojuma elementiem, Komisija ir pamatoti konstatējusi, ka, regulāri īstenojot savas apspriedes, alus darītāji bija skaidri parādījuši savu kopējo nodomu nonākt pie pret konkurenci vērsta nolīguma (apstrīdētā lēmuma 341. apsvērums).

185 Turklāt turpinātās apmaiņas ar jutīgu informāciju, kas nav publiski pieejama un ko četru alus darītāju pārstāvji ir uzskatījuši par lietderīgu atzīmēt savās dienasgrāmatās un minēt saistībā ar to iekšējo korespondenci, dēļ katram no tiem ir samazinājusies nedrošība attiecībā uz to konkurentu paredzamo rīcību.

186 Šajā ziņā ir jāprezumē, ja vien nav pierādīts pretējais, par ko pierādījumi jāiesniedz ieinteresētajiem tirgus dalībniekiem, ka uzņēmumi, kas piedalās saskaņotajās darbībās un kas turpina darboties tirgū, ņem vērā informāciju, ar kuru notikusi apmaiņa ar to konkurentiem, lai izvēlētos savu rīcību tirgū. Tas tā vēl jo vairāk ir tad, ja saskaņotība ir notikusi regulāri ilga laika perioda ietvaros, kā tas ir izskatāmajā lietā (skat. šajā ziņā iepriekš 46. punktā minēto spriedumu lietā *Hüls*/Komisija, 162. punkts).

187 Prasītājas uzskata, ka ir atspēkojušas šo prezumpciju, sniedzot pierādījumus par to, ka, neraugoties uz apspriedēm, četri alus darītāji savu rīcību tirgū ir noteikuši autonomā veidā.

188 Šim argumentam nevar piekrist. Ir tiesa, ka gan *InBev* vadītāju paziņojumi, gan apstāklis, ka *Heineken* savas cenas paaugstināja tikai 2000. gada februārī, apliecina, ka periodā, par kuru celta apsūdzība, katrs alus darītājs veica pats savu politiku tirgū. Tomēr, pat ja pēdējā minētā konstatācija var pierādīt, ka nebija formālu saistību vai faktiskas saskaņošanas starp alus darītājiem, ar to nepietiek, lai pierādītu, ka tie nekad nav ņēmuši vērā informāciju, ar kuru notikusi apmainīšanās inkriminētajās sanāksmēs, lai katrs kā vēlas noteiktu savu rīcību tirgū.

189 Līdz ar to prasītājām nav izdevies atspēkot prezumpciju, kas iedibināta ar iepriekš 186. punktā minēto judikatūru.

190 Līdz ar to ir jākonstatē, ka izskatāmajā lietā ir izpildīti elementi, kas veido saskaņotas darbības, kuri izriet no iepriekš 46. un 47. punktā minētās judikatūras.

191 Šajos apstākļos ir jānorāda, ka Komisija bija tiesīga attiecīgo rīcību kvalificēt kā "nolīgumu kopumu un/vai saskaņotas darbības", ciktāl šī rīcība ietvēra gan elementus, kas kvalificējami kā "nolīgumi", gan elementus, kas kvalificējami kā "saskaņotas darbības". Saskaroties ar saliktu faktoloģisko situāciju, dubultā kvalifikācija, ko Komisija veikusi apstrīdētā lēmuma 1. pantā, ir jāsaprot nevis kā kvalifikācija, kas vienlaikus un kumulatīvi prasa pierādījumus, ka katrs no faktiskajiem apstākļiem ietver elementus, kas veido nolīgumu un elementus, kuri veido saskaņotas darbības, bet gan tādējādi, ka tā apzīmē kopumu, kas ietver faktiskos apstākļus, no kuriem noteikti ir tikuši kvalificēti kā nolīgumi un citi — kā saskaņotas darbības EKL 81. panta izpratnē, kurā nav

paredzēta specifiska kvalifikācija šāda veida saliktam pārkāpumam (skat. šajā ziņā iepriekš 44. punktā minēto spriedumu lietā *Hercules Chemicals*/Komisija, 264. punkts).

192 Prasītājas tomēr apstrīd, ka tām pārmestajai rīcībai būtu bijis pret konkurenci vērsts mērķis. Tās it īpaši uzskata, ka sanāksmēm nekad nav bijis mērķis slepeni saskaņot [savas nostājas] attiecībā uz rīcību, kas ir jutīga attiecībā uz konkurenci. Laiku pa laikam varēja notikt, ka tiek apspriesta tirgus situācija, tostarp patēriņa cenas mājas patēriņa tirgū un tostarp piedāvājumi kādiem "horeca" klientiem. Tomēr apspriedes esot attiekušās uz tādu sektoram svarīgu tēmu daudzumu un esot bijušas ar tik neformālu un brīvu raksturu, ka tās neesot iespējams kvalificēt kā "saskaņošanu".

193 Šajā ziņā ir jānorāda, ka apspriedes par tirgum jutīgu informāciju, pat pieņemot, ka tās ir notikušas laiku pa laikam un veiktas vienlaikus ar apspriedēm par tēmām, kas nav jutīgas, acīmredzami pēc sava rakstura bija tādas, lai iedibinātu koordināciju tirgū un samazinātu nedrošību attiecībā uz paredzamo konkurentu rīcību. Jau ir ticis pierādīts, ka, pat ja saskaņošana starp alus darītājiem nav vienmēr bijusi ļoti efektīva, apspriedes par cenām un precīzajiem klientiem piedāvātajiem nosacījumiem ir tiem ļāvušas tuvu sekot noteiktiem savu konkurentu rīcības elementiem un noteikt savu pašu rīcību, pamatojoties uz iegūto informāciju (skat. iepriekš 185.–189. punktu). Apstāklis, ka alus darītāju pārstāvji ir uzskatījuši par lietderīgu norādīt šo informāciju savā dienas kārtībā un to minēt savā iekšējā saziņā, turklāt ir norāde par īpašo nozīmi, kāda šai informācijai bija no viņu viedokļa, un apstiprinājums apstāklim, ka, pat ja konsultāciju pret konkurenci vērtais mērķis vienmēr netika sasniegts, dalībnieki objektīvi uz to tiecās.

194 Visbeidzot, prasītājas apstrīd Komisijas secinājumu, ka *Heineken* bija iesaistīta apspriedēs starp *Interbrew* un *Bavaria* par alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, segmentu. Tās neapstrīd savu dalību attiecīgajās daudzpusējās sanāksmēs, taču apgalvo, ka *Heineken* nebija aktīva attiecīgajā segmentā un ka tās ietekme

attiecīgajās vienošanās nevar tikt secināta no apstākļa, ka *Grolsch*, cits alus darītājs, kas nedarbojās šajā segmentā, bija izteicis bažas par cenām attiecīgajā segmentā, ne arī no apstākļa, ka *Bavaria* un *InBev* bija noteikušas kā mērķi paaugstināt cenu līmeni šajā segmentā (apstrīdētā lēmuma 249.–252. apsvērums).

195 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ciktāl uzņēmums ir piedalījies, pat nespēlējot aktīvu lomu, sanāksmē, kurā ir bijusi runa par pretlikumīgu saskaņošanu, tiek uzskatīts, ka tas ir minētajā saskaņošanā piedalījies, ja vien tas nepierāda, ka tas ir atklāti no tās distancējies vai ka tas ir informējis pārējos dalībniekus, ka tas bija iecerējis attiecīgajā sanāksmē piedalīties citu motīvu dēļ (skat. Vispārējās tiesas 2000. gada 15. marta spriedumu apvienotajās lietās T-25/95, T-26/95, no T-30/95 līdz T-32/95, no T-34/95 līdz T-39/95, no T-42/95 līdz T-46/95, T-48/95, no T-50/95 līdz T-65/95, no T-68/95 līdz T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 un T-104/95 *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, *Recueil*, II-491. lpp., 3199. punkts un tajā minētā judikatūra).

196 Izskatāmajā lietā vispirms ir jānorāda, ka, lai arī *Heineken* nav darbojusies alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, segmentā, no *InBev* paziņojuma izriet (apstrīdētā lēmuma 54. un 247. apsvērums), ka cenas, kas tikušas piemērotas šajā segmentā, ir bijušas visu četru alus darītāju, tostarp *Heineken*, kopēja problēma.

197 Turpinot ir jānorāda, ka prasītājas neapstrīd *Heineken* klātbūtni attiecīgajās pretlikumīgajās apspriedēs par cenām alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, segmentā, un šo apstākli turklāt apstiprina dažādi pierādījumi, kas minēti apstrīdētā lēmuma 247.–251. apsvērumā. Prasītājas turklāt arī neapgalvo, ka *Heineken* būtu atklāti distancējusies no minētajām diskusijām vai ka tā būtu informējusi pārējos alus darītājus, ka tā ir iecerējusi attiecīgajās sanāksmēs piedalīties citu motīvu dēļ. Tādējādi

apstāklis vien, ka *Heineken* nav bijusi aktīva loma šajās apspriedēs, ja arī pieņemtu, ka tas ir ticis pierādīts, nevar novērst tās atbildību.

198 Visbeidzot, ir jānorāda, ka no lietas materiāliem izriet, ka *Heineken* iesaistīšanās apspriedēs par alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, cenām neaprobežojās tikai ar pasīvu dalību šajās sanāksmēs un ar interesēm, kas tai bija attiecībā uz šo apspriežu iznākumu, bet tāpat ietvēra spiedienu, ko tā apzināti izdarīja uz *Interbrew* un *Bavaria*, atsakoties paaugstināt tās pašas preču zīmju [preču] cenas, pirms tikušas paaugstinātas cenas alum, kas tiek pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmes. Šāda spiediena īstenošanu turklāt apliecina gan *InBev* paziņojums (minēts apstrīdētā lēmuma 54. apsvērumā), gan dokuments par 1997. gada 12. maija sanāksmi (minēts apstrīdētā lēmuma 224. apsvērumā), kura interpretāciju prasītājas nav apstrīdējušas.

199 Ievērojot visu iepriekš minēto, nevar piekrist prasītāju argumentācijai, kas saistīta ar kļūdu tiesību piemērošanā.

200 Visbeidzot, tā kā prasītājas nav pierādījušas, ka apstrīdētajā lēmumā pieļauta kļūda tiesību piemērošanā, piemērojot EKL 81. panta 1. punktu, tāpat ir jānoraida to argumentācija, kas pēc būtības pamatota uz to pašu pieņēmumu, ka Komisija kļūdaini interpretējusi šo normu, pārkāpjot nevainīguma prezumpcijas principu, tādējādi nesniedzot pietiekamu pamatojumu pārkāpuma konstatācijai.

— Secinājums

201 Atbilstoši iepriekš veiktajai piektā un sestā pamata pārbaudei, ir jānorāda, ka Komisijas konstatācija par laiku pa laikam notikušu saskaņošanu attiecībā uz komercnosacījumiem, izņemot cenas, kuri piedāvāti individuālajiem patērētājiem "horeca" sektorā

Nīderlandē, nav juridiski pietiekami pierādīta un nevar tikt atbalstīta (skat. iepriekš 167.–177. punktu).

202 Līdz ar to apstrīdētā lēmuma 1. pants ir jāatceļ, ciktāl tas apstiprina minēto attiecīgā pārkāpuma sastāvdaļu, kā arī jāgroza naudas soda summa, kas līdz ar to noteikta prasītājām. Šī grozījuma konkrētās sekas tiks precizētas turpmāk 435. un 436. punktā.

203 Pārējā daļā piektais un sestais pamats ir jānoraida.

Par septīto pamatu, kas attiecas uz pārkāpuma ilgumu

Lietas dalībnieku argumenti

204 Prasītājas apstrīd 1996. gada 27. februāra un 1999. gada 3. novembra kā sākuma un beigu datuma noteikšanu pārkāpumam, par kuru tās tiek vainotas. Konkrētāk, tās uzskata, ka pārkāpuma sākums un beigas ir tieši jāpierāda ar pierādījumiem un uz tiem attiecas nozīmīgāks pierādīšanas pierādījums, kas izskatāmajā lietā neesot ievērots, jo Komisijas rīcībā neesot bijuši tieši pierādījumi par 1996. gada 27. februāra un 1999. gada 3. novembra sanāksmēs īstenoto apspriežu pret konkurenci vērsto saturu.

205 Attiecībā uz 1996. gada 27. februāra sanāksmi prasītājas uzskata, ka rokrakstā sagatavotās piezīmes, ko minējusi Komisija apstrīdētā lēmuma 67. apsvērumā, attiecās uz vispārējo apspriedi par "šaubīgiem debitoriem" "horeca" sektorā, ko nevarot uzskatīt par konkurenci ierobežojošu apspriedi.

206 Attiecībā uz 1999. gada 3. novembra sanāksmi prasītājas konstatē, ka pierādījums par tās pret konkurenci vērsto mērķi ir pamatots uz *InBev* atbildi uz Komisijas informācijas pieprasījumu (minēta apstrīdētā lēmuma 221. apsvērumā). Tomēr tās uzskata, ka šai atbildei pretrunā ir *Inbev* direktoru, kuri personīgi piedalījušies 1999. gada 3. novembra sanāksmē, specifiskākie paziņojumi.

207 Komisija apstrīd prasītāju argumentus.

Vispārējās tiesas vērtējums

208 Pārkāpuma ilgums ir apstāklis, kas ietilpst pārkāpuma jēdzienā atbilstoši EKL 81. panta 1. punktam un kas galvenokārt ir jāpierāda Komisijai. Šajā ziņā judikatūrā ir izvirzīta prasība, ka tādu pierādījumu trūkuma gadījumā, kas tieši apstiprina pārkāpuma ilgumu, Komisija pamatojas vismaz uz pierādījumiem, kas attiecas uz faktiem, kuri ir pietiekami saistīti laikā, lai varētu saprātīgi pieņemt, ka šis pārkāpums ir veikts nepārtraukti no viena datuma līdz otram (Vispārējās tiesas 1994. gada 7. jūlija spriedums lietā T-43/92 *Dunlop Slazenger*/Komisija, *Recueil*, II-441. lpp., 79. punkts, un iepriekš 91. punktā minētais spriedums lietā *Peróxidos Orgánicos*/Komisija, 51. punkts).

209 Izskatāmajā lietā prasītājas apstrīd kā pārkāpuma sākuma, tā arī tā beigu datuma noteikšanu.

— Par pārkāpuma sākuma datuma noteikšanu

210 Komisija ir izmantojusi 1996. gada 27. februāri kā attiecīgā pārkāpuma sākuma datumu, kas ir pirmās "Catherijne" sanāksmes datums, par kuru tai bija tieši pierādījumi par četru alus darītāju klātesamību.

211 Kā ticis konstatēts iepriekš 167.–177. punktā, rokrakstā sagatavotās piezīmes par šo sanāksmi, kas minētas apstrīdētā lēmuma 67. apsvērumā, pašas par sevi nav pierādījumu kopums, kas var juridiski pietiekami pierādīt pārkāpuma, kas izpaudies kā laiku pa laikam notikusi saskaņošana individuālajiem patērētājiem piedāvātajiem citiem komercnosacījumiem "horeca" sektorā, konstatāciju.

212 Tomēr šis apsvērums kā tāds nekavē šos pašus pierādījumus izmantot, lai noteiktu sākuma datumu pārkāpumam kopumā.

213 Ir jākonstatē, ka 1996. gada 27. februāra sanāksme bija daļa no virknes periodisku sanāksmju, kurās piedalījās vieni un tie paši dalībnieki un kas notika līdzīgos apstākļos. Tās bija zināmas ar nosaukumiem "Catherijne saskaņošana" un "dienas kārtības komisija", apvienojot četru Nīderlandes alus darītāju — *Heineken*, *InBev*, *Grolsch* un *Bavaria* pārstāvjus, tās tika organizētas paralēli *CBK* oficiālajām sanāksmēm un to kontekstā notikušās apspriedes nekad nav tikušas atspoguļotas protokolos un gandrīz nekad — iekšējās piezīmēs. *InBev* paziņojumā šīs sanāksmes arī ir parādītas kā tādas, kas ir daļa no sērijas, un pielikumā ir sniegta tabula, kas ietver uzvārdus, adreses, datumus un vietas lielai daļai no tām, ietverot 1996. gada 27. februāra sanāksmi (apstrīdētā lēmuma 44. apsvērums).

214 Jau ir ticis konstatēts, pamatojoties kā uz *InBev* paziņojumu, tā arī uz daudziem citiem pierādījumiem, ka sanāksmēm, kas bija daļa no šīs sērijas, bija pret konkurenci vērsts mērķis (179.–184. punkts iepriekš). Tādējādi, pirmkārt, norāžu kopums parāda sanāksmju sistemātisko raksturu, kā arī to pret konkurenci vērsto saturu, un, otrkārt, *InBev* paziņojumam ir nozīmīgs pierādījuma spēks, kas ļauj pierādīt, ja vien nav iesniegti pretēji pierādījumi, ka konkurences ierobežošanas mērķis ir visām sanāksmēm, kas iekļaujas sistēmā, pat nepastāvot konkrētiem pierādījumiem šajā ziņā par daļu no tām.

215 Prasītājas būtībā uzskata, ka šāda loģika nebūtu bijis jāpiemēro, nosakot pārkāpuma sākuma un beigu datumus, apgalvojot, ka, lai arī principā būtu pieļaujams uzskatīt, ka pārkāpums ir īstenots nepārtrauktā veidā laika periodā starp diviem precīziem datumiem, pārkāpuma sākums un beigas ir pakļauts nozīmīgākam pierādīšanas pienākumam un ir tieši jāpierāda ar pierādījumiem.

216 Šajā ziņā ir jānorāda, ka, lai noteiktu pārkāpuma sākuma datumu, Komisija nav tikai pamatojusies uz pierādījumiem par 1996. gada 27. februāra sanāksmi.

217 Faktiski apstrīdētā lēmuma 466.–469. apsvērumā tā norāda attiecībā uz katru no iesaistītajiem alus darītājiem, ietverot prasītājas, ka tas ir piedalījies pārkāpumā "vismaz laika periodā no 1996. gada 27. februāra līdz 1999. gada 3. novembrim". Apstrīdētā lēmuma 56. apsvērumā tā turklāt precizē, ka saskaņā ar *InBev* paziņojumu pārkāpums ir sācies jau pirms 1996. gada, proti:

— "1990. gadā vai vēl agrāk" attiecībā uz lēmumiem par "horeca" cenu paaugstināšanu;

— "1993.–1994. gadā" attiecībā uz apspriedēm par atlaidēm un "horeca" tirdzniecības vietu transfēriem starp alus darītājiem;

— "1987. gadā" attiecībā uz apspriedēm starp *Oranjeboom-Interbrew* un *Bavaria* par alu, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi.

218 Ievērojot *InBev* paziņojuma nozīmīgo pierādījuma spēku, Komisija varēja konstatēt, ka attiecīgais pārkāpums sākas vismaz datumā, kad notika pirmās sanāksmes 1996. gadā, kuras ietvertas tabulā, kas pievienota pielikumā *InBev* paziņojumam, kurās *InBev* ir bijusi pārstāvēta pēc tam, kad tā ieguvusi *Oranjeboom* 1995. gadā.

219 Ir jāatgādina, ka no *InBev* paziņojuma izriet, ka *Heineken* ir bijusi loma "Catherijne" sanāksmju organizēšanā no paša sākuma, 1993. vai 1994. gadā. Turklāt ir pierādīts, pirmkārt, ka *Heineken* bija pārstāvēta 1996. gada 27. februāra sanāksmē un ka, otrkārt, nākamajā 1996. gada 19. jūnija sanāksmē alus darītāji ir īstenojuši pret konkurenci vērstas apspriedes (skat. rokrakstā sagatavotās piezīmes, kas minētas apstrīdētā lēmuma 67. apsvērumā un iepriekš 99. un 100. punktā). Lai arī *Heineken* dalība šajā sanāksmē nav tikusi pierādīta, pierādījumi par šo sanāksmi pierāda, ka ir tikusi apspriesta *Heineken* dalība iespējamā cenu paaugstināšanā divos posmos.

220 Ievērojot šos apsvērumus, Komisija pamatoti varēja konstatēt, ka prasītājas bija attiecīgajā pārkāpumā piedalījušās vismaz, sākot ar 1996. gada 27. februāri.

221 Apstāklis, ka apstrīdētajā lēmumā nav apgalvota pārkāpuma pastāvēšana pirms šī datuma, faktiski ir piekāpšanās iepretī apstrīdētā lēmuma adresātiem. Šajā ziņā ir jānorāda, ka Vispārējai tiesai nav lūgts lemt par šīs piekāpšanās tiesiskumu vai pamatotību (skat. šajā ziņā iepriekš 50. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *JFE Engineering*/Komisija, 340. un 341. punkts).

222 Šajos apstākļos attiecībā uz sanāksmi, kas iekļaujas regulāru sanāksmju sistēmā, kuru pret konkurenci vērstais raksturs ir ticis juridiski pietiekami pierādīts, pārkāpuma sākuma datuma konstatējumu nevar likt apšaubīt prasītāju argumentācija, kas saistīta ar konkrētu pierādījumu nepietiekamību attiecībā uz 1996. gada 27. februāra sanāksmes saturu.

223 Līdz ar to ir jānoraida iebildums par pārkāpuma sākuma datuma noteikšanu.

— Par pārkāpuma izbeigšanas datuma noteikšanu

224 Komisija izmantojusi 1999. gada 3. novembri kā pārkāpuma izbeigšanas datumu visiem iesaistītajiem alus darītājiem (apstrīdētā lēmuma 466.–469. apsvērums), kas ir pēdējās "Catherijne" sanāksmes datums, par kuru Komisijai ir tieši pierādījumi par četru alus darītāju klātesamību. Šī sanāksme ir minēta kā pēdējā hronoloģiskajai tabulai, kas pievienota pielikumā *InBev* paziņojumam. Saskaņā ar *InBev* atbildi uz Komisijas informācijas pieprasījumu, 1999. gada 3. novembra sanāksme bija "*Catherijne* sanāksme (*horeca* jautājumi/dienas kārtības komisijas jautājumi)[;] kā vienmēr *Catherijne* apspriežu ietvaros tajā tika runāts galvenokārt par pārmērīgiem nolīgumiem un mierpilnu līdzās pastāvēšanu" (apstrīdētā lēmuma 221. apsvērums).

225 Prasītājas uzskata, ka šim paziņojumam pretrunā ir konkrētāki *InBev* direktoru, kas piedalījušies 1999. gada 3. novembra sanāksmē, paziņojumi, no kuriem tās min šādas rindkopas:

— "1999. gada 19. augustā bija saskaņošana, kurā es piedalījos. 1999. gada 3. novembrī bija sanāksme, kurā piedalījās [..] k-gs un es. Kā vienā gadījumā, tā otrā netika runāts konkrēti par rīcību tirgū. Sanāksmei vairāk bija neformāls raksturs";

— "Pastāv četru *horeca* direktoru (*Heineken*, *Grolsch*, *Bavaria* un *Interbrew*) sanāksmes. Es piedalījos tikai vienā no šīm sanāksmēm, 1999. gada 3. novembrī Enshedē [*Enschede*]. [..] k-gs ieradās ar mani, lai ar mani iepazīstinātu. Šai sanāksmei nebija īsta pamatojuma. Tā vairāk bija patīkama sanāksme bez īpašas dienas kārtības. Tika izdarīti vispārīgi komentāri par atlaidēm. Man radās iespaids, ka jau ilgus gadus ir pastāvējusi noteikta veida pakāpju atlaižu sistēma vai kritērijs atlaidēm, taču tas nekad nav ticis pateikts konkrētā veidā. Tika vienīgi ļoti vispārīgā veidā runāts par kopējām atlaižu summām, kas ir bijusi izdevība norādīt uz noteiktiem incidentiem. Mans viedoklis ir, ka pakāpju atlaižu [sistēma] nedarbojās. Katrs tirgus dalībnieks noteica pats savu stratēģiju. Iespējams, ir bijis noteikts iebiedēšanas mēģinājums, taču katrs tomēr rīkojas pēc sava prāta".

226 Ir jākonstatē, ka, pretēji prasītāju apgalvotajam, Komisijas izmantotie pierādījumi nav pretrunā šīm rindkopām. Norādes uz "pārmērīgiem nolīgumiem" un uz "mierīgu līdzās pastāvēšanu", kā arī uz "pakāpju atlaidēm" un uz "kritēriju atlaidēm" skaidri attiecas uz "horeca" klientiem piemēroto atlaižu likmju saskaņošanu. Vienīgais precizējums, kas ieviests ar *InBev* direktoru paziņojumiem, attiecas uz apspriežu detalizētības līmeni, kas, kā tiek apgalvots, aprobežojies ar "vispārīgiem komentāriem", kā arī to ietekmes uz tirgu neesamību, proti, apstākli, ka "pakāpju atlaides nedarbojās". Taču ir jau norādīts, ka ne apspriežu vispārīgais raksturs, ne ietekmes uz tirgu neesamība pēc sava rakstura nenonāk pretrunā attiecīgās sanāksmes pārkāpjošajam raksturam (skat. iepriekš 78. un 79. punktu).

227 Apstāklis, ka 1999. gada 3. novembra sanāksme iekļaujas pret konkurenci vērstu sanāksmju sistēmā (skat. iepriekš 213. un 214. punktu) un ka aplūkotie temati bija saistīti ar iepriekšējām konkurenci ierobežojošām apspriedēm, turklāt parāda, ka paša sanāksmes ielūguma mērķis bija nodrošināt vajadzīgos nosacījumus, lai turpinātu šīs apspriedes.

228 Katrā ziņā, pat pieņemot, ka pastāv noteikta pretruna starp *InBev* darbinieku paziņojumiem, uz ko atsaukušās prasītājas, no vienas puses, un *InBev* atbildi uz informācijas pieprasījumu, no otras puses, ir jāuzskata, ka pēdējā minētā pierādījuma spēks ir pārāks, ievērojot judikatūru, saskaņā ar kuru paziņojums, kas sniegts uzņēmuma kā tāda vārdā, ir apveltīts ar augstāku ticamību nekā tā, kas varētu būt atbildei, ko sniedzis tā personāla loceklis, lai kāda nebūtu tā personīgā pieredze vai viedoklis (iepriekš 90. punktā minētais spriedums lietā *LR AF 1998*/Komisija, 45. punkts).

229 Līdz ar to ir jānoraida iebildums par pārkāpuma beigu datuma noteikšanu un attiecīgi septītais pamats kopumā.

Par pirmo pamatu, kas saistīts ar labas pārvaldības principa pārkāpumu un Regulas Nr. 1/2003 27. panta pārkāpumu, ciktāl tas attiecas uz atteikumu sniegt piekļuvi citu iesaistīto uzņēmumu sniegtajām atbildēm uz informācijas pieprasījumu

Lietas dalībnieku argumenti

230 Prasītājas pārmet Komisijai, ka tā ir noraidījusi to lūgumu sniegt piekļuvi pārējo iesaistīto personu sniegtajām atbildēm uz informācijas pieprasījumu, tādējādi ietekmējot prasītāju tiesības uz aizstāvību. Prasītājas uzskata, ka no apstrīdētā lēmuma izriet, ka Komisija no šīm atbildēm ir ieguvusi pierādījumus, lai noteiktu pārkāpuma pastāvēšanu un lai pamatotu naudas soda galīgo summu, un ka šīs atbildes ietvēra attaisnojošus pierādījumus, kuras tās būtu varējušas izmantot sev par labu. Tādējādi tās apgalvo, ka, ievērojot procesuālo tiesību vienlīdzības principu, tām būtu bijis jābūt iespējai pārbaudīt šos pierādījumus, lai autonomā veidā noteiktu savu aizstāvību.

231 Prasītājas it īpaši uzskata, ka tām būtu bijis jābūt piekļuvei *Bavaria* un *Grolsch* atbildēm, jo, kā izrietot no apstrīdētā lēmuma, šie alus darītāji esot snieguši autentisku interpretāciju dokumentiem, kas pēc tam tikuši izmantoti kā apsūdzoši un attaisnojoši pierādījumi attiecībā uz prasītājām. Konkrētāk, prasītājas norāda, ka apstrīdētā lēmuma 75. apsvērumā Komisija atsaucas uz *Bavaria* atbildēm paziņojumā par iebildumiem, lai pierādītu, ka tās ir piedalījušās 1996. gada 19. jūnija sanāksmē. Apstrīdētā lēmuma 124.–126. apsvērumā Komisija turklāt esot izmantojusi no *Bavaria* atbildēm izrietošo interpretāciju, lai pierādītu, ka 1997. gada 17. decembra sanāksmē ir tikušas apspriestas alus cenas. Visbeidzot, prasītājas norāda, ka apstrīdētā lēmuma 135. apsvērumā Komisija atsaukusies uz apgalvojumiem, kas atrodami *Bavaria* atbildē, kā pierādījumu noteiktiem apsūdzošiem paziņojumiem, ko tās esot sniegušas 1998. gada 12. martā.

232 Prasītājas uzsver nozīmi, kāda ir piekļuves esamībai atbildei uz *InBev* paziņojumu par iebildumiem, ievērojot, ka, saskaņā ar prasītāju viedokli, Komisija būtībā ir pamatojusies uz šiem paziņojumiem, pieņemot apstrīdēto lēmumu. Ilustratīvi prasītājas norāda, ka no apstrīdētā lēmuma 476. apsvēruma, kā arī no Komisijas un *InBev* sarakstes 2006. gada februārī var secināt, ka pēdējās minētās atbildes uz paziņojumu par iebildumiem ietvēra attaisnojošus pierādījumus.

233 Komisija apstrīd prasītāju argumentus.

Vispārējās tiesas vērtējums

234 Saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 27. panta 2. punktu "tiesas procesos pilnībā respektē attiecīgo pušu aizstāvības tiesības[;] tās ir tiesīgas piekļūt Komisijas lietas materiāliem, uz ko attiecas [tomēr ievērojot] uzņēmumu likumīgās intereses savu komercnoslēpumu aizsargāšanā [..]".

235 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesībās piekļūt lietas materiāliem, kas ir tiesību uz aizstāvību pamatā, paredzēts, ka Komisija attiecīgajam uzņēmumam sniedz iespēju veikt visu izmeklēšanas lietā esošo dokumentu, kas varētu būt nozīmīgi tā aizstāvībai, pārbaudi (skat. šajā ziņā Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-199/99 P *Corus UK*/Komisija, *Recueil*, I-11177. lpp., 125.–128. punkts, un Vispārējās tiesas 1995. gada 29. jūnija spriedumu lietā T-30/91 *Solvay*/Komisija, *Recueil*, II-1775. lpp., 81. punkts).

236 Pie šiem dokumentiem pieder gan apsūdzošie, gan attaisnojošie dokumenti, izņemot citu uzņēmumu komercnoslēpumus ietverošus dokumentus, Komisijas iekšējos dokumentus un citu konfidenciālu informāciju (iepriekš 51. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 68. punkts).

237 Attiecībā uz apsūdzošajiem dokumentiem piekļuves dokumentam nesniegšana ir tiesību uz aizstāvību pārkāpums tikai tad, ja attiecīgais uzņēmums pierāda, ka, pirmkārt, Komisija ir pamatojusies uz šo dokumentu, lai pamatotu savu iebildumu par pārkāpuma esamību, un, otrkārt, iebildumu var pierādīt, tikai atsaucoties uz šo dokumentu. Tātad attiecīgajam uzņēmumam ir jāpierāda, ka iznākums, pie kura savā lēmumā nonākusi Komisija, būtu bijis atšķirīgs, ja dokuments, kuram nav sniegta piekļuve, nebūtu pieņemams kā pierādījums (iepriekš 51. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 71.–73. punkts).

238 Savukārt attiecībā uz to, ka piekļuve nav sniegta attaisnojošam dokumentam, attiecīgajam uzņēmumam ir tikai jākonstatē, ka neatklāšana varēja uzņēmumam nelabvēlīgi ietekmēt procesa norisi un Komisijas lēmuma saturu. Pietiek, ja uzņēmums pierāda, ka tas būtu varējis šos dokumentus izmantot attaisnojumam savā aizstāvībā (iepriekš 44. punktā minētais spriedums lietā *Hercules Chemicals*/Komisija, 81. punkts), pierādot, ka tas būtu varējis atsaukties uz pierādījumiem, kas nav saskanīgi ar vērtējumiem, ko Komisija veikusi paziņojuma par iebildumiem stadijā, un tādējādi būtu varējis kādā veidā ietekmēt lēmumā ietvertos vērtējumus (skat. šajā ziņā iepriekš 51. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 75. punkts).

239 Turklāt ir jāatgādina, ka paziņojuma par iebildumiem mērķis ir ierobežot pret uzņēmumu uzsāktā procesa priekšmetu un nodrošināt tiesību uz aizstāvību efektīvu īstenošanu (skat. Vispārējās tiesas 2008. gada 8. oktobra spriedumu lietā T-69/04 *Schunk* un *Schunk Kohlenstoff-Technik*/Komisija, Krājums, II-2567. lpp., 80. punkts un tajā minētā judikatūra).

240 Tieši no šāda viedokļa paziņojumu par iebildumiem aptver procesuālās garantijas, ar kurām tiek īstenots aizstāvības tiesību ievērošanas princips, starp kurām ir tiesības uz piekļuvi dokumentiem, kas ietverti Komisijas lietas materiālos.

241 Atbildes uz paziņojumu par iebildumiem nav daļa no lietas materiāliem šī jēdziena īstajā nozīmē (skat. šajā ziņā iepriekš 195. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, 380. punkts).

242 Attiecībā uz dokumentiem, kas nav daļa no lietas materiāliem, kas sagatavoti paziņojuma par iebildumiem paziņošanas brīdī, Komisijai pienākums atklāt minētās atbildes citām iesaistītajām personām ir vienīgi tad, ja izrādās, ka tās ietver jaunus apsūdzošus vai attaisnojošus pierādījumus.

243 Tāpat saskaņā ar Komisijas Paziņojuma par noteikumiem attiecībā uz piekļuvi Komisijas lietas materiāliem, ievērojot [EKL] 81. un 82. pantu, EEZ līguma 53., 54. un 57. pantu un Padomes Regulu (EK) Nr. 139/2004 (OV 2005, C 325, 7. lpp.), 27. punktu parasti netiek piešķirta piekļuve citu pušu, uz kurām attiecas izmeklēšana, atbildēm uz Komisijas iebildumiem. Pusei ir piekļuve šiem dokumentiem vienīgi tad, ja tie var ietvert jaunus pierādījumus — kā apsūdzoša, tā arī attaisnojoša rakstura — attiecībā uz apgalvojumiem pret konkrēto pusi Komisijas paziņojumā par iebildumiem.

244 Šajā ziņā attiecībā, pirmkārt, uz jauniem apsūdzoša rakstura pierādījumiem, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja Komisija, lai pierādītu pārkāpumu, vēlas pamatoties uz pierādījumu, kas izriet no atbildes uz paziņojumu par iebildumiem, citiem uzņēmumiem šajā procesā ir jānodrošina iespēja izteikt savu viedokli par šo jauno pierādījumu (iepriekš 195. punktā minētais Vispārējās tiesas spriedums apvienotajās lietās *Tribunal Cimenteries CBR* u.c./Komisija, 386. punkts, un 2006. gada 27. septembra spriedums lietā T-314/01 *Avebe*/Komisija, Krājums, II-3085. lpp., 50. punkts).

245 Dokuments var tikt uzskatīts par apsūdzošu pierādījumu tikai tad, ja Komisija to ir izmantojusi pamatojumam, ka ir konstatēts pārkāpums, ko esot izdarījis uzņēmums. Lai uzņēmums pierādītu, ka pārkāptas tā tiesības uz aizstāvību, nepietiek ar to, ka šis uzņēmums pierāda, ka tas administratīvā procesa laikā nav varējis izteikt savu viedokli par dokumentu, kas kādā veidā izmantots apstrīdētajā lēmumā. Tam ir jāpierāda, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā šo dokumentu izmantojusi kā papildu pierādījuma elementu, lai apstiprinātu pārkāpumu, kurā esot piedalījies uzņēmums (Vispārējās tiesas 2003. gada 16. decembra spriedums apvienotajās lietās T-5/00 un T-6/00 *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* un *Technische Unie*/Komisija, *Recueil*, II-5761. lpp., 35. punkts).

246 Izskatāmajā lietā prasītājas uzskata, ka pierādījumus, kas izriet no *Bavaria* un *Grolsch* sniegtajām atbildēm uz paziņojumu par iebildumiem, Komisija ir izmantojusi kā jaunus apsūdzošus pierādījumus. Šajā ziņā tās norāda uz apstrīdētā lēmuma 75., 124.–126. un 135. apsvērumu.

247 Vispirms, attiecībā uz apstrīdētā lēmuma 75. apsvērumu — tajā izdarīta atsauce uz rindkopu no *Bavaria* uz paziņojumu par iebildumiem sniegtās atbildes, kurā ir norādīts, ka bija "ļoti iespējams", ka *Heineken* ir bijusi pārstāvēta 1996. gada 19. jūnija sanāksmē. Lai arī Komisija ir izmantojusi šo citātu, tomēr tā ir tāpat norādījusi, ka lietas materiāli neietver nekādu šī apstākļa pierādījumu. No attiecīgā apsvēruma neizriet, ka *Heineken* būtu faktiski bijusi pārstāvēta attiecīgajā sanāksmē, bet gan vienīgi, ka katrā ziņā tā ir piedalījusies iepriekšējā sanāksmē un nākamajās sanāksmēs.

248 Šajos apstākļos attiecīgās rindkopas citāts no *Bavaria* sniegtās atbildes uz paziņojumu par iebildumiem nevar tikt uzskatīts par jaunu apsūdzošu pierādījumu.

249 Turpinot, attiecībā uz apstrīdētā lēmuma 124. un 126. apsvērumu par 1997. gada 17. decembra sanāksmi ir jākonstatē, ka no apstrīdētā lēmuma 117.–121. apsvēruma skaidri izriet, ka šīs sanāksmes mērķis ir ticis pierādīts, pamatojoties uz pierādījumiem, kas ietverti lietas materiālos.

250 Šajā ziņā vienīgi, lai atbildētu uz iesaistītā uzņēmuma argumentiem, Komisija apstrīdētā lēmuma 124. un 126. apsvērumā ir izdarījusi norādi uz *Bavaria* atbildē uz paziņojumu par iebildumiem sniegto alternatīvo interpretāciju. Turklāt no šiem apsvērumiem izriet, ka *Bavaria* izvirzītā interpretācija nav tikusi uzskatīta par iespējamu un Komisija to nav izmantojusi.

251 Visbeidzot, attiecībā uz apstrīdētā lēmuma 135. apsvērumu, kurā sniegts kopsavilkums par citu interpretāciju, ko sniegusi *Bavaria* attiecībā uz lietas materiāliem par 1998. gada 12. marta sanāksmi, ir jānorāda, ka minētā interpretācija ir tikusi tieši noraidīta apstrīdētā lēmuma 136. apsvērumā un ka tā tādējādi nav tikusi izmantota kā papildu apsūdzošs pierādījums.

252 Šo apsvērumu kontekstā ir jākonstatē, ka prasītājas nav pierādījušas, ka Komisija ir izmantojusi papildu apsūdzošus pierādījumus, kas izriet no pārējo iesaistīto lietas dalībnieku sniegtajām atbildēm uz paziņojumu par iebildumiem.

253 Otrkārt, kas attiecas uz jaunajiem attaisnojošajiem pierādījumiem, no judikatūras izriet, ka Komisijai nav pienākuma padarīt tos pieejamus pēc pašas iniciatīvas. Gadījumā, ja Komisija administratīvā procesa laikā noraidījusi prasītājas lūgumu sniegt piekļuvi dokumentiem, kas nav izmeklēšanas materiālos, aizstāvības tiesību pārkāpumu

var konstatēt tikai tad, ja ir pierādīts, ka administratīvā procesa iznākums varētu būt bijis atšķirīgs gadījumā, ja prasītājai šī procesa laikā būtu bijusi piekļuve attiecīgajiem dokumentiem (iepriekš 195. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, 383. punkts).

254 Turklāt prasītājas nevarēja pamatoties uz apsvērumu, kas izriet no iepriekš 51. punktā minētā sprieduma apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija (126. punkts), saskaņā ar kuru nevarētu būt vienīgi Komisijas uzdevums noteikt dokumentus, kas ir lietderīgi iesaistītā uzņēmuma aizstāvībai. Minētais apsvērums, kas attiecas uz dokumentiem, kuri ietverti Komisijas lietas materiālos, nevarētu būt piemērojams atbildēm, ko uz Komisijas paziņotajiem iebildumiem snieguši citi lietas dalībnieki.

255 Tādējādi, pretēji prasītāju apgalvotajam, aizstāvības tiesību ievērošana principā nevarētu Komisijai radīt pienākumu izpaust attiecīgās atbildes citiem lietas dalībniekiem, lai tie varētu pārbaudīt iespējamu attaisnojošu pierādījumu neesamību.

256 Ciktāl prasītājas atsaucas uz, kā apgalvots, attaisnojošu pierādījumu esamību neizpaustajās atbildēs, tām ir jāsniedz pirmā norāde par šo dokumentu lietderību to aizstāvībā.

257 Konkrētāk, tām ir jāmin potenciālie attaisnojošie pierādījumi vai jāiesniedz norāde, kas apliecina to pastāvēšanu un attiecīgi to lietderību lietas vajadzībām (skat. šajā ziņā Vispārējās tiesas 2006. gada 27. septembra spriedumu lietā T-43/02 *Jungbunzlauer*/Komisija, Krājums, II-3435. lpp., 351.–359. punkts).

258 Izskatāmajā lietā prasītājas apgalvo, ka no apstrīdētā lēmuma 476. apsvēruma, kā arī no sarakstes starp Komisiju un *InBev* pēc atbildes uz paziņojumu par iebildumiem izriet, ka *InBev* sniegusi norādes, ko iespējams saprast tādējādi, ka ar tām tiek apstrīdēta, pirmkārt, slepeno nolīgumu īstenošana un, otrkārt, attiecīgā pārkāpuma pastāvēšana vai ilgums.

259 Šajā ziņā, pirmkārt, attiecībā uz apgalvoto norādi par apskatāmo slepeno nolīgumu faktiskās īstenošanas neesamību ir jāatgādina, ka apstāklis, ka citas iesaistītas puses savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem būtībā izvirzījušas tos pašus argumentus kā prasītājas, lai apgalvotu, ka aizliegtā vienošanās nav tikusi īstenota, nevar būt attaisnojošs pierādījums (skat. šajā ziņā iepriekš 257. punktā minēto spriedumu lietā *Jungbunzlauer*/Komisija, 353. punkts).

260 Otrkārt, attiecībā uz apgalvoto norādi, ar kuru apstrīd pārkāpuma pastāvēšanu vai ilgumu, ir jāpiebilst, ka, šo argumentu pamatojot, prasītājas atsaucas uz *InBev* padomnieka 2006. gada 21. februāra vēstuli, kas nosūtīta, atbildot uz Komisijas jautājumiem, kurā norādīts, ka: "[viņa] klientiem nebija [..] nekāda nodoma jebkādā veidā mazināt savu lomu apgalvotajos apstākļos, ne arī apstrīdēt pārkāpuma pastāvēšanu vai ilgumu pēc būtības". Pretēji prasītāju apgalvotajam, no šī precizējuma vien neizriet, ka *InBev* atbilde uz paziņojumu par iebildumiem būtu varējusi ietvert norādes, kas varētu būt attaisnojoši pierādījumi.

261 No visa iepriekš minētā izriet, ka prasītājas nav norādījušas attaisnojošus pierādījumus, kas varētu izrietēt no citu iesaistīto uzņēmumu sniegtajām atbildēm uz paziņojumu par iebildumiem un attiecīgi nav iesniegušas nekādu norādi uz to lietderību aizstāvībai.

262 Līdz ar to ir jānorāda iebildums, kas izriet no tā, ka attiecīgajās atbildēs, kā tiek apgalvots, bijuši iekļauti attaisnojoši pierādījumi.

263 No iepriekš minētā izriet, ka pirmais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par otro pamatu — par labas pārvaldības principa, "rūpības principa" un sacīkstes principa pārkāpumu, kas izriet no rūpīgas un neitrālas izmeklēšanas neesamības

Lietas dalībnieku argumenti

264 Prasītājas pārmet Komisijai, ka tā nav rūpīgi un neitrāli izmeklējusi visus atbilstošos pierādījumus lietā un ir selektīvi izmantojusi lietas materiālos ietvertos elementus, lai pamatotu savu apgalvojumu, ka ir izdarīts EKL 81. panta pārkāpums.

265 Konkrētāk, tās apgalvo, ka Komisija pamatojusi apsūdzošu pierādījumu uz paziņojumiem, ko *InBev* izdarījusi saistībā ar savu pieteikumu par iecietības režīma piemērošanu, lai arī tie bijuši nenoteikti, pretrunīgi un nav bijuši pamatoti tikai uz paziņojumu autoru konstatācijām un tādējādi daļēji ir ietvēruši "pierādījumus, kas izriet no baumām".

266 Turklāt prasītājas norāda, ka izmeklēšanas procesa laikā Komisija pārkāpusi labas pārvaldības principu, neņemot vērā to argumentus un īpaši noraidot to iesniegtos pierādījumus, lai pierādītu, ka Nīderlandes alus tirgus attiecīgajā periodā nebija attīstījies tādā veidā, kas norādītu uz nolīgumu par cenām pastāvēšanu.

267 Komisija apstrīd prasītāju argumentus.

Vispārējās tiesas vērtējums

268 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka starp garantijām, ko piešķir Savienības tiesiskā kārtība administratīvajā procesā, it īpaši ir iestādes pienākums rūpīgi un neitrāli pārbaudīt visus atbilstošos lietas apstākļus (Tiesas 1991. gada 21. novembra spriedums lietā C-269/90 *Technische Universität München*, *Recueil*, I-5469. lpp., 14. punkts).

269 Izskatāmajā lietā attiecībā uz apgalvojumu, ka Komisija neesot rūpīgi un neitrāli pārbaudījusi pierādījumus, ir jāatgādina — kā tas jau ticis konstatēts, iepriekš apskatot piekto un sesto pamatu, ka Komisija ir atsaukusies uz pietiekamiem pierādījumiem par EKL 81. panta pārkāpuma pastāvēšanu, ciktāl tas attiecas uz divām attiecīgā pārkāpuma sastāvdaļām (skat. iepriekš 163. punktu). Pārbaudot šos pamatus, Vispārējā tiesa jau ir novērtējusi prasītāju pārmetumus attiecībā uz *InBev* paziņojuma, kā arī administratīvā procesa laikā iesniegto pierādījumu par pretējo vērtējumu.

270 Konkrētāk, ciktāl ar prasītāju argumentiem mēģina apšaubīt *InBev* paziņojuma pierādījuma spēku, jo tas esot nenoteikts, pretrunīgs un ietverot "pierādījumu, kas izriet no baumām", tie ir jānoraida iemeslu, kas minēti, izskatot piekto un sesto pamatu iepriekš 70.–90. punktā, dēļ.

271 Šajos apstākļos ir jāuzskata, ka prasītāju argumentācija, kas saistīta ar apgalvoto pilnīgas, rūpīgas un neitrālas izmeklēšanas neesamību, saplūst ar argumentiem, kas izvērtēti saistībā ar piekto un sesto pamatu iepriekš, un neprasa autonomu pārbaudi.

272 Līdz ar to šo pamatu nevar apmierināt.

Par trešo pamatu, kas izriet no nevainīguma prezumpcijas pārkāpuma

Lietas dalībnieku argumenti

273 Prasītājas būtībā izvirza nevainīguma prezumpcijas principa pārkāpumu tādēļ, ka Komisijas loceklis, kas atbildīgs par konkurences jomu, Nīderlandes televīzijas programmā esot paziņojis, ka "patērētājs par savu alu maksā pārāk dārgi" un tādējādi esot iepriekš spriedis par aizliegtas vienošanās pastāvēšanu Nīderlandes alus tirgū.

274 Prasītājas tādējādi uzskata, ka pārkāpums ir ticis atainots kā pierādīts fakts jau labu laiku pirms administratīvā procesa beigām un pat pirms tam bijusi iespēja reaģēt uz paziņojumu par iebildumiem.

275 Turklāt attiecīgā Komisijas locekļa izdarītais publiskais paziņojums neesot ļāvis Komisijai objektīvi un, aplūkojot no vajadzīgā attāluma, izskatīt argumentus, ko prasītājas iesniegušas, atbildot uz paziņojumu par iebildumiem.

276 Komisija apstrīd prasītāju argumentus.

Vispārējās tiesas vērtējums

277 Ir jānorāda, ka prasītāju argumentācijai, kas saistīta ar nevainīguma prezumpcijas principa pārkāpumu, nav nozīmes, risinot šo strīdu.

278 Pārkāpuma esamība ir jāizvērtē tikai uz Komisijas apkopoto pierādījumu pamata. Ciktāl administratīvajā procesā ir faktiski pierādīta pārkāpuma esamība, pierādījums par to, ka Komisija šī procesa laikā priekšlaikus izpaudusi savu pārliecību, ka šis pārkāpums pastāv, nav tāds, kas var padarīt neesošu pieradījumu par pašu pārkāpumu (iepriekš 195. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, 726. punkts).

279 Katrā gadījumā komentāri, ko izteicis Komisijas loceklis Nīderlandes televīzijas pārraidē, saistībā ar Komisijas iesaistīšanās piemēriem minot, ka alus darītāju rīcības dēļ Nīderlandes patērētāji "par savu alu ir maksājuši pārāk dārgi", lai arī šo komentāru izvēle bijusi neveiksmīga, nav tādi, kas pierādītu, ka Komisija bijusi iepriekš izlēmusi savu lēmumu.

280 Ir jānorāda, ka Komisija kā kolēģija apspriežas uz lēmuma projekta pamata. Šajā ziņā, pretēji prasītāju norādītajam, attiecīgā Komisijas locekļa komentāri, minot Komisijas virzītās lietas, nekādi nenozīmēja, ka Komisija uzskatīja, ka alus darītāju vaina jau ir pierādīta.

281 Ievērojot, ka attiecīgā Komisijas locekļa vārdu izvēle nenozīmēja nekādu konstatējumu attiecībā uz prasītāju vainu, šos apsvērumus nevar likt apšaubīt prasītāju izvirzītais apstāklis, ka attiecīgie komentāri ir bijuši izteikti, pirms prasītājas bija varējušas reaģēt uz paziņojumu par iebildumiem. Tātad šis apstāklis tāpat neļauj secināt, ka Komisija atbildes, ko prasītājas sniegušas uz paziņojumu par iebildumiem, nav izvērtējusi objektīvā veidā un aplūkojot no vajadzīgā attāluma.

282 Ņemot vērā šos apsvērumus, trešais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par ceturto pamatu, kas izriet no saprātīga termiņa pārkāpuma

Lietas dalībnieku argumenti

283 Prasītājas uzskata, ka apstrīdētais lēmums ir jāatceļ tādēļ, ka kopējais procesa ilgums, kā arī ilgums katram no to veidojošajiem etapiem ir nozīmīgi pārsniedzis to, ko varētu uzskatīt par saprātīgu ilgumu. Konkrētāk, tās apgalvo, ka tās nav varējušas sagatavot savu aizstāvību, jo periodā pirms paziņojuma par iebildumiem saņemšanas nebija skaidrs izmeklēšanas konkrētais priekšmets. Tās tāpat uzsver, ka, ievērojot gadu paiešanu, ir ietekmētas atmiņas par apstākļiem, ko ir pārmetusi Komisija.

284 Komisija norāda, ka tā apstrīdētā lēmuma 497.–500. apsvērumā ir tieši atzinusi, ka procesa ilgums ir bijis pārāk ilgs un ka tā izņēmuma kārtā ir piešķīrusi samazinājumu prasītājām noteiktajam naudas sodam. Turklāt tā piebilst, ka, lai arī saprātīga termiņa ievērošana administratīvajos procesos ir atzīta pastāvīgajā judikatūrā, šī termiņa pārkāpšana var pamatot lēmuma, ar kuru konstatēts pārkāpums, atcelšanu vienīgi tad, ja ir pierādīts, ka šī principa pārkāpums negatīvi ietekmē iesaistīto uzņēmumu tiesības uz aizstāvību.

285 Šajā ziņā Komisija uzskata, ka prasītājām adresētais 2000. gada 17. marta lēmums par pārbaudi, pretēji prasītāju norādītajam, ir tām ļāvis zināt galveno pārkāpuma daļu, kā arī tirgus un periodu, uz kuru tas attiecās. Saskaņā ar Komisijas viedokli, šajā lēmumā jau ir izdarīta norāde uz pret konkurenci vērstajām darbībām, kas attiecas uz cenu noteikšanu, tirgu sadali un/vai informācijas apmaiņu Nīderlandes alus tirgus sektorā, kā mazumtirdzniecības tirgū, tā arī "horeca" tirgū. Vēl jo vairāk prasītāju argumenti nevarētu būt pieņemami, ievērojot jautājumu, kas tām uzdoti — sākot ar 2001. gadu, detalizēto raksturu.

Vispārējās tiesas vērtējums

286 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai saprātīga termiņa ievērošana administratīvā procesa laikā konkurences politikas jomā ir vispārējs Savienības tiesību princips, kura ievērošanu nodrošina Savienības tiesas (Tiesas 2002. gada 15. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, *Recueil*, I-8375. lpp., 167.–171. punkts, un 2006. gada 21. septembra spriedums lietā C-113/04 P *Technische Unie*/Komisija, Krājums, I-8831. lpp., 40. punkts).

287 Lai piemērotu šo principu, ir jānošķir administratīvā procesa divas stadijas, proti, izmeklēšanas pirms paziņojuma par iebildumiem stadija un stadija, kas atbilst pārējam administratīvajam procesam, katrai no tām atbilstot pašai savai iekšējai loģikai (iepriekš 286. punktā minētais spriedums lietā *Technische Unie*/Komisija, 42. punkts).

288 Pirmais periods, kas turpinās līdz paziņojumam par iebildumiem, sākas dienā, kad Komisija, izmantojot likumdevēja piešķirtās pilnvaras, veic tādus pasākumus, ar kuriem tiek pārmesta pārkāpuma izdarīšana un kuri tai ļauj formulēt nostāju par procedūras virzienu. Savukārt otrais periods sākas no paziņojuma par iebildumiem un turpinās līdz galīgā lēmuma pieņemšanai. Tai jāļauj Komisijai galīgi izlemt par pārmesto pārkāpumu (iepriekš 286. punktā minētais spriedums lietā *Technische Unie*/Komisija, 43. punkts).

— Par administratīvā procesa ilgumu

289 Izskatāmajā lietā ievadam ir jānorāda, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 498. apsvērumā ir atzinusi, ka administratīvā procesa ilgums ir bijis pārāk ilgs un ka tā ir par šo apstākli vainojama.

290 Faktiski ir jānorāda, ka, ciktāl tas attiecas uz administratīvā procesa pirmo stadiju, proti, stadiju, kas ilga no brīža, kad prasītājām tika paziņots lēmums par pārbaudi 2000. gada martā līdz paziņojuma par iebildumiem saņemšanai 2005. gada augustā, ir pagājis 65 mēnešus ilgs periods.

291 Tā kā pārbaudes izmeklēšanas laikā ir tikušas veiktas 2000. gada martā un aprīlī, kopējo šīs administratīvā procesa stadijas ilgumu nevarētu attaisnot tikai ar apstākli, ka Komisija lietas dalībniekiem laika periodā no 2001. līdz 2005. gadam ir nosūtījusi virkni informācijas pieprasījumu.

292 Tādējādi, nepastāvot papildu informācijai vai attaisnojumam no Komisijas puses attiecībā uz cītīgām izmeklēšanas darbībām šajā periodā, procesa pirmās stadijas ilgums ir jāuzskata par pārmērīgu (skat. šajā ziņā iepriekš 245. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* un *Technische Unie*/Komisija, 77. punkts).

293 Administratīvā procesa otrā stadija, kas ilgst no paziņojuma par iebildumiem saņemšanas līdz apstrīdētā lēmuma pieņemšanai 2007. gada aprīlī, ir ilgusi 20 mēnešus, tādējādi, nepastāvot papildu attaisnojumam, pārsniedzot parasti lēmuma pieņemšanai nepieciešamo termiņu.

294 Līdz ar to ir jākonstatē, ka attiecīgā administratīvā procesa ilgums ir bijis pārāk ilgs un to izraisīja bezdarbība, par kuru vainojama Komisija, izraisot saprātīga termiņa principa pārkāpumu.

— Par administratīvā procesa pārliecīgā ilguma ietekmi uz apstrīdētā lēmuma likumību

295 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka saprātīga termiņa principa pārkāpuma konstatācija var izraisīt lēmuma, ar kuru konstatēts pārkāpums, atcelšanu vienīgi tad, ja procesa ilgumam ir bijusi ietekme uz procesa iznākumu (skat. šajā ziņā iepriekš 286. punktā minēto spriedumu lietā *Technische Unie*/Komisija, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).

296 Izskatāmajā lietā prasītājas uzskata, pirmkārt, ka pārliecīgais administratīvā procesa pirmās stadijas ilgums ir kaitējis to aizstāvības tiesībām, jo tās nav precīzi varējušas identificēt Komisijas veiktās izmeklēšanas priekšmetu līdz paziņojuma par iebildumiem saņemšanai, kas esot kaitējis to iespējām apkopot attaisnojošus pierādījumus.

297 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka prasītājas kļūdaini apgalvo, ka nav varējušas identificēt izmeklēšanas priekšmetu līdz paziņojuma par iebildumiem saņemšanai.

298 Pirmkārt, lēmumā par pārbaudi, kas nosūtīts *Heineken NV* un *Heineken Holding NV* 2000. gada 17. martā, noteikts, ka Komisijas izmeklēšana attiecas uz konkrētām pret konkurenci vērstām darbībām, tādām kā "cenu noteikšana, tirgu sadale un/vai informācijas apmaiņa Nīderlandes alus sektorā, kā attiecībā uz mazumtirdzniecības tirgu, tā arī *horeca* tirgū". Otrkārt, *Heineken NV* 2001. gada oktobrī nosūtītie informācijas pieprasījumi precizēja sanāksmju veidus, datumus, kā arī vietas, kas ir Komisijas veiktās izmeklēšanas priekšmets.

299 Pretēji prasītāju apgalvotajam, šie paziņojumi tām ļāva pietiekami precīzā veidā zināt izmeklēšanas priekšmetu, pārkāpumus, par ko tās var tikt apsūdzētas, kā arī konkrētā tirgus segmentus, un attiecīgi ir tām ļāvis identificēt un apkopot iespējamos attaino-jošos pierādījumus.

300 Turklāt prasītājas, lai arī tās, izmantojot argumentu, kas izriet no grūtībām apkopot noteiktus attaisnojošus pierādījumus, norāda, ka iesaistīto personu darbinieku atmiņas ir kļuvušas nenoteiktākas, nav pamatojušas šo apgalvojumu ar konkrētiem pierādījumiem un, konkrētāk, nav precizējušas attiecīgos darbiniekus un iemeslus, kādēļ būtu bijis izšķiroši svarīgi prasīt informācju no tiem, lai īstenotu tiesības uz

aizstāvību, kā arī apstākļus, kādēļ vairs nebija iespējams iegūt informāciju no šīm personām (skat. šajā ziņā iepriekš 286. punktā minēto spriedumu lietā *Technische Unie*/Komisija, 64. punkts).

301 Turklāt atbilstoši vispārējam rūpības pienākumam, kas ir visiem uzņēmumiem vai uzņēmumu asociācijām, prasītājām ir jārūpējas par to, lai to grāmatvedībā vai arhīvos tiktu pienācīgi uzglabāti dokumenti, kas ļauj no jauna izklāstīt to darbību, ar mērķi it īpaši, lai to rīcībā būtu nepieciešamie pierādījumi tiesas vai administratīvo lietu gadījumā. Ciktāl prasītājām bija nosūtīti Komisijas informācijas pieprasījumi saskaņā ar 11. pantu Padomes 1962. gada 6. februāra Regulā Nr. 17, Pirmajā regulā par [EKL 81.] un [EKL 82. panta] piemērošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.), tām vēl jo vairāk bija jārīkojas ar īpašu rūpību un jāveic visi lietderīgie pasākumi, lai saglabātu pierādījumus, kas saprātīgi varēja būt to rīcībā (skat. šajā ziņā iepriekš 245. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* un *Technische Unie*/Komisija, 87. punkts).

302 Šajos apstākļos nevar piekrist prasītāju apgalvojumam, ka tās no izmeklēšanas sākuma nebija informētas par tās priekšmetu un par Komisijas iespējamajiem iebildumiem, tā ka tās nevarēja sagatavot savu aizstāvību un apkopot attaisnojošos dokumentus, kas bija to rīcībā.

303 Ievērojot iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka prasītājas nav pierādījušas kaitējumu to aizstāvības tiesībām, kas izrietētu no administratīvā procesa pārliecīga ilguma.

304 Līdz ar to ceturtais pamats ir noraidāms kā nepamatots.

Par astoto pamatu, kas izriet no Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punkta pārkāpuma, pamatnostādņu pārkāpuma, vienlīdzīgas attieksmes, tiesiskās drošības, samērīguma un "saprātīga rakstura" principu pārkāpuma, kā arī pienākuma norādīt pamatojumu neievērošanu attiecībā uz naudas soda summas noteikšanu

Lietas dalībnieku argumenti

305 Prasītājas apstrīd veidu, kādā Komisija izskatāmajā lietā ir aprēķinājusi naudas soda pamatsummu un, konkrētāk, tās vērtējumu attiecībā uz pārkāpuma smagumu, diferencētu attieksmi, palielinājuma koeficientu, kas piemērots prevencijas nolūkā, un palielinājumu pārkāpuma ilguma dēļ. Būtībā tās uzskata, ka pārkāpums nedrīkstēja tikt kvalificēts kā sevišķi smags un ka Komisija nav ievērojusi savu pienākumu norādīt pamatojumu, ciktāl tā nav sniegusi pietiekamus iemeslus, kas attaisnotu noteiktus posmus gala summas noteikšanā, it īpaši ietekmi uz tirgu. Turklāt prasītājas apgalvo, ka Komisija ir nozīmīgi atkāpusies no tās agrākās lēmumu pieņemšanas prakses, it īpaši kas attiecas uz 2001. gada 5. decembra Lēmumu 2003/569/EK par [EKL] 81. panta piemērošanas procedūru (Lieta IV/37.614/F3 PO — *Interbrew* un *Alken-Maes*, OV 2003, L 200, 1. lpp.). Visbeidzot, saskaņā ar prasītāju viedokli, ciktāl Komisija neesot pareizi noteikusi pārkāpuma ilgumu, būtu bijis jāpiemēro pamatsummas samazinājums.

306 Komisija apstrīd prasītāju argumentus.

Vispārējās tiesas vērtējums

307 Ievadā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu Komisija ar lēmumu var noteikt uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām naudas sodus, ja tie ar nodomu vai aiz neuzmanības pārkāpj EKL 81. pantu. Saskaņā ar šo pašu tiesību normu attiecībā uz katru uzņēmumu un uzņēmumu apvienību, kas piedalās pārkāpumā, naudas sods nevar pārsniegt 10 % no tā kopējā apgrozījuma iepriekšējā komercdarbības gadā.

308 Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Komisijai ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz naudas sodu aprēķina metodi. Šajā aprēķina metodē, kas ir aprakstīta Pamatnostādnēs soda naudas [naudas soda] noteikšanai [aprēķināšanai], ir iekļauti dažādi elastīgi elementi, kas Komisijai ļauj izmantot tai piešķirto rīcības brīvību atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 normām (skat. šajā ziņā 2009. gada 3. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-322/07 P, C-327/07 P un C-338/07 P *Papierfabrik August Koehler* u.c./Komisija, Krājums, I-7191. lpp., 112. punkts).

309 Turklāt tādās jomās kā naudas soda summas noteikšana saskaņā ar Regulu Nr. 1/2003, kurās Komisijai ir šāda rīcības brīvība, tās vērtējumu tiesiskuma pārbaude aprobežojas ar acīmredzamas kļūdas vērtējumā neesamības pārbaudi (skat. šajā ziņā Vispārējās tiesas 2005. gada 18. jūlija spriedumu lietā T-241/18 *Scandinavian Airlines System*/Komisija, Krājums, II-2917. lpp., 79. punkts).

310 Tomēr Komisijas rīcības brīvība un ierobežojumi, ko tā tai ir uzlikusi, nekādā gadījumā netraucē Savienības tiesu neierobežotās kompetences izmantošanā (iepriekš 50. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 538. punkts), un šo kompetenci tā var izmantot, lai atceltu, samazinātu vai palielinātu Komisijas noteiktā naudas soda summu (skat. šajā ziņā Tiesas 2007. gada 8. februāra spriedumu lietā C-3/06 P *Groupe Danone*/Komisija, Krājums, I-1331. lpp., 60.–62. punkts).

311 Šis pamats būtībā ietver četras daļas, kas attiecas, pirmkārt, uz attiecīgā pārkāpuma smagumu, otrkārt, uz diferencētas attieksmes piemērošanu un sākumsummas noteikšanu, treškārt, sākumsummas palielināšanu preventīvai iedarbībai un, ceturtkārt, palielinājumu pārkāpuma ilguma dēļ.

312 Vispārīgākā veidā prasītājas tāpat izvirza iebildumu, kas izriet no tiesiskās drošības principa pārkāpuma, ievērojot tām ar apstrīdēto lēmumu noteiktā naudas soda neparedzamo raksturu.

— Par pirmo sadaļu par pārkāpuma smaguma novērtējumu

313 Saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punktu, lai noteiktu naudas soda apmēru, ir jāņem vērā pārkāpuma ilgums un smagums.

314 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pārkāpuma smagumu nosaka, pamatojoties uz ļoti daudziem apstākļiem — tādiem kā īpašie lietas apstākļi, lietā pastāvošā situācija un naudas sodu preventīvais raksturs, attiecībā uz kuriem Komisijai ir rīcības brīvība (Tiesas 2005. gada 28. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 241. punkts, un 2009. gada 24. septembra spriedums apvienotajās lietās C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P un C-137/07 P *Erste Group Bank* u.c./Komisija, Krājums, I-8681. lpp., 91. punkts).

315 Konkrētāk, saskaņā ar pamatnostādņu 1.A punkta pirmo daļu, novērtējot pārkāpuma smagumu, jāņem vērā tā raksturs, faktiskā ietekme uz tirgu gadījumos, kad to iespējams noteikt, un attiecīgā ģeogrāfiskā tirgus apjoms.

316 Neierobežotas kompetences attiecībā uz pārbaudi ietvaros Vispārējai tiesai jāvērtē, vai uzliktā naudas soda apmērs ir samērīgs salīdzinājumā ar pārkāpuma smagumu, un jālīdzsvaro pārkāpuma smagums un apstākļi, uz kuriem atsaucas prasītājas (skat. šajā ziņā Vispārējās tiesas 2005. gada 25. oktobra spriedumu lietā T-38/02 *Groupe Danone*/Komisija, Krājums, II-4407. lpp., 136. punkts).

317 Prasītājas izvirza trīs iebildumus, lai apšaubītu to, kā Komisija noteikusi pārkāpuma smagumu. Pirmkārt, tās iebilst pret pārkāpuma kvalifikāciju par sevišķi smagu, ievērojot vienošanās raksturu un mērķi. Otrkārt, tās pārmet Komisijai, ka tā nav pārbaudījusi aizliegtās vienošanās ietekmi uz tirgu un nav ievērojusi savu pienākumu norādīt pamatojumu šajā ziņā. Treškārt, tās uzskata, ka, pretēji Komisijas secinājumiem, konkrētā tirgus ģeogrāfiskais apjoms būtu bijis jāņem vērā kā mīkstinošs apstāklis, nosakot pārkāpuma smagumu.

318 Saistībā ar pirmo iebildumu prasītājas apgalvo, ka, ciktāl rīcība, par kuru apsūdz, ir aprobežojusies ar vispārēju viedokļu apmaiņu par tirgus apstākļiem un nav izpaudusies kā saskaņošana par konkrētu rīcību, pārkāpumu var kvalificēt tikai kā mazāk smagu vai smagu. Turklāt tās uzsver, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ir atteikusies no vairākiem pārkāpuma elementiem salīdzinājumā ar paziņojumu par iebildumiem.

319 Ir jāatgādina, ka sevišķi smagus pārkāpumus pamatnostādņu 1.A punkta otrās daļas trešā ievilkuma izpratnē veido "galvenokārt horizontāli "cenu karteļu" tipa ierobežojumi un tirgus sadales kvotas".

320 Turklāt no pastāvīgās judikatūras izriet, ka šāda veida aizliegtās vienošanās ir daļa no vissmagākajiem konkurences tiesību pārkāpumiem, jo tās atbilstoši to mērķim tiecas skaidri un vienkārši iznīcināt konkurenci starp uzņēmumiem, kas tos īsteno, un tādējādi ir pretrunā Savienības pamatmērķiem (skat. šajā ziņā iepriekš 316. punktā minēto 2005. gada 25. oktobra spriedumu lietā *Groupe Danone*/Komisija, 147. punkts un tajā minētā judikatūra).

321 Taču, tā kā Komisija ir pamatoti konstatējusi, ka prasītājas bija piedalījušās pārkāpumā, ko veidoja nolīgumu un/vai saskaņotu darbību kopums, kura mērķis bija ierobežot konkurenci kopējā tirgū, it īpaši saskaņojot cenas un cenu paaugstināšanas un sadalot klientus, nevar piekrist prasītāju argumentam, ka pārkāpums nevarēja tikt uzskatīts par sevišķi smagu.

322 Apstrīdētā lēmuma 442. apsvērumā veiktajā konstatācijā, ka pārkāpums izskatāmajā lietā tā rakstura dēļ atbilstoši pamatnostādnēm ir jākvalificē kā sevišķi smags, tādējādi nav pieļauta kļūda. Šo secinājumu nevar padarīt spēkā neesošu apstāklis, ka noteikti paziņojumā par iebildumiem norādīti pārkāpuma elementi nav izmantoti apstrīdētajā lēmumā, ciktāl tajā norādīti elementi, kas attaisno pārkāpuma kvalificēšanu par sevišķi smagu.

323 Saistībā ar to otro iebildumu par aizliegtās vienošanās ietekmi uz tirgu, prasītājas uzskata, ka, ievērojot jūtamas ietekmes uz tirgu neesamību, Komisija kļūdaini pārkāpumu kvalificējusi kā sevišķi smagu. Tās pārmet Komisijai, ka tā nav ņēmusi vērā konstatācijas šajā ziņā, kas ietvertas ekspertu ekonomiskajā ziņojumā, ko tās ir iesniegušas administratīvās izmeklēšanas laikā, kura rezultāti turklāt esot apstiprināti ar citu ekspertu ziņojumu, ko tās esot pasūtījušas pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas. Tās turklāt uzskata, ka Komisija ir pārkāpusi savu pienākumu norādīt pamatojumu,

tikai apliecinot, ka pārkāpuma ietekme nebija nosakāma. Turklāt no lēmuma 453. un 457. apsvēruma izrietot pretējs secinājums.

324 Ir jāatgādina, ka, kaut arī pārkāpuma konkrētā ietekme uz tirgu ir apstāklis, kas ir jāņem vērā, lai novērtētu minētā pārkāpuma smagumu, runa ir par vienu no vairākiem kritērijiem, tādiem kā pārkāpuma raksturs un ģeogrāfiskā tirgus apjoms. Tāpat no pamatnostādņu 1.A punkta pirmās daļas izriet, ka šī ietekme ir jāņem vērā tikai tad, ja tā ir nosakāma.

325 Tāpat ir jānorāda, ka horizontālās aizliegtās vienošanās par cenām vai tirgu sadali, par ko ir runa šajā lietā aplūkojamā pārkāpuma gadījumā, var kvalificēt kā sevišķi smagas tikai to rakstura dēļ vien un Komisijai nav pienākuma pierādīt pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu. Pārkāpuma konkrētā ietekme ir tikai viens no elementiem, kas, ja tā ir nosakāma, var ļaut Komisijai paaugstināt naudas soda sākumsummu, pārsniedzot minimālo paredzamo summu EUR 20 miljonu apmērā (Tiesas 2009. gada 3. septembra spriedums lietā C-534/07 P *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, Krājums, I-7415. lpp., 74. un 75. punkts).

326 Izskatāmajā lietā apstrīdētā lēmuma 452. apsvērumā Komisija ir noteikusi:

"Šīs procedūras ietvaros nav iespējams noteikt, kādas bija nolīgumu kopuma, kas veido pārkāpumu, faktiskās sekas Nīderlandes tirgū, un Komisija tādējādi nepamatojas uz konkrētu ietekmi atbilstoši pamatnostādnēm, saskaņā ar kurām konkrētā ietekme ir jāņem vērā, ja to iespējams noteikt [..]. Tādējādi Komisija neņems vērā konkrēto ietekmi uz tirgu, lai noteiktu izskatāmajā lietā piemērojamos naudas sodus."

327 Turpinot, apstrīdētā lēmuma 455. apsvērumā, kas ietver secinājumu par pārkāpuma smagumu, Komisija secina:

"Ievērojot pārkāpuma raksturu un apstākli, ka tas ir attiecies uz visu Nīderlandes teritoriju, uzņēmumi, kas ir šī lēmuma adresāti, ir izdarījuši sevišķi smagu [EKL] 81. panta pārkāpumu."

328 No šīm rindkopām izriet, ka, lai noteiktu pārkāpuma smagumu, Komisija nav pamatojusies uz pārkāpuma ietekmi uz tirgu, bet gan uz pārkāpuma raksturu un konkrētā ģeogrāfiskā tirgus apjomu.

329 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka, ņemot vērā konstatētā pārkāpuma raksturu, kura priekšmets bija cenu un cenu paaugstināšanu saskaņošana, kā arī laiku pa laikam notikusi saskaņošana par klientu sadali, Komisija varēja likumīgi neņemt vērā pārkāpuma ietekmi uz tirgu.

330 Šajos apstākļos prasītājas vēl jo vairāk nevarēja pārmest Komisijai, ka tā nav ņēmusi vērā ekspertu ziņojumu, ko tās tai bija iesniegušas administratīvā procesa laikā, lai pamatotu savu argumentu, ka pārkāpumam nav bijis ietekmes uz tirgu.

331 Turklāt attiecībā uz fakultatīvu elementu saistībā ar naudas soda summas noteikšanu, kas turklāt nav ticis ņemts vērā izskatāmajā lietā, prasītājas nevarēja Komisijai likumīgi pārmest, ka tā nav izskaidrojusi motivāciju savai konstatācijai attiecībā uz pārkāpuma konkrētās ietekmes nenosakāmo raksturu.

332 Turklāt prasītājas kļūdaini uzskata, ka no apstrīdētā lēmuma 453. un 457. apsvēruma izriet, ka Komisija faktiski ir ņēmusi vērā ietekmi uz tirgu, nosakot naudas soda summu.

333 No apstrīdētā lēmuma 452. apsvēruma skaidri izriet, ka Komisija nav ņēmusi vērā attiecīgo ietekmi. Ar šo konstatējumu pretrunā nenonāk motīvi, kas ietverti apstrīdētā lēmuma 453. un 457. apsvērumā, uz ko atsaukušās prasītājas. Tādējādi apstrīdētā lēmuma 453. apsvērumā Komisija ir vienīgi novērtējusi konkrētā tirgus apjomu, nenovērtējot pārkāpuma ietekmi uz šo tirgu. Apstrīdētā lēmuma 457. apsvērumā tā ir tikai atgādinājusi nepieciešamību individualizēt sākumsummas saistībā ar diferencētu attieksmi, ievērojot katra iesaistītā uzņēmuma rīcības individuālo nozīmi.

334 Līdz ar to prasītāju otrais iebildums nav pamatots.

335 Ar savu trešo iebildumu par konkrētā ģeogrāfiskā tirgus apjomu prasītājas min Nīderlandes nelielo teritoriju un ierobežoto nozīmi, kāda ir alus tirgum tās kopējā ekonomikā. Tās turklāt uzskata, ka tikai apstāklis, ka kopējā alus darītāju tirgus daļa bija vairāk nekā 90 % no Nīderlandes tirgus, nekavē pārkāpumu kvalificēt kā mazāk smagu vai smagu, it īpaši Komisijas agrāko lēmumu kontekstā.

336 Apstrīdētā lēmuma 453. apsvērumā Komisija, lai noteiktu pārkāpuma smagumu, ir ņēmusi vērā apstākli, ka "apskatāmo uzņēmumu kopējā tirgus daļa Nīderlandes tirgū pārsniedza 90 %". Komisija tāpat ir konstatējusi, ka pārkāpums attiecās gan uz "horeca" sektoru, gan mājas patēriņa sektoru. Tādējādi tā secināja, ka "aizliegtās vienošanās priekšmets ir bijuši 90 % no kopējā Nīderlandes tirgus".

337 Šajā ziņā no judikatūras izriet, ka visa dalībvalsts teritorija ir nozīmīga kopējā tirgus daļa (Tiesas 1983. gada 9. novembra spriedums lietā 322/81 *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin*/Komisija, *Recueil*, 3461. lpp., 28. punkts).

338 Tādējādi, konstatējusi, ka pārkāpums attiecās uz 90 % Nīderlandes alus tirgus un ka tas attiecās uz katru no galvenajiem tirdzniecības sektoriem šī tirgus ietvaros, Komisija pamatoti varēja ņemt vērā konkrētā ģeogrāfiskā tirgus apjomu, lai kvalificētu pārkāpumu kā sevišķi smagu.

339 Turklāt ir jāatgādina, ka tādi pārkāpumi kā nolīgumi vai saskaņotas darbības, kas īpaši attiecas uz cenu noteikšanu un klientu sadali, saskaņā ar judikatūru, pamatojoties tikai uz to raksturu, var izraisīt pārkāpuma kvalifikāciju par sevišķi smagu, bez nepieciešamības, lai šādu rīcību raksturotu īpašs ģeogrāfisks plašums.

340 Šo secinājumu turklāt apstiprina tas, ka, ja aptuvenajā smagu pārkāpumu aprakstā ir minēts, ka "visbiežāk tie izpaužas kā horizontāli vai vertikāli ierobežojumi [..], kuri tiek piemēroti daudz stingrāk, kuriem ir lielāka ietekme uz tirgu un kuru ietekme attiecas uz plašām kopējā tirgus zonām", tad sevišķi smagu pārkāpumu aptuvenajā aprakstā savukārt nav minētas nekādas prasības par konkrētu ietekmi uz tirgu, ne arī ietekme uz īpašu ģeogrāfisko apgabalu (iepriekš 316. punktā minētais 2005. gada 25. oktobra spriedums lietā *Groupe Danone*/Komisija, 150. punkts).

341 No tā izriet, ka apstāklis, ka attiecīgā ģeogrāfiskā tirgus apjoms ietver valsts dimensiju, katrā ziņā neizslēdz izskatāmajā lietā izdarītā pārkāpuma kvalificēšanu kā sevišķi smagu.

342 Šāds risinājums vēl jo vairāk ir skaidri redzams, ciktāl tas attiecas uz, kā tiek apgalvots, ierobežoto nozīmi, kāda ir alus tirgum Nīderlandes ekonomikā, jo konkrētās preces tirgus apjoms principā nav elements, kas obligāti ir jāņem vērā, bet ir tikai viens no atbilstošajiem elementiem, lai novērtētu pārkāpuma smagumu un noteiktu naudas soda summu (skat. šajā ziņā Tiesas 2007. gada 25. janvāra spriedumu lietā C-407/04 P *Dalmine*/Komisija, Krājums, I-829. lpp., 132. punkts).

343 Ievērojot visus šos apsvērumus, trešais iebildums, kā arī šī pamata pirmā daļa kopumā nevar tikt apmierināta.

— Par otro daļu — par sākumsummas noteikšanu un diferencētas attieksmes piemērošanu

344 Prasītājas apstrīd tām noteiktā naudas soda sākumsummu, pirmkārt, atsaucoties uz vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, ievērojot Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi un, konkrētāk, naudas sodus, kas noteikti Beļģijas alus darītājiem ar Lēmumu 2003/569/EK. Atsaucoties uz šī paša principa pārkāpumu, tās tāpat norāda uz noteiktiem Komisijas lēmumiem par pārkāpumiem, kas skar vienas dalībvalsts tirgu, kuru dēļ pārkāpums kvalificēts kā "smags", vai tādu sākumsummu noteikšanu, kuras ir zemākas par izskatāmajā lietā noteikto.

345 Ievadā ir jāuzsver, pirmkārt, ka Komisijas agrākā lēmumu pieņemšanas prakse nav juridisks ietvars naudas sodiem konkurences jomā (Vispārējās tiesas 2003. gada 30. septembra spriedums lietā T-203/01 *Michelin*/Komisija, *Recueil*, II-4071. lpp., 292. punkts) un, otrkārt, ka Komisijai Regulas Nr. 17 un Regulas Nr. 1/2003 ietvaros ir rīcības brīvība, nosakot naudas sodu summu, lai mudinātu uzņēmumus rīkoties,

ievērojot konkurences tiesību normas (Vispārējās tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedums apvienotajās lietās T-236/01, T-239/01, no T-244/01 līdz T-246/01, T-251/01 un T-252/01 *Tokai Carbon* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1181. lpp., 216. punkts), un kompetence jebkurā brīdī pielāgot naudas sodu līmeni šīs politikas vajadzībām (iepriekš 314. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 169. punkts).

346 Izskatāmajā lietā prasītājām uzliktā naudas soda summas noteikšana ir tikusi veikta saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punktu, ievērojot attiecīgā pārkāpuma smagumu un ilgumu. Šajā ziņā prasītājas nevar secināt pamatotu argumentu tikai no apstākļa, ka savā agrākajā lēmumu pieņemšanas praksē Komisija līdzīgu rīcību ir sodījusi, nosakot mazākus naudas sodus nekā tie, kas prasītājām noteikti izskatāmajā lietā.

347 Šajos apstākļos prasītājas tāpat nevar pamatoties uz vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu. Tiesa ir atkārtoti nolēmusi, ka Komisijas agrākā lēmumu pieņemšanas prakse nav juridisks ietvars naudas sodiem konkurences jomā un ka lēmumiem par citām lietām ir tikai norādošs raksturs attiecībā uz iespējamu diskriminācijas pastāvēšanu, ievērojot, ka ir mazticami, ka lietu konkrētie apstākļi, tādi kā tirgi, preces, uzņēmumi un attiecīgie periodi, būtu identiski (skat. iepriekš 314. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Erste Group Bank* u.c./Komisija, 233. punkts un tajā minētā judikatūra).

348 Šajā ziņā attiecībā uz prasītāju argumentāciju, izvirzot pārkāpuma kvalifikāciju un naudas sodu līmeni, kas noteikti ar lēmumiem par noteiktiem pārkāpumiem, kuri aprobežojas ar vienu dalībvalsti, ir jānorāda, ka, izņemot pēdējo minēto apstākli, prasītājas neapgalvo izvirzīto pārkāpumu identiskumu, it īpaši attiecībā uz precēm,

uzņēmumiem un attiecīgajiem periodiem. Tātad šī argumentācija nevar būt pietiekama, lai pierādītu apgalvoto diskriminējošo attieksmi.

349 Attiecībā uz Lēmumu 2003/569/EK, prasītājas atsaucas uz vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, pamatojoties uz apstākli, ka iesaistītajiem Beļģijas alus darītājiem noteiktie naudas sodi ir bijuši daudz zemāki nekā tie, kas noteikti ar apstrīdēto lēmumu, lai arī ne pārkāpumu raksturs, ne attiecīgo tirgu apstākļi nav parādījuši atšķirības, kas attaisnotu šo neatbilstību.

350 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Komisija pārkāpumu smagumu vērtē, pamatojoties uz daudziem elementiem, kas neizriet no ierobežota vai izsmeļoša vērā ņemamo kritēriju saraksta, un ka turklāt tai nav pienākuma piemērot precīzu matemātisku formulu — vienalga, vai tas attiektos uz kopējo noteiktā naudas soda summu vai tās sadalījumu dažādos elementos (skat. Vispārējās tiesas 2004. gada 13. janvāra spriedumu lietā T-67/01 *JCB Service*/Komisija, *Recueil*, II-49. lpp., 187. un 188. punkts un tajos minētā judikatūra).

351 Šajos apstākļos naudas sodu, kas noteikti divu lēmumu par dažādiem pārkāpumiem adresātiem, tieša salīdzināšana rada risku deformēt specifiskās funkcijas, ko pilda dažādas naudas soda aprēķināšanas stadijas. Naudas sodu galīgās summas atspoguļo apstākļus, kas ir specifiski katras aizliegtās vienošanās gadījumā, kā arī vērtējumus tieši izskatāmās lietas gadījumam.

352 No visa iepriekš minētā izriet, ka attiecībā uz noteikto naudas sodu līmeni prasītāju situāciju nevar salīdzināt ar uzņēmumu, uz kuriem attiecās izvirzītie agrākie lēmumi, situāciju.

353 Ievērojot šos apsvērumus, ir jānoraida iebildums, kas saistīts ar vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, ņemot vērā Komisijas agrāko lēmumu pieņemšanas praksi.

354 Otrkārt, prasītājas norāda, ka Komisija ir piemērojusi diferencētu attieksmi, kas izriet no kļūdainiem pieņēmumiem, pārkāpjot "saprātīga rakstura", vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principus, un nav pienācīgi pamatojusi savu lēmumu šajā ziņā.

355 Šajā ziņā, pirmkārt, prasītājas kļūdaini apgalvo, ka Komisija esot piemērojusi diferencētu attieksmi, pamatojoties uz pārkāpuma faktisko ietekmi uz tirgu, kas ir pretrunā apstrīdētā lēmuma 452. apsvērumā norādītajam secinājumam, saskaņā ar kuru minētā ietekme nav tikusi ņemta vērā.

356 Prasītāju arguments izriet no kļūdainas apstrīdētā lēmuma 457. apsvēruma izpratnes, kurš tikai atgādina pamatnostādņu 1.A punkta sestajā daļā izteikto apsvērumu, saskaņā ar kuru par noteikta smaguma pārkāpumu gadījumos, kad iesaistīti vairāki uzņēmumi, kā tas ir attiecībā uz karteļiem, var līdzsvarot vispārēju sākumsummu, lai noteiktu specifisku sākumsummu, ņemot vērā katra uzņēmuma konkrēto nozīmi un tādējādi faktisko ietekmi uz konkurenci, it īpaši, ja pastāv nozīmīgas atšķirības uzņēmumu, kas izdarījuši viena veida pārkāpumu, lielumā.

357 Pretēji prasītāju apgalvotajam, "katra uzņēmuma pārkāpjošās rīcības konkrētās nozīmes un tādējādi faktiskās ietekmes uz konkurenci" vērā ņemšana attiecas uz aizliegtas vienošanās dalībnieku sadalīšanu kategorijās, ievērojot to lielumu attiecīgajā tirgū references periodā, un nenozīmē, ka tiek vērā ņemta pārkāpuma, skatot to kopsakarā, ietekme uz tirgu.

358 Pretēji prasītāju norādītajam, diferencētas attieksmes piemērošana, pamatojoties uz šo tiesību normu, neprasa ņemt vērā pārkāpuma faktisko ietekmi uz tirgu un tādējādi nenozīmē, ka Komisija būtu konstatējusi, ka attiecīgajam pārkāpumam būtu bijusi šāda ietekme.

359 Otrkārt, atsaucoties uz "saprātīga rakstura" un vienlīdzīgas attieksmes principu pārkāpumu, ievērojot apstākli, ka *InBev* bija ieguvusi naudas soda imunitāti, prasītājas tikai izvirzīja argumentāciju, kas jau noraidīta iepriekš 70.–90. punktā, kura izriet no *InBev* ziņojuma, kā tiek apgalvots, nenoteiktā un pretrunīgā rakstura.

360 Attiecībā uz apgalvoto nepietiekamo pamatojumu par diferencētas attieksmes piemērošanu ir jānorāda, ka būtiskās formas prasības, kādas ir pienākuma norādīt pamatojumu naudas soda aprēķinam, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ir izpildītas, ja Komisija savā lēmumā norāda vērtējuma elementus, kas tai ļāvusi novērtēt pārkāpuma smagumu un ilgumu (skat. iepriekš 286. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 463. punkts un tajā minētā judikatūra).

361 Izskatāmajā lietā no apstrīdētā lēmuma 458. apsvēruma izriet, ka, lai noteiktu konkrēto, prasītājām atbilstošo sākumsummu, Komisija ir atsaukusies uz alus pārdošanu, ko tās realizējušas Nīderlandē pārkāpuma pēdējā pilnajā kalendāra gadā, proti, 1998. gadā. Prasītājas ir iekļautas pirmajā kategorijā no relatīvās ietekmes tirgū viedokļa, pamatojot ar to, ka alus pārdošana, ko tās bija realizējušas, bija daudz lielāka nekā pārējo alus darītāju īstenotā.

362 Ciktāl Komisija ir norādījusi prasītāju 1998. gadā realizēto apgrozījumu kā pamatu to iekļaušanai pirmajā kategorijā, nevar piekrist prasītāju apgalvojumam, kas saistīts ar pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi. Šajā ziņā apsvērumi, kas it īpaši norādīti apstrīdētā lēmuma 458. apsvērumā, ir pietiekami, lai ļautu prasītājām zināt apstrīdētā

lēmuma pamatojumu šajā ziņā un lai Vispārējās tiesas rīcībā būtu pietiekami elementi, lai tā varētu veikt savu pārbaudi (skat. šajā ziņā Tiesas 2008. gada 22. maija spriedumu lietā C-266/06 P *Evonik Degussa*/Komisija un Padome, Krājumā nav publicēts, 103. punkts).

363 Visbeidzot, ir jānorāda, ka Komisijas izmantotā pieeja šajā ziņā pilnībā atbilst kritērijiem, kas iedibināti ar pamatnostādnēm un iepriekš minēto judikatūru, ciktāl uzņēmumu, kas piedalījušies pārkāpumā, tirdzniecības apgrozījums references periodā ir lietderīga norāde par to individuālo nozīmi tirgū. Attiecīgi sākumsummas noteikšana, kas izriet no šādas pieejas, kā tāda nevar izraisīt samērīguma principa pārkāpumu.

364 Ievērojot iepriekš minēto, ir jāsecina, ka Komisija nav pārkāpusi prasītāju izvirzītos principus, nosakot sākumsummu un piemērojot diferencētu attieksmi, un nav pārkāpusi savu pienākumu norādīt pamatojumu šajā ziņā.

365 Tādējādi šī pamata otrā daļa ir jānoraida.

— Par trešo daļu — par palielinājumu preventīvas iedarbības dēļ

366 Prasītājas uzskata, ka, piemērojot attiecīgo palielinājuma koeficientu, Komisija ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes, samērīguma un tiesiskās drošības principus.

367 Ir jāatgādina, ka, lai noteiktu naudas soda summu, Komisijai ir jārūpējas par tā preventīvo iedarbību (Tiesas 1983. gada 7. jūnija spriedums apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, *Recueil*, 1825. lpp., 106. punkts, un Vispārējās tiesas 2006. gada 27. septembra spriedums lietā T-329/01 *Archer Daniels Midland*/Komisija, Krājums, II-3255. lpp., 63. punkts).

368 Šajā ziņā Komisija var it īpaši ņemt vērā attiecīgā uzņēmuma lielumu un ekonomisko varu (skat. šajā ziņā iepriekš 367. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, 120. punkts, un iepriekš 314. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 243. punkts).

369 Tāpat pamatnostādņu 1.A punkta ceturtajā daļā ir paredzēts, ka jāņem vērā pārkāpuma autoru reālā ekonomiskā spēja nodarīt būtisku kaitējumu pārējiem tirgus dalībniekiem, tostarp patērētājiem, un jānosaka naudas soda summa tādā līmenī, kas ļauj tai nodrošināt pietiekami preventīvo raksturu.

370 Izskatāmajā lietā atbilstoši šiem apsvērumiem Komisija ir norādījusi, ka naudas soda summa ir jānosaka tādā līmenī, kas nodrošinātu pietiekamu preventīvo iedarbību, ievērojot katra uzņēmuma lielumu (apstrīdētā lēmuma 463. apsvērums).

371 Šajā pašā apsvērumā Komisija attiecībā uz prasītājām sākumsummai ir piemērojusi palielinājuma koeficientu 2,5, ievērojot *Heineken* nozīmīgo lielumu, kas izriet no tās ievērojamā apgrozījuma pasaulē pēdējā finanšu gadā pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas datuma, par kuru bija pieejami dati.

372 Šajā ziņā attiecībā uz prasītāju apgalvojumu par palielinājumiem, kas piemēroti agrākajos Komisijas lēmumos, ir jāatgādina, ka Komisijai ir rīcības brīvība, nosakot naudas sodu summas, lai mudinātu uzņēmumus rīkoties, ievērojot konkurences tiesību normas. Tas, ka Komisija iepriekš piemēroja konkrēta apmēra naudas sodus noteikta veida pārkāpumiem, nevar liegt tai iespēju jebkurā brīdī palielināt šo apmēru, lai nodrošinātu, ka tiek īstenota konkurences politika, un lai pastiprinātu naudas sodu preventīvo iedarbību (skat. Vispārējās tiesas 2008. gada 8. oktobra spriedumu lietā T-68/04 *SGL Carbon*/Komisija, Krājums, II-2511. lpp., 49. punkts un tajā minētā judikatūra).

373 Tādējādi apstāklis, ka savā agrākajā lēmumu pieņemšanas praksē Komisija piemērojusi zemākus palielinājuma koeficientus attiecībā uz *Heineken* pielīdzināma lieluma uzņēmumiem, nevar būt pamats ne attiecīgā palielinājuma nesamērīgam un diskriminējošam raksturam, ne juridiskās drošības principa pārkāpumam.

374 Attiecībā uz apgalvoto pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu ir jākonstatē, ka, norādot, pirmkārt, uz nepieciešamību noteikt naudas sodu summu līmenī, kas nodrošina pietiekamu preventīvu iedarbību, un, otrkārt, *Heineken* nozīmīgo lielumu, kas izriet no tā ievērojamā pasaules tirdzniecības apgrozījuma (apstrīdētā lēmuma 463. apsvērums), Komisija ir norādījusi juridiski pietiekamus elementus, kas ņemti vērā, lai prevencijas mērķiem palielinātu sākumsummu attiecībā uz prasītājām, tādējādi tām ļaujot uzzināt pamatojumu šim palielinājumam, kas veikts, ievērojot to konkrēto situāciju, un īstenot savas tiesības, kā arī ļaujot tiesai veikt savu pārbaudi.

375 Norādot iemeslus, kas pamato naudas soda apmēru, Komisijai nav pienākuma norādīt skaitliskus elementus, no kuriem tā, it īpaši attiecībā uz meklēto preventīvo iedarbību, ir vadījusies, īstenojot savu rīcības brīvību (skat. šajā ziņā Tiesas 2000. gada

16. novembra spriedumu lietā C-279/98 P *Cascades*/Komisija, *Recueil*, I-9693. lpp., 39.–48. punkts, un Vispārējās tiesas 2006. gada 27. septembra spriedumu lietā T-330/01 *Akzo Nobel*/Komisija, Krājums, II-3389. lpp., 125. punkts).

376 Turklāt attiecībā uz vērtējumu, kas pamatoti veikts, ievērojot attiecīgā uzņēmuma lielumu un ekonomisko varu, prasītājas kļūdaini uzskata, ka, nosakot attiecīgo palielinājuma koeficientu, Komisijai esot pienākums ņemt vērā citus apstākļus, tādus kā pārkāpuma raksturs, tā ietekmes uz tirgu apgalvotā neesamība, apstāklis, ka pārkāpums ticis izbeigts pirms izmeklēšanas uzsākšanas vai ka administratīvais process bijis pārmērīgi ilgs.

377 Ievērojot iepriekš izklāstīto, šī pamata trešā daļa ir jānoraida.

— Par ceturto daļu — par palielinājumu pārkāpuma ilguma dēļ

378 Apstrīdētā lēmuma 466. apsvērumā Komisija konstatē, ka *Heineken* piedalījās pārkāpumā vismaz laika periodā no 1996. gada 27. februāra līdz 1999. gada 3. novembrim, proti, trīs gadus un astoņus mēnešus. Līdz ar to naudas soda sākumsumma attiecībā uz prasītājām ir tikusi palielināta par 35 %, proti, par 10 % par katru pilnu pārkāpuma gadu un par 5 % par atlikušo sešus mēnešus vai vairāk ilgo periodu.

379 Prasītājas apšauba šo vērtējumu, apstrīdot Komisijas konstatācijas par attiecīgā pārkāpuma sākuma un beigu datumiem.

380 Ir jānorāda, kā jau konstatēts, izvērtējot septīto pamatu iepriekš 210.–229. punktā, ka Komisija ir pamatoti nospriedusi, ka pārkāpuma ilgums attiecībā uz prasītājām atbilda laika periodam no 1996. gada 27. februāra līdz 1999. gada 3. novembrim. Šajā ziņā Komisijas veiktais palielinājums par 35 % naudas soda sākumsummai nevar tikt apšaubīts.

381 Tādējādi nevar piekrist ceturtajai daļai par pārkāpuma ilgumu.

— Par apgalvoto tiesiskās drošības principa pārkāpumu

382 Prasītājas apgalvo, ka naudas soda summa, kā to noteikusi Komisija, pat provizoriski nebija paredzama.

383 Ir jāatgādina, ka tiesiskā drošība ir Savienības tiesību vispārējs princips, ar kuru īpaši ir izvirzīta prasība, ka Savienības tiesiskajam regulējumam, kas ietver nelabvēlīgas sekas privātpersonām, ir jābūt skaidram un precīzam, un attiecībā uz konkrētajām personām tā piemērošanai ir jābūt paredzamai (skat. Vispārējās tiesas 2006. gada 5. aprīļa spriedumu lietā T-279/02 *Degussa*/Komisija, Krājums, II-897. lpp., 66. punkts un tajā minētā judikatūra).

384 No šī principa obligāti izriet pārkāpumu sastāvu un sodu likumības princips, ar kuru tiek prasīts, lai pārkāpumi un par tiem uzliekamie sodi būtu skaidri noteikti likumā (iepriekš 362. punktā minētais spriedums lietā *Evonik Degussa*/Komisija un Padome, 39. punkts).

385 Ir svarīgi šajā ziņā atgādināt, ka, lai gan Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. un 3. punkts atstāj Komisijai plašu rīcības brīvību, regula tomēr tās izmantošanu ierobežo, nosakot objektīvus kritērijus, kas Komisijai ir jāievēro. Tā, pirmkārt, iespējami piemērojamajai naudas soda summai ir skaitlisks un absolūts maksimālais apmērs, tādējādi naudas soda maksimālais apmērs, ko var piemērot kādam uzņēmumam, ir iepriekš nosakāms. Otrkārt, šīs rīcības brīvības izmantošana tāpat ir ierobežota ar noteikumiem, ko Komisija pati sev ir noteikusi pamatnostādnēs, Komisijas administratīvajai praksei turklāt esot pilnībā pakļautai Savienības tiesas pārbaudei. Tā saprātīgs uzņēmējs, vajadzības gadījumā saņemot juridisku konsultāciju, var pietiekami precīzi paredzēt aprēķināšanas metodi un kārtību, kādā nosaka naudas sodu lielumu par tā attiecīgu rīcību, un tas, ka šim uzņēmējam iepriekš nav precīzi zināms naudas sodu apmērs, ko Komisija uzliks katrā atsevišķā gadījumā, nav uzskatāms par soda tiesiskuma principa pārkāpumu (skat. šajā ziņā iepriekš 362. punktā minēto spriedumu lietā *Evonik Degussa*/Komisija un Padome, 50.–55. punkts).

386 Turklāt uzņēmumiem, kas ir iesaistīti administratīvajā procesā, kura rezultātā var tikt uzlikts naudas sods, jāņem vērā iespēja, ka Komisija var jebkurā brīdī izlemt paaugstināt naudas sodu apmēru salīdzinājumā ar iepriekš piemēroto naudas sodu apmēru (iepriekš 314. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 229. un 230. punkts). Apstāklis, ka Komisija jebkurā brīdī var pārskatīt vispārējo naudas sodu līmeni kontekstā ar citas konkurences politikas ieviešanu, tādējādi attiecīgajiem uzņēmumiem ir saprātīgi paredzams (skat. šajā ziņā iepriekš 367. punktā minēto spriedumu lietā *Archer Daniels Midland*/Komisija, 48. punkts).

387 Izskatāmajā lietā attiecībā uz pārkāpumu, kas pēc sava rakstura ir sevišķi smags, ko veido rīcība, kuras pretlikumīgumu Komisija apstiprinājusi vairākkārt, šie apsvērumi vēl jo vairāk ir piemērojami.

388 Tādējādi, pat ja prasītājas iepriekš nevar precīzi zināt naudas sodu līmeni, kurus Komisija noteiks attiecīgajā lietā, it īpaši ņemot vērā naudas sodu vispārējā līmeņa palielināšanu, kas notikusi pēc pārkāpuma, šis apstāklis nenorāda uz tiesiskās drošības un sodu tiesiskuma principu pārkāpumu, ciktāl, kā tas ticis konstatēts, izskatot šo pamatu, Komisija izmantojusi savu rīcības brīvību, ievērojot kā juridisko ietvaru, kas noteikts Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. un 3. punktā, un precizējumus Tiesas un Vispārējās tiesas judikatūrā, tā arī rīcības noteikumus, ko tā pati sev noteikusi pamatnostādnēs.

389 Šis pamats, kā arī astotais pamats kopumā līdz ar to ir jānoraida kā nepamatots.

Par devīto pamatu — par to, ka nav ņemti vērā atbildību mīkstinoši apstākļi

Lietas dalībnieku argumenti

390 Pirmkārt, prasītājas norāda, ka apstāklis, ka 1999. gada 3. novembris ir noteikts kā pārkāpuma izbeigšanas datums, lai arī Komisijas veiktās pārbaudes notikušas tikai 2000. gada 22. un 23. martā, Komisijai būtu bijis jāņem vērā, lai samazinātu naudas soda pamatsummu.

391 Otrkārt, tās apgalvo, ka tās pārkāpuma laikā nekad nav paaugstinājušas savu cenu mājas patēriņa sektorā. Tādējādi inkriminētā saskaņošana nekad neesot notikusi.

Ievērojot, ka aptuveni 62 % alus tiek pārdots mājas patēriņa izplatīšanas kanālā, neīstenošana esot pierādīta attiecībā uz lielāko daļu to tirdzniecības. Turklāt "horeca" sektora struktūras sarežģītība un necaurskatāmība padarīja neiespējamu patiesa konkurenci ierobežojoša nolīguma vai patiesas konkurenci ierobežojošas saskaņošanas īstenošanu.

392 Komisija apstrīd prasītāju argumentus.

Vispārējās tiesas vērtējums

393 Šī pamata ietvaros prasītājas būtībā uzskata, ka Komisija ir pārkāpusi pamatnostādnes, ciktāl tā nav pienācīgi ņēmusi vērā atbildību mīkstinošus apstākļus, kas saistīti, pirmkārt, ar pārkāpuma izbeigšanu pirms tās pirmās iesaistīšanās, un, otrkārt, attiecīgo prettiesisko nolīgumu faktisku nepiemērošanu.

394 Vispirms, attiecībā uz pirmo norādīto apstākli ir jāatgādina, ka saskaņā ar pamatnostādņu 3. punktu Komisijas noteiktā naudas soda pamatsumma tiek samazināta tostarp, ja apsūdzētais uzņēmums pārkāpumu izbeidz pēc pirmās Komisijas iejaukšanās.

395 Šāda naudas soda pamatsummas samazinājuma piešķiršana ir obligāti saistīta ar lietas apstākļiem, kuri Komisijai var likt to nepiemērot uzņēmumam, kurš ir prettiesiska nolīguma dalībnieks. Konkrētāk, ja atbildību mīkstinoša apstākļa piemērošana tiktu atzīta situācijās, kurās uzņēmums ir tāda acīmredzami prettiesiska nolīguma

dalībnieks, par kuru tas zināja vai nevarēja nezināt, ka tas ir pārkāpums, tas varētu mudināt uzņēmumus turpināt būt slepenā nolīguma dalībniekiem tik ilgi, cik iespējams, cerot, ka to rīcība nekad netiks atklāta, tomēr apzinoties, ka, ja to rīcība tiktu atklāta, tie varētu panākt naudas soda samazinājumu, pārtraucot pārkāpumu. Šāds atzinums liegtu jebkādu uzliktā naudas soda preventīvo iedarbību un apdraudētu EKL 81. panta 1. punkta lietderīgo iedarbību (Tiesas 2009. gada 9. jūlija spriedums lietā C-511/06 P *Archer Daniels Midland*/Komisija, Krājums, I-5843. lpp., 104. un 105. punkts).

396 Faktiski tas ir atbildību mīkstinošs apstāklis, kas, ievērojot EKL 81. panta 1. punkta lietderīgo iedarbību, ir jāinterpretē sašaurināti, un tikai attiecīgās lietas īpašie apstākļi var attaisnot šī apstākļa ņemšanu vērā (Vispārējās tiesas 2006. gada 27. septembra spriedums lietā T-59/02 *Archer Daniels Midland*/Komisija, Krājums, II-3627. lpp., 337. un 338. punkts).

397 Konkrētāk, ar nodomu izdarīta pārkāpuma izbeigšana nevar tikt uzskatīta par atbildību mīkstinošu apstākli, ja to noteikusi Komisijas iejaukšanās (skat. iepriekš 396. punktā minēto 2006. gada 27. septembra spriedumu lietā T-59/02 *Archer Daniels Midland*/Komisija, 341. punkts un tajā minētā judikatūra).

398 Tieši pamatojoties uz kļūdaino pieņēmumu, prasītājas izvirza *a fortiori* argumentu, norādot, ka attiecīgais atbildību mīkstinošais apstāklis vēl jo vairāk ir jāatzīst gadījumā, kad pārkāpums izbeigts pirms Komisijas pirmās iejaukšanās.

399 Turklāt, pat pieņemot, ka šie apsvērumi nav piemērojami ar to pašu nozīmi gadījumā, kad pārkāpums izbeigts pēc likumpārkāpēja iniciatīvas pirms Komisijas pirmās iejaukšanās, tomēr attiecīgā atbildību mīkstinošā apstākļa atzīšana principā nevar būt

atbilstoša attiecībā uz rīcību, kura izdarīta ar nodomu un kuras pretlikumību Komisija apstiprinājusi vairākkārt.

400 Tādējādi Komisija pamatoti varēja apstrīdētā lēmuma 475. apsvērumā norādīt, ka attiecībā uz izskatāmās lietas pārkāpumu, kas pēc sava rakstura ir sevišķi smags un acīmredzami prettiesisks, apstāklis, ka uzņēmums izbeidz inkriminēto rīcību pirms jebkādas Komisijas iejaukšanās, nepelna, ka to ņem vērā kā atbildību mīkstinošu apstākli.

401 Turklāt, lai gan prasītājas apgalvo, ka Komisija pagātnē ir parādījusi atšķirīgu nostāju attiecībā uz apskatāmo atbildību mīkstinošo apstākli, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru apstāklis vien, ka Komisija savā agrākajā lēmumu pieņemšanas praksē ir uzskatījusi, ka noteikti elementi ir atbildību mīkstinoši apstākļi naudas soda noteikšanas mērķiem, nenozīmē, ka tai būtu pienākums veikt tādu pašu vērtējumu vēlākā lēmumā (iepriekš 316. punktā minētais 2005. gada 25. oktobra spriedums lietā *Groupe Danone*/Komisija, 395. punkts).

402 Ievērojot šos apsvērumus, nevar piekrist prasītāju argumentācijai attiecībā uz to, ka kā atbildību mīkstinošs apstāklis atzīstama to pārkāpjošās rīcības izbeigšana pirms Komisijas pirmās iejaukšanās.

403 Otrkārt, attiecībā uz apgalvoto atbildību mīkstinošo apstākli, kas saistīts ar nolīgumu īstenošanas neesamību, ir jāvērtē, vai prasītāju izvirzītie argumenti ir pēc rakstura tādi, kas apstiprina, ka laika posmā, kurā prasītājas bija nolīgumu dalībnieces, tās faktiski atturējās, rīkojoties tirgū, no to piemērošanas, ievērojot konkurenci, vai vismaz to, ka tās skaidri un būtiski pārkāpa pienākumus, kas attiecās uz šīs aizliegtās vienošanās īstenošanu, tādā mērā, ka traucēja tās darbību (skat. šajā ziņā Vispārējās

tiesas 2006. gada 15. marta spriedumu lietā T-26/02 *Daiichi Pharmaceutical*/Komisija, Krājums, II-713. lpp., 113. punkts).

404 Šajā ziņā Komisija apstrīdētā lēmuma 477. apsvērumā norādīja, ka neviens dalībnieks nav pierādījis, ka tas būtu atturējies no attiecīgo nolēmumu piemērošanas, jo laiku pa laikam notikusi neīstenošana nav "pilnīga un visaptveroša noslēgto nolīgumu noraidīšana".

405 Prasītājas kritizē šos apsvērumus, norādot, ka mājas patēriņa sektorā *Heineken* pārkāpuma periodā nekad nav paaugstinājusi savas cenas un ka attiecībā uz "horeca" sektoru tirgus struktūra ir tik sarežģīta, ka bija neiespējami nonākt pie patiesa nolīguma un, *a fortiori*, to īstenot.

406 Tās šajā ziņā pamatojas uz ekonomiskajiem ziņojumiem, kas pievienoti prasības pieteikumam, no kā īpaši izriet, ka to cenas mājas patēriņa segmentā pārkāpuma periodā nav paaugstinājušās, ka minēto sektoru raksturo konkurence starp alus darītājiem, nozīmīgas tirgus daļu pārvietošanās, pircēju lielā pirktspēja un atlaižu apjoma palielināšanās un ka attiecībā uz "horeca" sektoru to cenas 1996. un 1997. gadā nav paaugstinājušās, tā kā kopējā cenu paaugstināšanās šajā sektorā pārkāpuma laikā turklāt bijusi mazāka par vidējo ilgtermiņa cenu paaugstināšanos un tirgus struktūra ir izraisījusi konkurenci attiecībā uz jaunām un "atbrīvotām" "horeca" tirdzniecības vietām, ar nozīmīgām tirgus daļu pārceļošanām starp alus darītājiem.

407 Turklāt tās Komisijai pārmet, ka tā nav pārbaudījusi pareizos datus attiecībā uz cenām un, konkrētāk, nav novērtējusi nolīgumu nepiemērošanu attiecībā uz katru uzņēmumu, apskatot to individuāli.

408 Komisija noliedz, ka būtu apstrīdētajā lēmumā konstatējusi, ka attiecīgā vienošanās izraisīja faktiskas cenu paaugstināšanās. Tā uzskata, ka apstāklis, ka prasītāju dalība cenu saskaņošanā ir pierādīta, ir pietiekams, lai noraidītu to argumentu, kas saistīts ar attiecīgo vienošanos nepiemērošanu.

409 Ir jānorāda, ka nevar apstiprināt šo Komisijas argumentu. Lai arī tikai apstāklis, ka uzņēmums neīsteno prettiesiskās vienošanās, pēc sava rakstura nav tāds, kas izslēdz tā atbildību, tas tomēr attiecas uz apstākļiem, kas ir jāņem vērā kā atbildību mīkstinošs apstāklis, nosakot naudas soda summu.

410 Tomēr izskatāmajā lietā ir jāapstiprina — kā tas izriet no apstrīdētā lēmuma 349.–354. apsvēruma un kā tas ticis apstiprināts, izskatot piekto un sesto pamatu iepriekš, — ka attiecīgo pārkāpumu veido salikta aizliegta vienošanās, kas īstenota ar nolīgumiem un saskaņotām darbībām, kuras iekļaujas karteļa kopējā plānā, kas piemērots ilgu laika periodu un kura mērķis ir *statu quo* saglabāšana un konkurences minimizēšana. Tās dalībnieki ir saskaņojuši alus cenas un cenu paaugstināšanas Nīderlandē, it īpaši "horeca" sektorā, ierobežojot atlaides mājas patēriņa sektorā, kā arī alus, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, cenas. Vienošanās tāpat ir ietvērusi saskaņošanu attiecībā uz klientu sadali kā "horeca" segmentā, tā arī, kas attiecas uz alu, kas pārdots, izmantojot izplatītāja preču zīmi, mājas patēriņa segmentā. Dalībnieki ir nostiprinājuši savu pozīciju *vis-à-vis* saviem klientiem, proti, lielveikaliem mājas patēriņa sektorā un tirdzniecības vietām "horeca" segmentā, regulāri un cieši konsultējoties un risinot

darījumu sarunas par visiem konkurences parametru nozīmīgajiem aspektiem, lai panāktu cenu paaugstināšanas vai vismaz cenu stabilitāti, kā arī lai ierobežotu sekas, kādas ir alus darītāja nomaiņai, ko izdarījuši klienti mājas patēriņa segmentā.

411 Ievērojot šī vispārējā plāna pastāvēšanu, kas ir izpaudies slepeni noturētajās sanāksmēs, kuras tikušas noturētas ar nolūku, un nozīmīgā laika periodu, prasītāju izvirzītie pierādījumi, kas galvenokārt vērsti uz to, lai pierādītu faktiskas cenu palielināšanas neesamību, nav pietiekami, lai pierādītu, ka tās ir faktiski atturējušās no visu šo vienošanos piemērošanas, vai vismaz to, ka tās skaidri un būtiski pārkāpa pienākumus, kas attiecās uz to īstenošanu, tādā mērā, ka traucēja aizliegtās vienošanās darbību.

412 Attiecībā uz apgalvotajām norādēm par konkurencei atbilstošo rīcību attiecīgajos sektoros, kas izriet no ekonomiskajām analīzēm, kuras pievienotas prasības pieteikumam, proti, tirgus daļu pārceļošanu, atlaižu apjomu palielināšanos, kā arī īpašajiem apstākļiem, kas raksturo tirgus struktūru "horeca" sektorā, proti, ilgtermiņa līgumu pastāvēšana, ir jānorāda, ka, pat pieņemot, ka šie apstākļi ir pierādīti, tie nav konkrētas norādes par konkurencei atbilstošo rīcību, kas varētu traucēt iepriekš 410. punktā aprakstīto vienošanos nosacījumus un attiecīgi kā tādas nav pretrunā attiecīgās aizliegtās vienošanās īstenošanai.

413 Visbeidzot, ciktāl prasītājas atsaucas uz noteiktām norādēm par attiecīgo nolīgumu neīstenošanu, kas izteiktas noteiktu *InBev* direktoru paziņojumos, pietiek norādīt, ka šīs norādes ir tikai vienkārši apgalvojumi, kas paši par sevi nav pietiekami, lai pierādītu, ka aizliegtā vienošanās nav īstenota vai ka tās darbība ir tikusi traucēta.

414 Ievērojot šos apsvērumus, ir jānorāda, ka prasītājas nav pierādījušas tādu apstākļu pastāvēšanu, kas varētu attaisnot atbildību mīkstinoša apstākļa, kas saistīts ar attiecīgo vienošanos noteikumu nepiemērošanu, atzīšanu.

415 Līdz ar to devītais pamats ir jānoraida.

Par desmito pamatu, kas izriet no administratīvā procesa pārliecīgā ilguma iespaidu uz naudas soda summu

Lietas dalībnieku argumenti

416 Prasītājas apgalvo, ka administratīvā procesa pārliecīgais ilgums ir izraisījis augstāka naudas soda noteikšanu, ko tieši izraisījusi Komisijas noteikto naudas sodu līmeņa paaugstināšanās salīdzinājumā ar agrākiem periodiem. Tās īpaši uzsver, ka, ja lēmums būtu bijis pieņemts saprātīgā termiņā, naudas soda summa būtu bijusi zemāka.

417 Komisija apstrīd prasītāju argumentus.

Vispārējās tiesas vērtējums

418 No Tiesas judikatūras izriet — tas, ka agrāk Komisija par dažādiem pārkāpumiem uzlika naudas sodus noteiktā apmērā, neliedz tai palielināt šos naudas sodus, ievērojot Regulā Nr. 1/2003 noteiktās robežas, ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu

konkurences politikas īstenošanu, un konkurences tiesību normu efektīvai piemērošanai, tieši pretēji, ir nepieciešams, lai Komisija jebkurā brīdī varētu naudas soda apmēru pielāgot šīs politikas vajadzībām (iepriekš 367. punktā minētais Tiesas spriedums apvienotajās lietās *Musique diffusion française* u.c./Komisija, 109. punkts, un iepriekš 314. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 169. punkts).

419 Ņemot vērā šo judikatūru, prasītājas nevar pamatoti apgalvot, ka to sods būtu bijis mazāks, ja Komisija būtu pabeigusi administratīvo procesu agrāk, ievērojot, ka administratīvā procesa laikā tā ir paaugstinājusi sankciju vispārējo līmeni (skat. šajā ziņā Vispārējās tiesas 2008. gada 8. jūlija spriedumu lietā T-52/03 *Knauf Gips*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 486. punkts).

420 Ievērojot šos apsvērumus, administratīvā procesa ilgums, lai arī tas būtu bijis pārāk ilgs, nevar tikt uzskatīts par tādu, kam ir ietekme uz apstrīdētā lēmuma saturu tikai tādēļ, ka Komisija pa to laiku ir paaugstinājusi naudas sodu līmeni.

421 Līdz ar to izskatāmajā lietā, lai arī tiesas sēdē Komisija ir atzinusi, ka ap 2005. gadu, t.i., attiecīgā administratīvā procesa laikā, tā ir paaugstinājusi vispārējo naudas sodu līmeni, šo apstākli nevar ņemt vērā, novērtējot saprātīga termiņa principa neievērošanas iespaidu uz apstrīdētā lēmuma saturu.

422 Tādējādi desmito pamatu nevar apmierināt.

Par vienpadsmito pamatu par naudas soda samazinājuma, kas piešķirts administratīvā procesa pārliecīga ilguma dēļ, līmeni

Lietas dalībnieku argumenti

423 Prasītājas apgalvo, ka naudas soda samazinājums par EUR 100 000, ko piešķīrusi Komisija saistībā ar pārliecīgu administratīvā procesa ilgumu, ir pārāk ierobežots salīdzinājumā ar noteiktā naudas soda summu.

424 Komisija norāda, ka ir izmantojusi iespēju pēc pašas iniciatīvas piešķirt naudas soda samazinājumu atbilstoši vienai no savām pilnvarām, attiecībā uz kuru tai ir plaša rīcības brīvība. Prasītājas neesot izvirzījušas nekādu argumentu, kas attaisnotu papildu samazinājumu.

Vispārējās tiesas vērtējums

425 Ir jānorāda, ka procesuālais pārkāpums var dažreiz pamatot naudas soda samazinājumu, pat ja tās nevar atcelt apstrīdēto lēmumu (skat. šajā ziņā iepriekš 48. punktā minēto spriedumu lietā *Baustahlgewebe*/Komisija, 26.–48. punkts, un iepriekš 245. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* un *Technische Unie*/Komisija, 436.–438. punkts).

426 Saprātīga termiņa pārsniegšana var pamatot Komisijas lēmumu taisnīgi samazināt naudas soda apmēru, un iespēja piešķirt šādu samazinājumu iekļaujas tās pilnvaru īstenošanā (skat. šajā ziņā iepriekš 286. punktā minēto spriedumu lietā *Technische Unie*/Komisija, 202.–204. punkts).

427 Izskatāmajā lietā Komisija nolēma piemērot prasītājām naudas soda samazinājumu administratīvā procesa "nesaprātīga" ilguma dēļ (apstrīdētā lēmuma 498. un 499. apsvērums).

428 Tas, ka Komisija izmanto šīs pilnvaras, nekavē Vispārējo tiesu, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, papildus samazināt naudas soda apmēru.

429 Ir jāuzskata, ka noteiktais EUR 100 000 samazinājums, ko piešķīrusi Komisija, nekādā veidā neņem vērā naudas soda summu, kas noteikta izskatāmajā lietā, kura pirms šī samazinājuma sasniedza EUR 219 375 000, un attiecīgi nav soda samazinājums, kas var pienācīgā veidā atlīdzināt par pārkāpumu, kas izriet no administratīvā procesa saprātīga termiņa pārsniegšanas.

430 Šajā ziņā prasītājas pamatoti apgalvo, ka, samazinot naudas soda summu, Komisija nav pietiekami ņēmusi vērā saprātīga termiņa principa pārkāpuma sekas.

431 Attiecībā uz soda samazinājuma adekvātu līmeni ir tomēr jānoraida prasītāju izvirzītais arguments, kas pirmo reizi izvirzīts replikas rakstā, saskaņā ar kuru, tā kā, ņemot vērā EKL 288. panta otro daļu, saprātīga termiņa principa pārkāpums ir

notikums, kas rada kaitējumu, kaitējuma apmērs ir jāņem vērā saistībā ar naudas soda samazinājumu.

432 Soda samazinājuma mērķis izskatāmajā lietā ir atlīdzināt par saprātīga termiņa principa pārkāpumu un tādējādi tas ir jānosaka adekvātā līmenī, ievērojot prasītājām noteikto sodu. Tomēr, pretēji prasītāju apgalvotajam, šis samazinājums tiek īstenots atbilstoši taisnīguma apsvērumiem un pirms tā nav jāveic izvērtējums nosacījumiem par Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanos EKL 288. panta otrās daļas izpratnē.

433 Tādējādi, tā kā prasītājas ne prasības pieteikumā, ne replikas rakstā nav formulējušas prasības par zaudējumu atlīdzību, nav jālemj ne par to argumentu, kas saistīts ar apgalvotā kaitējuma apmēru, ar kuru izvirzīts hipotētisks vērtējums naudas soda apmēram, kas tām būtu noteikts, ja Komisija būtu procedūru pabeigusi saprātīgā termiņā, ne arī par to argumentu, kas saistīts ar cēloņsakarības pastāvēšanu starp saprātīga termiņa principa pārkāpumu un minēto kaitējumu.

434 Ņemot vērā izskatāmās lietas apstākļus, Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, uzskata, ka, lai piešķirtu prasītājām taisnīgu atlīdzinājumu par procesa pārmērīgo ilgumu, attiecīgais samazinājums ir jāpalielina līdz 5 % no naudas soda summas.

Secinājums par naudas sodu

435 Pēc prasītāju izvirzīto pamatu izvērtēšanas un pēc tam, kad Vispārējā tiesa izmantojusi savu neierobežoto kompetenci, ir jāgroza prasītājām solidāri noteiktā naudas soda summa, pirmkārt, nosakot sākumsummu EUR 61 750 000 apmērā, nevis

EUR 65 000 000, apstrīdētā lēmuma 1. panta atcelšanas dēļ tiktāl, ciktāl tas attiecas uz pārkāpuma sastāvdaļu, kas izpaužas kā laiku pa laikam notikusi individuālajiem patērētājiem "horeca" sektorā Nīderlandē piedāvāto komercnosacījumu, izņemot cenas, saskaņošana (skat. iepriekš 201. un 202. punktu), un, otrkārt, paaugstinot samazinājumu par procesa saprātīga termiņa pārsniegšanu līdz 5 % no naudas soda gala summas, EUR 100 000 vietā (skat. iepriekš 434. punktu).

436 Šo grozījumu dēļ naudas soda summa tiek aprēķināta, grozīto sākumsummu reizinot ar 2,5 preventīvās iedarbības dēļ, pēc tam šo summu palielinot par 35 % pārkāpuma ilguma dēļ un samazinot par 5 % procesa saprātīga termiņa pārsniegšanas dēļ. Tādējādi prasītājām solidāri uzliktā naudas soda lielums jānosaka EUR 197 985 937,5 apmērā.

Par tiesāšanās izdevumiem

437 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 3. punktam, ja abiem lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, Vispārējā tiesa var nolemt, ka tiesāšanās izdevumi ir jāsadala vai ka lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši.

438 Tā kā prasība lietā tika daļēji apmierināta, Vispārējā tiesa, taisnīgi izvērtējot lietas apstākļus, nolemj, ka prasītājas sedz divas trešdaļas savu tiesāšanās izdevumu un atlīdzina divas trešdaļas Komisijas tiesāšanās izdevumu un ka Komisija sedz vienu trešdaļu savu tiesāšanās izdevumu un atlīdzina vienu trešdaļu prasītāju tiesāšanās izdevumu.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (sestā palāta paplašinātā sastāvā)

nospriež:

1) Komisijas 2007. gada 18. aprīļa Lēmuma C(2007) 1697 par [EKL] 81. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/B/37.766 — Nīderlandes alus tirgus) 1. pantu atcelt tiktāl, ciktāl Eiropas Komisija tajā konstatējusi, ka *Heineken NV* un *Heineken Nederland BV* piedalījušās pārkāpumā, ko veido laiku pa laikam notikusi individuālajiem patērētājiem "horeca" sektorā Nīderlandē piedāvāto komercnosacījumu, izņemot cenas, saskaņošana;

2) Lēmuma C(2007) 1697 3. panta a) apakšpunktā *Heineken* un *Heineken Nederland* solidāri uzliktais naudas sods tiek noteikts EUR 197 985 937,5 apmērā;

3) pārējā daļā prasību noraidīt;

4) *Heineken* un *Heineken Nederland* sedz divas trešdaļas savu un atlīdzina divas trešdaļas Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumu;

5) Komisija sedz vienu trešdaļu savu un atlīdzina vienu trešdaļu *Heineken* un *Heineken Nederland* tiesāšanās izdevumu.

Vadapalas Dittrich Truchot

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2011. gada 16. jūnijā.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Tiesvedības rašanās fakti ..... II - 3376

Administratīvais process ..... II - 3377

Apstrīdētais lēmums ..... II - 3379

Attiecīgais pārkāpums ..... II - 3379

Prasītājām noteiktais naudas sods ..... II - 3381

Process un lietas dalībnieku prasījumi ..... II - 3383

Juridiskais pamatojums ..... II - 3384

Par piekto un sesto pamatu, kas attiecīgi izriet no pierādījumu par pārkāpumu nepietiekamības un nolēmumu un/vai saskaņotu darbību EKL 81. panta 1. punkta izpratnē neesamības ..... II - 3385

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3385

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 3387

— Par *InBev* paziņojumu ..... II - 3391

— Par pārējiem pierādījumiem ..... II - 3402

— Par faktiskajiem apstākļiem attiecībā uz, pirmkārt, alus cenu un cenu paaugstināšanu saskaņošanas konstatējumu un, otrkārt, laiku pa laikam notikušas saskaņošanas attiecībā uz klientu sadali konstatējumu ..... II - 3428

— Par faktiskajiem apstākļiem saistībā ar laiku pa laikam notikušas citu individuālajiem klientiem "horeca" sektorā piedāvāto komerciālo nosacījumu saskaņošanas konstatējumu ..... II - 3434

— Par apgalvoto kļūdu tiesību piemērošanā un faktisko apstākļu klasifikācijā ..... II - 3436

— Secinājums ..... II - 3442

Par septīto pamatu, kas attiecas uz pārkāpuma ilgumu ..... II - 3443

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3443

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 3444

— Par pārkāpuma sākuma datuma noteikšanu ..... II - 3445

— Par pārkāpuma izbeigšanas datuma noteikšanu ..... II - 3448

Par pirmo pamatu, kas saistīts ar labas pārvaldības principa pārkāpumu un Regulas Nr. 1/2003 27. panta pārkāpumu, ciktāl tas attiecas uz atteikumu sniegt piekļuvi citu iesaistīto uzņēmumu sniegtajām atbildēm uz informācijas pieprasījumu ..... II - 3450

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3450

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 3451

Par otro pamatu — par labas pārvaldības principa, "rūpības principa" un sacīkstes principa pārkāpumu, kas izriet no rūpīgas un neitrālas izmeklēšanas neesamības ..... II - 3458

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3458

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 3459

Par trešo pamatu, kas izriet no nevainīguma prezumpcijas pārkāpuma ..... II - 3460

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3460

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 3461

Par ceturto pamatu, kas izriet no saprātīga termiņa pārkāpuma ..... II - 3462

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3462

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 3463

— Par administratīvā procesa ilgumu ..... II - 3464

— Par administratīvā procesa pārliecīgā ilguma ietekmi uz apstrīdētā lēmuma likumību ..... II - 3465

Par astoto pamatu, kas izriet no Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punkta pārkāpuma, pamatnostādņu pārkāpuma, vienlīdzīgas attieksmes, tiesiskās drošības, samērīguma un "saprātīga rakstura" principu pārkāpuma, kā arī pienākuma norādīt pamatojumu neievērošanu attiecībā uz naudas soda summas noteikšanu ..... II - 3468

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3468

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 3469

— Par pirmo sadaļu par pārkāpuma smaguma novērtējumu ..... II - 3470

— Par otro daļu — par sākumsummas noteikšanu un diferencētas attieksmes piemērošanu ..... II - 3477

— Par trešo daļu — par palielinājumu preventīvas iedarbības dēļ ..... II - 3482

— Par ceturto daļu — par palielinājumu pārkāpuma ilguma dēļ ..... II - 3485

— Par apgalvoto tiesiskās drošības principa pārkāpumu ..... II - 3486

Par devīto pamatu — par to, ka nav ņemti vērā atbildību mīkstinoši apstākļi ..... II - 3488

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3488

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 3489

Par desmito pamatu, kas izriet no administratīvā procesa pārliecīgā ilguma iespaidu uz naudas soda summu ..... II - 3485

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3495

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 3495

Par vienpadsmito pamatu par naudas soda samazinājuma, kas piešķirts administratīvā procesa pārliecīga ilguma dēļ, līmeni ..... II - 3497

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 3497

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 3497

Secinājums par naudas sodu ..... II - 3499

Par tiesāšanās izdevumiem ..... II - 3500